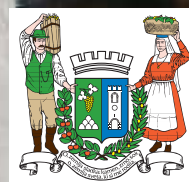

SREČNO 2026

Zdravja, sreče in veselja
polnih dni,
v novem letu
Briški časnik Vam želi!

BRIŠKI
Časnik

Občina Brda

ŠTEVILKA 121 • LETNIK 30 • ZIMA 2025

Ko narava pokaže moč, skupnost pa srce

30 let Briškega časnika

V tej številki Briškega časnika bi morali praznovati. Pred natanko 30 leti, torej leta 1995, smo v poštne nabiralnike vsakega gospodinjstva v Brdih poslali prvo številko Briškega časnika, ki je bil že na začetku osnovan kot 3-mesečnik in še danes izhaja v vsakem letnem času. Uvrščamo se med najstarejše občinske lokalne časopise v Sloveniji in zapisali smo 30-letno kronologijo življenja v Brdih. Redno spremljamo dogajanje v Brdih, ohranjamo spomin, povezujemo ljudi in beležimo utrip trenutnega dogajanja. Žal prav v tej jubilejni številki ne moremo mimo dogodkov, ki so našo skupnost globoko zaznamovali.

V noči s 16. na 17. november 2025 so Brda prizadele obilne padavine, kakršnih v samostojni občini še nismo doživeli. Vasi so bile odrezane od sveta, številne hiše poplavljenе, sprožili so se plazovi, ceste so se udirale, cestišča so bila pod vodo, vinogradi močno poškodovani, porušen je bil tudi most. V bližnjem Krminu v Italiji so zabeležili žal tudi smrtni žrtvi. Pri nas smo imeli srečo, saj kljub obsežni gmotni škodi v krajih, ki so bili začasno povsem zaprti, ni bilo nujnih primerov.

Ob naravnih nesrečah pogosto prevlada občutek, da se to ne more zgoditi prav nam. Novembrska ujma je pokazala, da narava ne izbira in da je tudi naš prostor ranljiv. Prav v takšnih trenutkih se razkrije moč skupnosti. V Brdih se je znova pokazalo, kako dragocena je solidarnost. Pomoč je prihajala z vseh strani, sosedje so stopili skupaj, gasilci, prostovoljci, civilna zaščita in številni posamezniki so delovali

požrtvovalno in odgovorno. Vsak prispevek, pa naj bo še tako majhen, je pomenil korak k ponovni vzpostavitvi vsakdanjega življenja. Vsem, ki ste kakorkoli priskočili na pomoč, smo neskončno hvaležni.

Škoda je velika in njene posledice bodo dolgotrajne. Čakamo uradno oceno škode, a že zdaj je jasno, da bo sanacija terjala čas, potrpežljivost in vztrajnost. Še posebej hudo je za lokalne pridelovalce, med katerimi so vinarji, sadjarji, oljkarji in številni drugi, ki so utrpeli škodo v vinogradih, sadovnjakih, oljčnikih ali proizvodnih prostorih. Prav zato ima povezanost v tem obdobju še posebej oprijemljiv pomen. Podpora lokalnemu okolju ni le beseda, temveč dejanje. Nakup domačega vina, oljčnega olja, marmelad in drugih briških izdelkov pomeni podporo ljudem, ki s svojim delom ohranjajo podobo pokrajine ter tradicijo in identiteto Brd. Z izbiro domačega podpiramo okrevanje lokalnega gospodarstva in prispevamo k temu, da ostanemo živa in povezana skupnost.

Spomini na to noč se bodo zagotovo globoko zasidrali v ljudi, občutek negotovosti bo še nekaj časa prisoten, vendar je sobivanje z naravo, ki nam daje, včasih pa tudi vzame, del briške zgodbe že stoletja. Prav to sobivanje nas je naučilo, da znamo stopiti skupaj, ko je najtežje.

Življenje pa medtem teče dalje. Kljub zahtevnim razmeram so se v Brdih zgodili številni odmevni in lepi dogodki, med njimi prvi mednarodni festival manjšinskih jezikov ter Rajski zbori v Vili Vipolže, kjer se je Evropska prestolnica kulture poklonila zborovskemu petju.

Zaradi izrednih razmer v tej številki nismo objavili prispevkov ob 60-letnici balinarskega društva, 30-letnici časnika in 10-letnici Vile Vipolže. Tem pomembnim jubilejem se bomo z vso pozornostjo in spoštovanjem posvetili v prihodnjih številkah.

Tik pred zaključkom redakcije smo se razveselili novice, da je dr. Nataša Fikfak, specialistka hematologije v šempetrski bolnišnici, prejela naziv častne članice Zdravniške zbornice Slovenije. Kot je zapisano v utemeljitvi, je priznanje prejela za predano strokovno delo in pomemben prispevek na področju interne medicine in hematologije ter za nesebično predajanje znanja ter srčno delo s pacienti. Iskreno čestitamo.

Ob izteku leta si želimo, da bi prihajajoči praznični dnevi v naše domove prinesli mir, toplino in upanje. Vsem bralkam in bralcem Briškega časnika želimo zdravo, srčno in solidarno novo leto, v katerem bomo skupaj gradili ter ohranili vero v skupnost, ki nas povezuje.

Lucija Prinčič Terpin,
odgovorna urednica Briškega časnika

Ustanovitelj in založnik:
OBČINA BRDA

UREDNIŠTVO:
Anita Manfreda, glavna urednica
Lucija Prinčič Terpin, odgovorna urednica
Vanda Colja, redakcija, tehnično urejanje
Andrej Colja, fotografije
Ana Cukijati, lektura
Mateja Mavrič, tajnica uredništva

Člani
Monika Prinčič, Goran Simčič, Iva Sivec,
Mateja Drnovšček, Erika Koncut

Oglasno trženje:
Tina Testen Kumar s. p.,
GSM: 040 475 676
E-pošta: tina.testen@gmail.com

Oblikovanje oglosov:
DESENIA Danijela Milašinović s. p.

Za lekturo oglosnih sporočil
so odgovorni naročniki oglosov

Naslov uredništva:
BRIŠKI ČASNIK,
Trg 25. maja 2,
5212 Dobrovo,
Tel.: (05) 335 10 38,
031 220 528

Računalniški prelom in tisk:
GRAFIKA SOČA d. o. o.

Briški časnik prejme brezplačno
vsako gospodinjstvo občine Brda.

ISSN 1318-8860

Naklada: 2650 izvodov

Po mnenju Urada vlade za
informiranje je javno glasilo
Briški časnik proizvod informativnega
značaja iz 13. točke tarifne številke 3
tarife prometnega davka, po kateri se
plačuje DDV.

Briški časnik na internetu:
www.obcina-brda.si

Fotografija na naslovnici:
Damijan Simčič, ZOSO foto

Nagovor župana

Spoštovani občanke in občani, cenjena mladina!

Leto 2025 je naokoli. Želel bi si, da bi ga zaključili v drugačnem duhu in z manj skrbmi.

Narava je odločila drugače. V noči s 16. na 17. november 2025 je pokazala njeno najsrditejšo moč. V 24 urah je v obmejnem pasu padlo preko 300 mililitrov dežja. Moč, ki je ni bilo mogoče zadržati. Poplavljeni vinogradi, polegtrte, vinogradi polni naplavin, predvsem pa številni plazovi po kmetijskih površinah in cestni infrastrukturi, porušen most pod Snežecami, prekinjene povezave do številnih vasi v severozahodnem delu občine. Škode, ki je nastala, ne štejemo v tisočih, ampak v milijonih evrov. Sanacija bo krepko presegala letni proračun Občine Brda, zato vsa upanja vlagamo v čim večjo pomoč države.

Naravna nesreča je zamajala tudi psiho ljudi. Na eni strani občutki ujetosti med prebivalci krajev odrezanih od sveta, po drugi strani občutki nemoči v prvih urah po nesreči s strani intervencijskih in občinskih služb, vključujoč mojo malenkost, po tretji strani pa tudi občutki solidarnosti s pobrateno sosednjo občino Krmin, kjer je naravna ujma terjala dve življenji. Veliko preizkušenj sem doživel v svojem življenju in županovanju, ampak tako razsežne škode ne pomnim. Po vsaki rani ostanejo brazgotine in tudi ta izkušnja bo v čezmejni briški skupnosti pustila vidno in veliko brazgotino.

Briško bogastvo skozi vso zgodovino naše skupnosti so delovne roke, zato sem trdno prepričan, da bomo s skupnimi močmi uničeno in poškodovano preobrazili v še boljše. Da bodo cestne povezave še varnejše. Da bodo kmetijske površine ponovno postale lično zrcalo preciznosti briških kmetovalcev. Da bodo Brda ponovno primer, kako iz krizne situacije ustvariti zgodbo o uspehu skupnosti. Sanacija bo morala biti premišljena, z mislijo ne samo na jutri, temveč na desetletja in več naprej. Morali bomo biti strpni, potrpežljivi, a obenem zahtevni. Zagotavljanje varnega življenja mora biti prva prioriteta.

Hvaležen sem za angažiranost vseh intervencijskih služb, sodelavcev v občinski upravi, članov PGD Dobrovo, poveljnika in celotnega štaba Civilne zaščite Občine Brda, pa tudi vseh ostalih občanek in občanov ter institucij, ki so na kakršenkoli način in nemudoma pripomogli k blaženju posledic, odstranjevanju plazov, kjer je bilo že mogoče, informiranju in prikazu škode predstavnikom Uprave RS za zaščito in reševanje, raznim ministrstvom in Skladu kmetijskih zemljišč Republike Slovenije. Izkazala se je tudi OŠ Alojza Gradnika Dobrovo, ki je odsotnim šolarjem z deljenjem učne snovi na daljavo omogočila, da niso bili ta nič prikrajšani.

Nenazadnje, zahvaljujem se prebivalcem vasi, do katerih je bil zaradi plazov onemogočen dostop. Hvaležen sem za vašo strpnost, potrpežljivost in razumevanje zahtevnosti zagotavljanja varne poti.

Spomnim se besed poveljnika CZ Občine Brda Andreja Colje ob izbruhu epidemije, da je skupnost kot veriga: močna je v tolikšni meri, kolikor je močan najšibkejši člen. V trenutku potrebe smo stopili skupaj, se podprli in bili močna veriga.

Cenjene občanke in občani! Iskreno vam voščim vesel in miren božič, čestitam vam ob državnem prazniku dnevu samostojnosti in enotnosti, v letu 2026 pa želim obilo uspehov, sreče in zdravja. Naj vas vedno spremlja optimizem in naša značilna briška vztrajnost. Bodimo močna veriga vedno in povsod.

Ob novem letu praznuje jubilejni 30. rojstni dan tudi naš Briški časnik, zato uredniškemu odboru čestitam in mu želim tudi v prihodnje veliko zanimivih vsebin, pozitivnih zgodb, lepih reportaž in korektnih poročanj.

vaš župan Franc Mužič

Naravna ujma pretresla občinski proračun

Poročilo o sejah občinskega sveta osredotočamo na občinsko blagajno, ki bo v prihodnjih letih v znamenju sanacije v letošnjem novembru nastale škode zaradi naravne nesreče.

Na oktobrski seji je bil, kot je že v navadi, sprejet drugi rebalans proračuna, težak dobrih 10 milijonov evrov. A že na novembrski seji so se karte premešale zaradi naravne ujme. Sprejet je bil odlok o porabi proračunske rezerve v letu 2025.

V 2025 tudi 3. rebalans proračuna

Na decembrski seji je bil potrjen tudi tretji rebalans proračuna Občine Brda za leto 2025, ki je bil v večji meri predlagan zaradi odprave posledic novembrske ujme. Potrebno je bilo planirati več sredstev na postavki proračunske rezerve, ki se jo koristi v primeru naravnih nesreč (ujme). Postavka proračunska rezerva je v tretjem rebalansu planirana v višini 134.426 evrov in je za 104.426 evrov oz. 348,1 % višja glede na veljavni in sprejeti rebalans.

Proračun 2026: izvedbe nekaterih projektov se zaradi ujme zamikajo

Na novembrski seji so občinski svetniki opravili splošno razpravo o predlogu proračuna Občine Brda za leto 2026. Sprejeli so tudi načrt ravnanja s stvarnim premoženjem Občine Brda za leto 2026. Druga obravnava proračuna Občine Brda za leto 2026 se je odvila na decembrski seji. Proračun za leto 2026 bo težak 11.634.415 evrov.

Na občini še pojasnjujejo, da se je župan glede na nastalo ujmo novembra 2025 odločil, da se določene aktivnosti (investicije, projekti ...), ki so bile prvotno planirane v proračunu za leto 2026, ne bodo izpeljale. Sredstva v skupni višini 210.000 evrov se bodo namenila izvedbi sanacijskih ukrepov po novembrski ujmi. Nujna sanacijska interventna dela se bo izvajala ob upoštevanju priorit. V letu 2026 bo iz proračunske rezerve za namen ukrepov odprave posledic naravne ujme namenjenih tudi 126.516 evrov. V skladu z zakonom o odpravi posledic naravnih nesreč mora občina najprej

porabiti svoja sredstva iz proračunske rezerve v višini 1,5 % lastnih prihodkov občine v letu, v katerem se izvajajo ukrepi odprave posledic naravne nesreče na njenih stvareh in je pogoj za pridobitev sredstev s strani države.

Občina Brda

Kljub ujmi večina predvidenih projektov v letu 2026 ostaja v proračunu. Zmanjšana oziroma v celoti prenesena sredstva so na sledečih manjših postavkah/projektih: Spodbujanje razvoja podjetništva, Neposredne spodbude za nakup in vgradnjo ČN, Investicije in investicijsko vzdrževanje vodovodnega omrežja/obnove, Investicije in investicijsko vzdrževanje pokopališče in mrliških vežic v KS, VS, Ureditev borovega gozdička (participativni proračun), Subvencija stanovanjskih kreditov, Upravljanje in tekoče vzdrževanje kulturnih objektov/tekoče vzdrževanje drugih objektov, Nakup opreme za urejanje in vzdrževanje športnih površin in Upravljanje in tekoče vzdrževanje športnih površin/tekoče vzdrževanje drugih objektov.

Izvedena bo prenova šolske kuhinje v Podružnični šoli Kojsko v vrednosti 300.000 evrov, občina pa bo ponovno kandidirala na razpis Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport RS za sofinanciranje obnove šolskega igrišča na Dobrovem, vredne 211.826 evrov.

Ostale točke in gradiva 23., 24. in 25. redne seje Občinskega sveta Občine Brda si lahko preberete na spletni strani Občine Brda pod rubriko: Občinski svet (<https://www.obcina-brda.si/sl/uprava-in-organi-obcine/obcinski-svet/seje-obcinskega-sveta/2022-2026/>)

Gmotna škoda presega zmožnosti občine

Noč med 16. in 17. novembrom bo ostala v briški kolektivni zavesti zelo dolgo. Plazovi, vdori cest, poplavljeni cestišča in kmetijske površine, enor-

mne količine naplavin med vinogradi, obležane trte, plazovi sredi vinogradov, poplavljenе hiše, uničen most, odrezane vasi od sveta ... Enormna škoda.

Fotografija: Erika Koncut

Novinarska konferenca z ministrico Alenko Bratušek in državnim poveljnikom CZ Srečkom Šestanom

Po podatkih italijanskih meteoroloških služb (slovenski ARSO je imel ravno tisto noč težave s podatkovno bazo!) naj bi na obmejnem pasu Brd v 24 urah padlo preko 300 mm dežja. »Aktivacija Prostovoljnega gasilskega društva Dobrovo je stekla ob 1.36,« je na prvi novinarski konferenci povedal poveljnik PGD Dobrovo **Matej Fabricijo**. Na terenu je bilo že v prvih urah 25 gasilcev. »Gasilci so opravili vrhunsko delo, ravno tako domačini. Prioriteta v tem trenutku je, da se prebijamo do vasi, ki so odrezane od sveta,« je po prvem ogledu štaba CZ povedal poveljnik Civilne zaščite Občine Brda Andrej Colja. Že v prvih urah je bilo zaznanih preko 30 škodnih primerov, med katerimi vdori cest in plazovi, vsaj 5 plazov je bilo neobvladljivih, pod vasjo Snežeče je bil uničen most. Kožbana, Brdice pri Kožbani, Brezovk, Pristavo, Hlevnik in domačija Damijana Koncuta pod Višnjevikom so bile nedosegljive. Skupaj s poveljnikom CZ za Severno Primorsko mag. Samuelom Kosmačem sta že v prvih urah

preverjala, katere sile in tehnologijo lahko nudi regija, dan po nesreči si je stanje ogledal tudi državni poveljnik CZ Srečko Šestan. Pomoč so briški občini že ponudili tudi novogoriška območna enota Rdečega križa ter Civilni zaščiti Mestne občine Nova Gorica in Občine Renče-Vogrsko.

Župan Franc Mužič, ki Občino Brda vodi osmi mandat, škode takšnih razsežnosti ne pomni: »Že ko sem prejel prve informacije, sem bil zaprepaden, terenski ogled pa je pokazal veliko večje razsežnosti. K sreči v Brdih nismo imeli nobenih žrtev, obžalujemo pa žrtve v sosednji pobrateni občini Krmin. 150 občanov in občanov je bilo odrezanih od sveta. Velika škoda je na infrastrukturi, ne smemo pa pozabiti še škode na kmetijskih zemljiščih. Tudi ta se izkazuje kot ogromna. Posledic te naravne nesreče Občina Brda ne bo mogla sama sanirati. Nadejamo se pomoči države.«

Naravna ujma 2025 v Brdih

Fotografija: Ervin Čurlić

Župan Franc Mužič z ministrico Bratušek in poveljnikom CZ Šestanom

Država solidarna, a za državno pomoč je potrebno preseči 4,5 milijona evrov škode

Dnevi, ki so sledili, so bili zelo intenzivni. Vse službe koncesionarja za vzdrževanje cest v Občini Brda so odstranjevale posledice na cestni infrastrukturi, občinske službe in štab CZ so preverjali najbolj kritične točke, ogled stanja pa so opravili predstavniki več ministrstev (infrastruktura, za naravne vire in prostor ter za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano). Škodo na zemljiščih so si ogledali tudi predstavniki Kmetijske zbornice Slovenije in Sklada kmetijskih zemljišč Republike Slovenije. O stanju v Brdih so se z briškim županom telefonsko pogovorili tudi obrambni minister Borut Sajovic, okoljski minister Bojan Kumer in minister za Slovence v za-

Fotografija: Ervin Čurlić

Župan Franc Mužič in poveljnik CZ Srečko Šestan na ogledu

mejestvu in po svetu Matej Arčon. Sporočilo vseh je bilo, da je primarna naloga, poleg zagotovitve prevoznosti cest, natančen popis škode. Če bo ta v vseh treh občinah (Brda, Kanal ob Soči in Tolmin) presegala cenzus 0,3 promila prihodkov državnega proračuna, kar pomeni 4,5 milijona evrov, bo aktivirana državna pomoč. Občina Brda je z zbiranjem vlog oškodovancev, ki so utrpeli škodo na stvareh, kmetijskih zemljiščih in gozdovih ter v gospodarstvu zaradi posledic neurja s poplavami in zemeljskimi plazovi 16. in 17. novembra 2025, pričela 26. novembra 2025. Zbiranje vlog je trajalo do 15. decembra 2025, ki mu do 7. januarja 2026 sledi vnašanje v sistem Ajda. Ocene gospodarske škode je do 23. decembra 2025 zbiral tudi ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport.

Ogled ekipe slovenske vojske podrtega mostu pod Snežecami

Naravna ujma 2025 v Brdih

Fotografija: Erika Koncut

Ogled škode z direktorico Sklada kmetijskih zemljišč RS Ireno Tušar

Plazovi zarezali globoke rane tudi na kmetijskih zemljiščih

Med naravno ujmo so veliko škode utrpeli tudi kmetovalci. Vinogradi, ki so bili sicer obnovljeni strokovno in z odvodnjavanjem, niso uspeli kljubovati sili 300 milimetrov vode. »Gotovo bomo vinogradniki opravili svoje, Brici smo trdoživi, imamo radi to, kar delamo, cenimo našo zemljo, ampak tokrat brez neke pomoči države ne bo šlo,« je izpostavil vinar Marjan Simčič in apeliral, da naj »na zemljiščih, katerih lastnik je država, ta pristopi in prične strokovno sanirati. Vinogradniki smo v ta najeta skladovala zemljišča že veliko vložili, obnovili vinograde. Ne gre za našo nepremičnino. Plazovi niso posledica slabo opravljene obnove, te so strokovno izvedene, z odvodnjavanjem. So posledica okoliščine, ko je v 12 ali 24 urah padlo toliko dežja, da ta zemljišča te sile niso premogla.«

»V tem trenutku moramo napeti vse sile, da najhitreje pomagamo lokalni skupnosti in pridelovalcem. Ti so opozorili, da si ne želijo, da bi opuščali panogo v Brdih, kar je tudi naš skupni cilj,« je po terenskem ogledu povedala kmetijska ministrica Čalušić. Škodo na terenu so si ogledali tudi direktor Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije Martin Mavsar, direktorica KGZ Nova Gorica mag. Jana Čuk in vodja Svetovalne službe pri KGZ Nova Gorica Vasja Juretič. Mavsar je vtise strnil z besedami: »Razmere so zelo zaskrbljujoče. Številna območja vinogradov, tako ravninska kot tudi na višje ležečih predelih, so v takšnem stanju, ko so pri njihovi sanaciji potrebni

Čiščenje ceste v Hlevniku

Fojana v vasi

Naravna ujma 2025 v Brdih

Fotografija: Erika Koncut

Ogled poškodovanih kmetijskih zemljišč z ministrico za kmetijstvo Matejo Čalušič

celoviti pristopi. Lahko rečem, da bo kmetijsko-gozdarska zbornica v okviru svojih služb nudila takojšnjo, tako strokovno kot administrativno, pomoč pri svetovanju, kako pristopiti k obnovi takšnih površin. Povezali se bomo tudi z ostalimi institucijami, ki se še dodatno ukvarjajo z geodetskimi področji.«

Teden dni po katastrofalni noči je prizadeta območja obiskala tudi **direktorica Sklada kmetijskih zemljišč Republike Slovenije mag. Irena Tušar**. Sklad, ki ima v Občini Brda v lasti 400 ha kmetijskih zemljišč, je vse zakupnike pozval, da seznani strokovne službe sklada o nastali škodi, kar bo osnova za nadaljnje postopke glede najemnine za leto 2026.

Krčnik

Obležane trte v Neblem

Nanos kamenja v vinogradu

Obležane trte v Neblem

Fotografija: Iva Šibav

Fotografija: Iva Šibav

Naravna ujma 2025 v Brdih

Preboj pri Peternelu

Cesta v Nozno

Fotografija: Nives Winkler Luis

Plaz Peternel-Pristava

Pot k domačiji Damijana Konkuta pod Višnjevikom

Omogočili tudi volitve na začasnem volišču

Dostop do odrezanih vasi je bil za intervencijska vozila izpostavljen četrti dan po nesreči, za preostali promet pa deveti dan. Medtem je bilo prebivalcem odrezanih krajev omogočeno tudi nemoteno glasovanje na zakonodajnem referendumu o zakonu o pomoči pri prostovoljnem končanju življenja (ZPPKŽ) v župnišču v Kožbani. Začasno volišče, ki so ga organizirali Vaška skupnost Kožbana, Okrajna volilna komisija, Občina Brda in Civilna zaščita Občine Brda, je bilo na voljo med 12.15 in

Volitve v Kožbani

Fotografija: Erika Konkut

Naravna ujma 2025 v Brdih

Vrh Višnjevika

14.00. Tukaj je imelo možnost glasovati 57 volilnih upravičencev, od tega je glas oddala več kot polovica. »To, da je bilo organizirano začasno volišče v Kožbani, nam veliko pomeni. Že en teden smo odrezani od sveta in to, da lahko uveljavljamo demokracijo v domačem kraju, je zelo pomembno. Super, da so se potrudili in da je bilo to danes omogočeno v Kožbani. Niso ogrožene hiše, niso ogrožena življenja, imamo elektriko, imamo vodo ... Seveda je prisotna zaskrbljenost. Ampak ti plazovi so res ogromni in je (ta situacija, op. p.) ena dobra izkušnja potrpežljivosti. Klub temu: krajanji smo stopili skupaj, se podpiramo. Tudi Civilna zaščita Občine Brda in občina sta zelo dejavni. Nam prinašata dobrine idr., tako da ta podpora je res pomembna in se čutimo povezani že zaradi vsega tega,« je ob tej priložnosti povedal Lan Pečjak iz vasi Brezovk.

Plaz v Kožbani

Poročilo geologov ključno pri nadaljnjih postopkih sanacije

V prvem tednu v decembru si je plazove in vdore cest oziroma ostalo škodo ogledala tudi skupina geologov, ki bo okvirno do konca leta 2025 oziroma v januarju 2026 pripravila poročilo o stanju in predlaganih ukrepih. Skupni imenovalec ukrepov bo ugotovitev, na kateri točki se nahaja trdna podlaga in nujnost kanaliziranja vode. Sanacija bo, prav iz naslova zagotavljanja strokovne izvedbe in dolgotrajnosti varnosti, zagotovo potekala več let.

Erika Koncut

Fotografija: Ervin Čurlić – CZ Severne Primorske
in CZ Občine Brda

Ujma, ki je ohromila šolske poti v Goriških brdih

Nedavna naravna ujma, najhujša od nastanka Občine Brda, je za nekaj dni popolnoma ohromila del šolskih poti in začasno odrezala nekatere briške vasi od sveta. Zaradi poplavljenih cest in zemeljskih plazov učenci s prizadetih območij niso mogli obiskovati pouka, prav tako pa nekateri delavci šole niso mogli priti na delovno mesto.

Učitelji so učencem priskočili na pomoč: nekateri so se z njimi povezali na daljavo, pošiljali učno gradivo in omogočili sprotno delo od doma, medtem ko so drugi ob vrnitvi učencev v šolo poskrbeli za dodatno podporo, da so lažje nadoknadili zamujeno snov. Poleg tega so se kot izjemno dragocene izkazale izkušnje iz obdobja epidemije, ko je bilo potrebno delo z učenci organizirati na daljavo.

Največji izziv je bila organizacija **šolskih prevozov**. Številne ceste so bile zaradi plazov in poškodb še vedno neprevozne, zato so morali prevoze prilagoditi dejanskemu stanju na terenu. Prevozi so bili ponovno delno vzpostavljeni ob sodelovanju in pomoči **Občine Brda z Nomagom in vsemi šoferji**, vendar ostajajo na nekaterih območjih še vedno nekoliko prilagojeni. Upamo, da se bo čim prej našla trajnejša rešitev, da bodo prihodi v šolo in odhodi iz nje za učence s teh območij potekali popolnoma nemoteno.

Prav na dan ujme so se učenci 4. razredov odpravili v **CŠOD v Kočevje**. Tudi tukaj so nastopile težave, saj smo morali v zadnjem trenutku nadomestiti učitelja, ki zaradi neprevozne poti ni mogel priti v šolo. Poleg tega je en učenec iz prizadete vasi moral ostati doma, saj zaradi zemeljskega plazua ni mogel odpotovati z razredom. Ker smo si želeli, da bi se lahko tudi ta učenec udeležil šole v naravi s svojimi sošolci, smo mu naslednji dan skupaj z nadomestnim učiteljem omogočili prevoz do Kočevja.

Ob tem se iskreno zahvaljujemo staršem za potrpežljivost, razumevanje in sodelovanje ter Občini Brda pri vzpostavitvi varnih in prilagojenih prevozov učencev v šolo in domov.

OŠ Alojza Gradnika Dobrovo

Minister za gospodarstvo v Brdih

Brda so brand, ki ga je ustvarila lokalna skupnost

V sklopu obiska Vlade Republike Slovenije v Goriški regiji se je v Brdih odvilo srečanje ministra za gospodarstvo, turizem in šport Matjaža Hana z županom Občine Brda Francem Mužičem. Ob-

Za omizjem z gospodarskim ministrom so poleg briškega župana sedeli še podžupan Jurij Špacial, občinska svetnica Nadja Šfiligoj, direktorica občinske uprave Anita Manfreda in direktorica Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda Tina Novak Samec.

»Ponosen sem na razvoj Brd. Turizem je poleg kmetijstva ključna dejavnost. Občina Brda so postala zanimiva za pomembne investitorje, kar je plod 30-letnega dela na področju razvoja občine,« je uvodoma izpostavil župan Franc Mužič. Direktorica občinske uprave Anita Manfreda je dodatno pojasnila, da briška občina gospodarno ravna z občinskim proračunom, ki ga plemeniti s sofinanciranjem investicij s strani sredstev države in Evropske unije. Te pomembno vplivajo na razvoj investicij pravnih in fizičnih oseb, ki nadalje generirajo razvoj v občini.

»Sledimo državni strategiji na področju turizma, to je butično, zeleno, z ustvarjanjem dodane vrednosti. Uspešni smo na področju črpanja sofinanciranj. Na ta način bogatimo vsebine na Gradu Dobrovo in v Vili Vipolže, delamo na razvoju novih doživetij ter promociji, ustvarjamo pa tudi čezmejne vsebine. Smo čezmejna regija in prav čezmejnost je naš adut,« pa je poudarila direktorica ZTKMŠ Brda Tina Novak Samec, ki je predstavila tudi rezultate destinacije na področju nočitev. Kljub močni konkurenci doma in čez mejo destina-

čina Brda je izpostavila kadrovske probleme v turističnem sektorju, težave z zakonodajo na področju bazenov pri nastanitvenih ponudnikih in uvedbo participacije zasebnega sektorja.

cija v letošnjih prvih desetih mesecih beleži 18-odstotno rast v primerjavi z istim obdobjem lani, kar potrjuje, da se je destinacija uveljavila kot dežela pristnih in personaliziranih doživetij – kar tudi iščejo novodobni turisti.

Izpostavila je tudi pobude s strani destinacije in briških ponudnikov.

Gospodarski minister Han je izkazal zanimanje za izpostavljene pobude in obljubil preučitev. Primere participacije zasebnega sektorja najdemo že v francoskih, italijanskih in avstrijskih destinacijah. Olajšanje sezonskega zaposlovanja upokojencev se tudi predstavlja kot dobra rešitev trenutnemu pomanjkanju kadra. »Brda so brand, ki ga je ustvarila lokalna skupnost. Sedaj je nastopil čas nadgrajevanje razvoja briškega turizma,« je poudaril in pohvalil 30-letni razvoj briške destinacije.

Minister si je v sklopu delovnega srečanja ogledal tudi sodobno urejeno vinsko klet Ferdinand Matjaža in Jasmine Četrtnič v Gonjačah, ki poleg domačega trga vina prodaja tudi v številnih tujih državah širom sveta, med drugim v Združenih državah Amerike in Kanadi. Že vrsto let z vinsko kletjo Gradisčutta iz Jazbin tudi soustvarjajo zgodbo čezmejnega vina Sinefinis.

Erika Koncut
Fotografija: Marjan Feri

Omizje s kmetijsko ministrico

Prodornost briškega kmetijstva apelira na posluh na državni ravni

Strokovno srečanje med predstavniki briškega kmetijskega sektorja, strokovnimi službami in ministrico za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Matejo Čalušič, ki se je zgodilo 2. decembra 2025 v Vili Vipolže, je v ospredje postavilo številne izzive, ob katere trči prodornost briškega

kmetijstva: od otežene dostopnosti do razpisov, podpore ukrepom proti škodljivcem, odpornosti ob naravnih nesrečah, potrebe po namakalnem sistemu, spremembam na področju registracije ali dostopnosti sredstev za zaščito rastlin, kot tudi podpore promociji na tujih trgih.

Vinarji so opozorili na aktualne trende v vinogradniško-vinarski panogi. Konzum vina pada, krčijo se površine v Franciji in Kaliforniji, uporablja se ukrep krizne destilacije, protialkoholni lobiji postajajo vse močnejši. Novembrska naravna ujma, ki je povzročila nemalo poškodb po briških vinogradih, predstavlja še dodaten izziv. Apelirali so na preventivno ukrepanje. Izpostavili so še, da v kolikor bo prišlo do zapuščanja obdelovanja vinogradov, grozi tudi širjenje zlate trsne rumenice. Srž pogovorov na temo vinogradništva in vinarstva pa se je vrtel okrog novega zakona o vinu, nesmiselnih zahtev na razpisih za subvencioniranje nakupa kmetijske mehanizacije in sredstvom de minimis, namenjenim podpori promocije. Cene in dostopnost sredstev za varstvo rastlin v primerjavi z italijanskim tržiščem sta tudi boleči rani vseh briških kmetovalcev.

Tudi na področju sadjarstva je perečih veliko izzivov. Sive lase povzročajo škodljivci, ki prav iz Zahoda vstopajo v slovenski prostor. Sicer je v teku pilotni LAS

Na strokovnem omizju so sodelovali: ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Mateja Čalušič, višja svetovalka za področje vinogradništva in vinarstva na MKGP Nika Gregorič, podžupan Jurij Špacial (pobudnik srečanja), podžupanja Teja Jelina, dr. Denis Rusjan iz Biotehniške fakultete, Vasja Juretič in Mojca Mavrič Štrukelj iz KGZ Nova Gorica, direktor Kleti Brda Silvan Peršolja, vinar Marjan Simčič (predsednik Konzorcija Brda), Mateja Škrl Kocjančič iz vinarstva Zanut (koordinatorka v Združenju družinskih vinogradnikov-vinarjev Slovenije), Matjaž Četrtič iz vinarstva Ferdinand, Marko Skočaj iz vinarstva Dolfo, sadjar Radovan Jelina (predsednik Združenja sadjarjev Brda), oljkar Primož Kumar (predsednik Društva oljkarjev Brda) in čebelar Oskar Kristančič (predsednik Čebelarskega društva Kanal-Brda). Pogovor je vodila direktorica občinske uprave Občine Brda Anita Manfreda.

Omizje s kmetijsko ministrico

projekt, s katerim se naslavlja marmorirano smrdljivo, v projekt bi lahko vstopila tudi država. Združenje sadjarjev je izrazilo željo, da se pri promociji sadja ne izpostavlja zgolj jabolko, ampak tudi sezonsko primorsko sadje. Preprodaja sadja ostaja že leta pereč problem, ki pa ga, kot kaže, naslavlja izotopna metoda kontrole. Otežen dostop do državnih razpisov para živce tudi sadjarjem, predvsem za subvencioniranje obnove sadovnjakov. S podobnim izzivom se soočajo tudi oljkarji zaradi razpršenosti posaditve oljk. Sicer pa je bil apel Združenja sadjarjev Brda, da je potrebno spremeniti pristop podpore na področju sadjarstva, da bo ta spet postala privlačna panoga za mlade.

Ministrica Čalušič je v sklopu izmenjave problematik in mnenj pojasnila, na katerih področjih so na kmetijskem ministrstvu že aktivno pristopili k izboljšavam in naproti kmetovalcem ter na katerih bodo te izzive naslovili v prihodnje. Izpostavila je uspešno uvedbo izotopne metode kontrole izvora sadja. Baza podatkov se polni. Na področju registracije FFS je na KGZ Nova Gorica vzpostavljena vstopna točka, kamor lahko kmetovalci naslovijo želje po registraciji novih sredstev za zaščito rastlin. Na področju promocije sadja je pojasnila, da

so na ministrstvu že ugotovili, da dosedanje metode ne učinkujejo na potrošnika na zelen način, zato bo potrebna prevetritev. Glede zakona o vinu in dodatnih obdavčitev je poudarila, da dodatnih obdavčitev ne bo, kategorije pa služijo zgolj namenu, da bodo morebitne kazni proporcionalne glede na velikosti kmetijskih gospodarstev. Ponudila je tudi pomoč ministrstva pri pripravi strateškega občinskega dokumenta za področje kmetijstva.

Omizje je v dobršnem delu pozornost namenilo tudi možnim podporam briškim vinogradnikom ob v novembru sproženih plazovih na kmetijskih površinah. Kot najhitrejša pot oziroma kot opcija za večino oškodovancev se izkazuje de minimis pomoč, ki lahko znaša do 50.000 evrov v treh letih na upravičenca.

Erika Koncut

Fotografija: Damijan Simčič, ZOSO foto

Obisk Matica Hercoga z Radia 1

10.000 korakov po Brdih

V okviru priljubljene rubrike »10.000 korakov« jutranjega programa na Radiu 1 je Brda 5. novembra obiskal voditelj Matic Hercog, ki sem ga na čudovit, sončen in nekoliko vetroven dan sprejela v Gonjačah. Že uvodni pogled z razglednega stolpa je pričaral popolno kuliso za raziskovanje našega sveta.

Skupaj sva se odpravila proti Vili Vipolže, kjer sva ob skodelici kave poklepetala o Brdih – o njihovi neustavljivi lepoti, bogati kulturni dediščini, izjemni kulinarični in vinski ponudbi ter toplih ljudeh, ki ustvarjajo utrip tega kraja. Matic je izkazal veliko zanimanja za lokalne zgodbe, ki našo destinacijo delajo tako pristno in edinstveno.

Pot ga je nato vodila do Gradu Dobrovo in Kleti Brda, kjer je spoznal pomemben del briške vinarske tradicije. Svoj obisk je sklenil s sproščenim pohodom do Šmartnega, enega najlepše ohranjenih srednjeveških biserov pri nas. Sprehodil se je po vasici ter se seznanil s ponudbo Vinoteke Brda. V Šmartnem ga je pozdravil tudi župan Občine Brda Franc Mužič, ki je z njim pokramljal o briškem razvoju in viziji za prihodnost.

Obisk Matica Hercoga je bil lep poklon Brdom, hkrati pa priložnost, da širšemu občinstvu predstavimo, zakaj je ta košček Slovenije tako poseben.

Tina Novak Samec

V Šmartnem odprli razstavo v spomin dvema častnima občanoma Brd

Poklon Dorčetu in Darinki

V Hiši kulture v Šmartnem je 7. novembra potekalo enkratno odprtje razstave, posvečene dvema velikanom briške skupnosti: arhitektu **Izidorju Simčiču – Dorčetu** in pedagoginji ter etnologinji **Darinki Sirk**, častnima

občanoma Občine Brda. Dogodek je pritegnil številne obiskovalce, ki so želeli obuditi spomin na osebi, ki sta s svojim življenjskim delom pomembno zaznamovali razvoj naše občine.

Darinka Sirk je s svojim pedagoškim, kulturnim in etnološkim delom pustila neizbrisni pečat v briški skupnosti. Kot ena prvih povojnih izobraženek je bila znana po predanem učiteljskem delu, kasneje pa je s številnimi etnološkimi razstavami, publikacijami in pobudami, med drugim tudi z zasnovo Praznika češenj, pomembno vplivala na ohranjanje in predstavljanje briške kulturne identitete.

Izidor Simčič je bil arhitekt, ki je s svojim delom odločilno vplival na arhitekturno podobo Brd in širšega goriškega prostora. Bil je arhitekt z vizijo briške identitete. Po izkušnjah iz Benetk in Nemčije se je vrnil v domače kraje ter se posvetil ohranjanju in prenovi briške dediščine. Njegovi najvidnejši projekti v Šmartnem, Vipolžah in na območju celotne regije danes predstavljajo temelj sodobne briške arhitekturne identitete.

Razstavo so omogočili svojci obeh osebnosti, ki so za ta namen velikodušno prispevali slike, dokumente,

osebne predmete in umetniška dela. V prostoru je vladalo ganljivo vzdušje, saj so razstavljeni predmeti pri marsikom obudili osebne spomine in zgodbe.

Otvoritev razstave je bila poklon dvema osebnostma, katerih delo presega čas in generacije. Organizatorji so se ob tej priložnosti zahvalili svojcem za pripravljenost, da so omogočili vpogled v njuno bogato zapuščino ter tako skupnosti podarili dragocen trenutek spominjanja. Čeprav je šlo za enkratni dogodek, je razstava v Šmartnem ponovno poudarila, kako pomembna sta Dorče in Darinka za razumevanje arhitekturne, kulturne in zgodovinske identitete Brd. Njuna zapuščina tako ostaja živa med nami, v skupnem spominu, v prostoru in v ljudeh, ki ju nosijo v srcu.

Dominik Rusjan

Fotografija: Damijan Simčič, ZOSO foto

Jesenski utrip Brd

Bogati obiski, izmenjave in promocija v tujini

Jesen v Brdih je bila izjemno pestra in mednarodno obarvana, saj smo gostili številne pomembne obiskovalce ter se hkrati aktivno predstavljali v tujini. Od obiska delegacije iz Južne Štajerske in španske študijske ture, do sodelova-

nja s študenti turizma in predstavitev destinacije na roadshowu v Nemčiji, smo v Brdih ponovno dokazali, da smo odprta, povezovalna in razvojno naravnana destinacija.

Španska študijska tura v novembru

V novembru smo v Brdih z veseljem gostili skupino španskih novinarjev, ki so obiskali našo pokrajino v okviru študijske ture Vueling. Obisk je organizirala Slovenska turistična organizacija (STO) ob promociji nove letalske povezave med Ljubljano in Barcelono, ki še dodatno odpira vrata slovenskim destinacijam na španskem trgu.

Med gosti so bili priznani španski novinarji in ustvarjalci vsebin: Vitalina Koshevaya iz *La Vanguardia Magazine* ter David Bigorra in Daniel Herrera iz popotnega medija *Qtravel*. Namen njihovega obiska je bil spoznati kulturne, kulinarične in naravne posebnosti Brd ter jih predstaviti španskemu občinstvu, ki je vse bolj navdušeno nad avtentičnimi evropskimi butičnimi destinacijami.

Program njihovega obiska je poudaril najboljše, kar Brda ponujajo: od lokalnih vin in kulinarike do edinstvene pokrajine, zgodovine in gostoljubja domačinov. Novinarji so obiskali številne briške znamenitosti, okušali vrhunska vina pri lokalnih vinarjih ter bili navdušeni nad razgledi, ki jih ponujajo griči naše regije.

Takšni obiski so za Brda izjemnega pomena, saj utrjujejo prepoznavnost destinacije na tujih trgih ter prispevajo k rasti trajnostnega in kakovostnega turizma.

Briške dobre prakse navdušile študente turizma

Novembra smo v Brdih gostili tudi skupino domačih in tujih študentov podiplomskega študijskega programa *Turizem* z Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani. Študenti so prišli v okviru predmeta *Tourism Policy* pod vodstvom izr. prof. dr. Kira Kuščerja, njihov obisk pa je bil namenjen spoznavanju konkretnih primerov dobrih praks trajnostnega in razvojno usmerjenega turizma v našem okolju.

Španski novinarji

Španski trg se z novo letalsko povezavo odpira še bolj, zato je pričakovati povečano zanimanje obiskovalcev tudi v prihodnjih sezonah.

Brda so goste navdušila – prepričani pa smo, da se bodo vtisi njihovega obiska kmalu prelili na strani španskih medijev in navdahnili nove obiskovalce, da odkrijejo naš briški biser.

V ZTKMŠ Brda smo jim predstavili delovanje naše institucije, razvojne projekte ter izzive, s katerimi se srečujemo pri upravljanju destinacije. Študenti so imeli priložnost spoznati briške prireditve, turistične produkte ter sodelovanje z lokalno skupnostjo – vse elemente, ki so ključni za uspešno in dolgoročno upravljanje destinacije.

Ker verjamemo v pomen povezovanja z bodočimi strokovnjaki v turizmu, smo jim želeli predati navdih, znanje in realne izkušnje s terena. Zato smo jim v okviru predmeta postavili tudi praktičen izziv iz lokalnega okolja:

Jesenski utrip Brd

Kako učinkovito komunicirati in vključevati lokalno skupnost pri izvajanju prireditev znotraj strnjenih vasi?

Oblikovanje ponudbe za vključitev v destinacijsko kartico ugodnosti.

Študenti bodo v sklopu študija iskali rešitve in predloge, ki bi lahko pomagali krepiti dialog ter sožitje med turističnim razvojem in lokalnim okoljem. Poleg tega pa bodo proučili obstoječo ponudbo Brd in nanizali rešitve za oblikovanje nove destinacijske kartice, bodisi samostojne bodisi v povezavi s sosednjimi destinacijami. Njihove ideje bomo z zanimanjem spremljali, saj je to dragocen prispevek k nadaljnjemu razvoju destinacije.

V Brdih z veseljem pozdravljamo tovrstno sodelovanje s fakultetami in srednjimi šolami, saj verjamemo, da prav povezovanje znanja, prakse in mladih talentov gradi trdne temelje za prihodnost turizma.

Obisk študentov Ekonomske fakultete - smer Turizem

Obisk Občine Mirna

Delegacija Občine Mirna, ki jo je vodil župan **Dušan Škerbiš** skupaj z **direktorico občinske uprave Tanjo Šinkovec** ter sodelavci občinske uprave, je v okviru strokovnega obiska v četrtek, 27. novembra 2025, obiskala Občino Brda. Gostitelji – **direktorica ZTKMŠ Brda Tina Novak Samec**, **direktorica občinske uprave Občine Brda Anita Manfreda** ter **župan Franc Mužič** – so jih sprejeli na Gradu Dobrovo, kjer so jim predstavili organiziranost delovanja občine, ključne razvojne usmeritve ter posebnosti briškega upravnega modela.

Osrednji del obiska je bil namenjen izmenjavi znanj in dobrih praks predvsem na področju turizma, ki je v Brdih izjemno pomemben razvojni steber. Gostje iz Mirne so spoznali način delovanja Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda, raznolika briška doživetja, povezovanje z lokalnimi deležniki ter širše čezmejno sodelovanje. Predstavitve so odprle zanimivo razpravo o izzivih in priložnostih v turizmu, krepitvi blagovne znamke destinacije ter vključevanju lokalne skupnosti v turistični razvoj.

Člani delegacije so si v nadaljevanju ogledali **Grad Dobrovo**, slikovito vas **Šmartno in razgledni stolp v Gonjačah**, kjer so skozi zgodbe lokalnih vodnikov spoznali zgodovino, tradicijo in naravne posebnosti Brd. Obisk je zaokrožila **briška kulinarika** ter spoznavanje vinogradniške tradicije z **ogledom in vodeno degustacijo Kleti Brda**, enega izmed pglavitnih simbolov regije, ki že več desetletij povezuje številne briške družine.

Udeleženci obiska so izrazili **izjemno navdušenje** nad videnim, še posebej nad srčnim sprejemom, celovito organiziranostjo turistične ponudbe ter zmožnostjo po-

Obisk Občine Mirna na gradu Dobrovo

vezovanja različnih akterjev v skupno razvojno zgodbo. Poudarili so, da so Brda odličen primer dobre prakse, ki lahko služi kot navdih in usmeritev tudi drugim manjšim občinam.

Ob zaključku srečanja so se vsi soglasno strinjali, da so takšna srečanja dragocena in pomembna, saj krepijo sodelovanje med občinami, ustvarjajo nove priložnosti ter utrjujejo zavezo, da se obisk v prihodnje tudi vrne. Delegacija iz Mirne je iz Brd odšla z bogatimi vtisi, novimi spoznanji in močno željo po nadaljnjem povezovanju.

Jesenski utrip Brd

Brda navdušila na roadshowu v Nemčiji

Prve dni decembra se je direktorica Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda Tina Novak Samec udeležila mednarodnega roadshowa v Nemčiji, ki ga je v sodelovanju z nemško agencijo MICE Club – ein Projekt der EURL DEUBNER Evènements & Vins ter ob podpori predstavništva STO v Nemčiji organiziral Kongresni urad Slovenije (KUS).

Dogodek je potekal v več nemških mestih: v Erlangu, Langnu, Frankfurtu in Düsseldorfu. Namen roadshowa so bili osebni sestanki in predstavitve agencijam, ki delujejo primarno na področju organizacije avtomobilističnih dogodkov in motivacijskih (incentive) potovanj za pomembnejše družbe iz farmacevtske industrije, ter mreženje s strokovnjaki. Poleg KUS in destinacije Brda so se dogodka udeležili še predstavniki družb Hit Universe of Fun, Sava Hoteli in Villa Fabiani ter Turistične agencije Palma.

V sklopu sestankov je direktorica ZTKMŠ Brda predstavila Brda kot izjemno kuliso za testne vožnje, snemanje in fotografiranje ter Vilo Vipolže kot poseb-

no lokacijo za organizacijo dogodkov. Temu pa dodala vsa pristna doživetja, med katerimi so v ospredju briški vinarji ter gastronomska ponudba.

Direktorica je med drugim izpostavila: »Kot so organizatorji dogodkov poudarili, je Slovenija še neodkrita država, ki predstavlja zanje velik potencial. Naročniki si želijo novosti in svežine, ki jim jo lahko mi ponudimo. Naše ključne prednosti so naravne lepote, popolna podpora pri organizaciji dogodkov z vidika človeških virov, fleksibilnosti in znanja ter izjemna eno-gastronomska ponudba. Bližina Italije ter vseh ključnih letališč ter kratke razdalje od morja, hribov in glavnega mesta omogočajo organizatorjem oz. naročnikom popolno in raznovrstno pristno izkušnjo.«

Petra Marušič, ZTKMŠ Brda

Brda gostila delegacijo iz Avstrijske regije Južna Štajerska

Stičišče znanja, izkušenj in navdiha

V torek, 4. novembra, so Brda za en dan postala stičišče znanja, izkušenj in navdiha. Delegacija iz avstrijske regije Južna Štajerska, ki je štela kar 33 članov – med njimi šest županov, direktor turizma in predstavniki turizma, namestitev, kme-

tijstva in vinarstva – je izmed vseh slovenskih vinskih regij izbrala prav Brda. Za našo regijo je bila to velika čast in potrditev, da smo prepoznani kot izjemno uspešna destinacija, primerljiva z najboljšimi regijami v tujini.

Gostje so se najprej zbrali v Vili Vipolže, kjer sta jih sprejela župan Občine Brda, g. Franc Mužič, in direktorica ZTKMŠ Brda, Tina Novak Samec. Direktorica je predstavila razvoj, aktivnosti in posebnosti briške regije, spregovorila o viziji in strategiji razvoja turizma ter sprožila odprto in iskreno razpravo, ki je postala odličen prostor za izmenjavo idej in dobrih praks.

Brda in Južna Štajerska sta si po ponudbi izjemno podobni, zato je bila delegacija še posebej navdušena nad možnostjo medsebojne izmenjave izkušenj, ki v praksi že uspešno delujejo. Gostje so izpostavili, da je izmenjava znanj med podobnimi regijami edinstvena priložnost za rast in razvoj obeh strani. Sledila je predstavitev avstrijske delegacije, ki je podrobno predstavila svojo regijo: strategijo, ključne aktivnosti, organizacijsko strukturo in izzive, s katerimi se sooča.

V razpravi smo se posebej dotaknili tudi modelov javno-zasebnega partnerstva, ki jih v Južni Štajerski uspešno uporabljajo pri upravljanju turistične ponudbe in razvoju destinacije. Gostje so predstavili svoj sistem sodelovanja med občinami, turističnimi organizacijami in zasebnimi ponu-

dniki, ki omogoča učinkovitejše načrtovanje, promocijo in izvajanje projektov. Ob tem se je odprlo pomembno vprašanje, ali bi bilo smiselno o podobnih pristopih začeti razmišljati tudi pri nas, saj bi lahko tak model dodatno okrepil razvojne procese v Brdih ter pospešil povezovanje lokalnih deležnikov.

Pogovori so bili sproščeni, vsebinsko bogati in so spletli temelje za nadaljnje sodelovanje. Ob koncu obiska so nas povabili, da tudi mi obiščemo njihovo regijo ter spoznamo njihove dobre prakse in inovativne pristope.

Popoldan je bil namenjen spoznavanju lepot Brd. Gostje so obiskali srednjeveško vasico Šmartno, se povzpeli na razgledni stolp Gonjače in zaključili obisk z degustacijo vin v Kleti Brda. Obisk je pokazal, kako pomembno je mednarodno sodelovanje, ki prinaša nove ideje, pogloblja razumevanje lokalnih posebnosti in odpira vrata skupnim projektom.

Brda so tako še enkrat potrdila svoj status regije, ki združuje tradicijo, inovativnost in gostoljubnost – ne le za obiskovalce, ampak tudi za mednarodne partnerje, ki iščejo dobre prakse, navdih in priložnosti za sodelovanje.

Petra Marušič, ZTKMŠ Brda

Mladinski center Brda

Živ organizem, ki povezuje ljudi in ustvarja prihodnost skupnosti

V zadnjih treh mesecih je bilo v Mladinskem centru Brda izjemno živahno. Z začetkom novega šolskega leta so se septembra znova zagnale že utečene dejavnosti, pridružile pa so

se tudi številne nove vsebine, ki so pritegnile tako mlade kot starejše obiskovalce. Center se je znova izkazal kot prostor ustvarjalnosti, druženja in povezovanja različnih generacij.

Glasbene dejavnosti

Glasba ima v Brdih posebno mesto, kar se odraža tudi v pestrem dogajanju v mladinskem centru. Pod mentorstvom učiteljice **Andreje Konjedic** potekajo tedenske ure klavirja, ki mladim omogočajo stik z resno glasbeno izobrazbo. V sodelovanju z Glasbeno šolo Nova Gorica center razpolaga s koncertnim klavirjem, ki ga udeleženci z veseljem uporabljajo. Glasbena soba je skoraj vsak dan polno zasedena, saj tam vadijo številne briške skupine – med njimi **Lintver**, **Klapa Karatel**, **Smacked**, **Pigs Parlament** in druge, ki s svojo ustvarjalnostjo bogatijo lokalno glasbeno sceno.

Športne aktivnosti

Šport je nepogrešljiv del mladinskega centra. Posebej velja izpostaviti tečaj karateja pod okriljem **Karate kluba Ki-Ryu**, ki ga vodi učitelj **Igor Trbižan**. Veseli nas, da se je letos v tečaj vključilo bistveno več članov kot v preteklem letu, kar kaže na naraščajoče zanimanje mladih za borilne veščine. Karate ni le šport, temveč tudi disciplina, ki krepi vztrajnost, spoštovanje in samodisciplino.

Šah

Pomemben del dejavnosti je tudi šah. **Šahovski klub Brda** se je v zadnjem času lepo uveljavil, saj se ga letos udeležuje že precejšnje število mladih. Šah spodbuja logično razmišljanje, potrpežljivost in strateško načrtovanje, kar so dragocene veščine za vsakodnevno življenje.

Izmenjevalnica igrač in knjig

V popoldanskem času deluje izmenjevalnica igrač, ki smo jo nedavno razširili še na knjige. Občane vabimo, da prinesejo igrače in knjige, ki jih ne uporabljajo več, ter jih zamenjajo za nove. Pobuda je naletela na lep odziv, saj spodbuja trajnostno rabo predmetov, krepi občutek skupnosti in omogoča, da se otroci razveselijo novih igrač ali knjig brez dodatnih stroškov.

Plesne dejavnosti

Večnamenska dvorana se je izkazala kot odličen prostor za plesne dejavnosti, kar briška društva z veseljem izkoriščajo. Plesne vaje in nastopi prinašajo veselje, gibanje in druženje, hkrati pa krepijo kulturno raznolikost v briški občini.

Mladinski center Brda

Dogodki v oktobru

Oktober je bil poln zanimivih dogodkov. Posebej velja izpostaviti obisk bibliobusa Goriške knjižnice Franceta Bevka Nova Gorica v okviru projekta Pravljičarke za odrasle. Pravljičarke so pričarale intimno in toplo vzdušje, ki ga je dodatno oplemenitila kulisa Vile Vipolže. Dogodek je pokazal, da pravljlična beseda ni namenjena le otrokom, temveč lahko nagovori tudi odrasle in jim ponudi trenutke sprostitve ter domišljjskega pobega.

Z oktobrom smo začeli tudi z abonmajem otroških predstav Miškina potepanja po Brdih. Že prva predstava je bila uspešna – otroci so skupaj z avtorico in glasbenico Andrejo Zupančič spoznali pomen ljubezni do narave, živali, soljudi in planeta Zemlje. Takšne predstave niso le zabava, temveč tudi dragocena vzgojna izkušnja.

Dogodki v novembru

V novembru smo gostili Center za krepitev zdravja, ki je v okviru projekta Minutke za zdravje izvajal različne aktivnosti za krepitev zdravja naših občanov. Predavanja in delavnice so opozorile na pomen zdravega življenjskega sloga, gibanja in preventive.

V sklopu abonmaja smo gostili zavod Enostavno prijatelji s poučno predstavo V knjigi skriti zaklad. Otroci in starši so se ob predstavi pošteno nasmejali, hkrati pa je nosila pomembno sporočilo: »V knjigah se skrivajo vsi zakladi sveta.« Dogodek je bil lep opomnik, da branje ostaja temelj znanja, domišljije in osebne rasti.

V zadnjih mesecih tega leta se je v Mladinskem centru Brda zvrstilo veliko zanimivih dejavnosti in dogodkov, ki pomembno bogatijo kulturno in družabno življenje v naši občini. Center se je znova izkazal kot prostor, kjer se srečujejo glasba, šport, kultura, izobraževanje in druženje. Vse to potrjuje, da mladinski center ni le stavba, temveč živ organizem, ki povezuje ljudi in ustvarja prihodnost naše skupnosti.

Boštjan Zobec

Športni dan prve triade

Zabavne štafetne igre

Učenci 1. triade smo imeli 7. oktobra športni dan, ki je bil poln zabave, gibanja in smeha. Dan smo začeli s plesom. Skupaj z učiteljico Niko smo zaplesali Od glave do peta, Za srečo ples ter Ko si srečen.

Po malici so se nam pridružile starejše učenke, ki so nas ogrele, da smo se nato lahko preizkusili v različnih štafethih igrah, kjer smo pokazali svojo hitrost, spretnost in sodelovanje.

Dan je bil prepojen s pozitivno energijo in dobro voljo.

Prižig lučk in praznični program

Skupaj vstopili v najlepši mesec v letu

Dobrovo je tudi letos zasijalo v praznični podobi in se ovilo v toplino decembrskih luči, ki so naznanile začetek najlepšega časa v letu. Praznični program se je uradno začel v petek, 28. novembra 2025, v popoldanskih urah, v zares pravem vzdušju. V

Paviljonu je namreč od 16.30 dalje potekala ustvarjalna delavnica pod mentorstvom Jasne Kos in ekipe Wedding Hills z izdelovanjem prazničnih lampijončkov, na kateri se je zvrstilo izjemno veliko otrok.

Uro kasneje je na grajskem dvorišču sledil energičen nastop plesnih skupin društva #lospravilos pod vodstvom Anje Pertovt, ki je poživil dogajanje in ogrel občinstvo. Starši in otroci so bili povabljeni na čaroben sprehod z lampijončki do glavnega trga, kjer se je nadaljeval kulturni program in slovesni prižig prazničnih lučk.

Tradicionalni prižig lučk je tudi letos združil domačine, obiskovalce in številne nastopajoče, ki so s pesmijo,

plesom in glasbo ustvarili prijetno praznično vzdušje. Lučke so letos znova zažarele na živem drevesu, kar je Občini Brda omogočilo, da ohrani praznično vzdušje na način, prijazen do narave. Namesto posekane smreke so izbrali pristnejšo, trajnostno rešitev, ki spoštuje okolje in lokalni značaj prostora.

Dogajanje se je nadaljevalo na bogati in raznoliki praznični tržnici, kjer so obiskovalci našli vse – od do-

mačih dobrot do ročno izdelanih daril lokalnih ustvarjalcev. Društvo Njblške mladine je vabilo z vročimi napitki in prigrizki, otroci Osnovne šole Alojza Gradnika Dobrovo so razvajali s palačinkami, številni razstavljalci pa so predstavljali svoje izdelke: naravno kozmetiko, med, oljčno olje, torbice, marmelade, pletenine in raznoliki darilni program. Srečo je bilo mogoče preizkusiti na bogatem srečelovu devetošolcev.

Zbrane sta nagovorila podžupan Občine Brda Jurij Špacal in direktorica ZTKMŠ Brda Tina Novak Samec. V družbi najmlajših sta odštevala do težko pričakovane trenutke – prižiga prazničnih luči, ki je naznanil začetek najlepšega meseca v letu.

Program, ki ga je povezoval Primož Golob, so oblikovali: pevka Nina Sirk, plesalka Lili Grudina, plesni

skupini Pupa Zaplaš in I&pi, violinistki Angela Simčič in Karin Jug, violončelist Arthur Sluga, učenke 4. razredov Žana, Vivien, Karolina ter najmlajši učenci OŠ Alojza Gradnika Dobrovo, ki so s pesmimi, plesom in recitacijami poskrbeli za pristrčno praznično vzdušje.

Za zaključek večera je poskrbel DJ Baromat, med tem ko je Društvo Njblške mladine poskrbelo, da obiskovalcem ni zmanjkalo energije za ples in prijetno druženje.

Dogodek je znova pokazal, da so Brda več kot le čudovita pokrajina – so povezana skupnost, ki zna ustvarjati tople zgodbe. Dobrovo je zasijalo – vstopimo skupaj v najlepši mesec v letu.

Primož Golob

Fotografije: Damijan Simčič, ZOSO foto

Člani uredniškega odbora na razstavi Mesto na meji

Zgodovina skozi zgodbe, izkušnje, strahove in upanja

Ravno dan po uradnem zaključku letošnjega celoletnega projekta, ki je Novo Gorico in Gorico povezal v Evropsko prestolnico kulture (EPK), smo se člani uredniškega odbora Bri-

škega časnika prav tja odpravili na tradicionalno prednovoletno srečanje, ki je vedno kulturno obarvano, za konec pa ga oplemeniti še lokalna kulinarika.

Člani uredniškega odbora s dr. Kajo Širok

In ostali smo v duhu EPK ter si z velikim zanimanjem ogledali stalno razstavo Mesto na meji, ki jo je v okviru uradnega programa EPK 2025 Nova Gorica - Gorica pripravila domačinka, kuratorica, zgodovinarica dr. Kaja Širok, skupaj s sodelavci, zgodovinarjema dr. Markom Klavoro in dr. Alessandrom Cattunarjem ter avtorico dokumentarnih filmov Anjo Medved. Imeli smo to čast, da nas je po najnovejši pridobitvi goriškega somestja v objektu Epic popeljala prav avtorica sama in nas v dvournem ogledu povsem prevzela s presunljivo vsebino in izvirnim prikazom naše nedavne zgodovine, ki jo nosimo v krvi.

»Razstava zgodovino prikazuje skozi zgodbe in izkušnje tistih, ki so na tem območju živeli, skozi multidisciplinaren pristop pa presega ustaljene zgodovinske pripovedi in nacionalne okvirje. Zasnovana je kronološko, pri čemer se opira na ustno zgodovino ter v pripoved prepleta predmete in video pričevanja,« nam je uvodoma pojasnila. Obiskovalcem omogoča, da preteklost doživijo skozi različne perspektive in lastno dožemanje časa, s čimer skupaj sou-

stvarjajo pogled na zgodovino območja. »Skozi multidisciplinaren pristop razstava presega ustaljene nacionalne okvirje in prinaša intimne zgodbe družin, posameznikov in skupnosti. Ne želi prikazati že poznane zgodovinske naracije, temveč ponuja vpogled v osebna doživetja, ki osvetlujejo preteklost na človeški, čustveni ravni. Zgodovino tako prikaže skozi zgodbe in izkušnje tistih, ki so na tem območju živeli, njihove strahove ter upanja,« je večkrat poudarila strokovnjakinja na področju zgodovine, muzeologije in dediščinskih študij dr. Kaja Širok.

Za povezovanje generacij in spodbujanje medsebojnega dialoga

Kaja Širok je tudi strokovna vodja pri GO! 2025 projektu EPIC (Evropska platforma za interpretacijo 20. stoletja), ki je s kolegi in somišljeniki trmasto, pa tudi lastnoročno ustvarila čezmejni participativni prostor, namenjen izmenjavi pogledov in razumevanju zgo-

vine 20. stoletja. EPIC spodbuja dialog o identiteti in skupni dediščini, pri čemer so in še bodo lokalni prebivalci aktivno sodelovali pri oblikovanju njegove vsebine. Platforma obravnava zgodovinske in kulturne izzive ter spodbuja sodelovanje in kritični dialog, interaktivnimi pristopi pa omogočajo poglobljeno raziskovanje in večplastno razumevanje vsebin. »Prepričani smo namreč, da participativne razstave delujejo kot katalizatorji družbenih sprememb, saj povezujejo generacije in spodbujajo medsebojni dialog,« je sklenila.

Gorica »je bila Amerika«

Po tem, ko smo prebrali številna pričevanja o dogajanju na Goriškem v prvi polovico 20. stoletja, izvedeli, kako zelo »slovenska« je bila Gorica pred prvo svetovno vojno, zgroženo vnovič spoznavali vojna in povojna

grozodejstva na naših tleh, preko fotografij in originalnih predmetov obujali spomine na čas, ko je državna meja posegla v vsakdanje življenje prebivalcev tega območja, ter si priznali, kakšna »Amerika« je v resnici bila povojna Gorica, smo naše prednovoletno druženje nadaljevali čez cesto v večnamenskem prostoru Super 8, še eni pridobitvi EPK, ki združuje kulturne, umetniške in kulinarične programe ter obiskovalcem nudi bogato paletu vsebin, kot so gurmanski bistro in bar, galerija in oder, dnevna soba in tržnica ter kulturoteka z zbirkami tiskanih, avdio-, video- in digitalnih vsebin. Kulinarične mojstrovine z lokalnimi sestavinami nas niso pustile ravnodušnih, zato smo še dolgo v popoldan razglabljali o kuharski tradiciji naših non, ki nosi globoko sporočilo in pušča sled v gastronomiji Goriške.

Ana Cukijati

Fotografija: Damijan Simčič, ZOSO foto

35. obletnica oblikovanja Manevrske strukture narodne zaščite

»Morali smo biti tiho«

V Vili Vipolže so 28. novembra 2025 obeležili 35. obletnico oblikovanja Manevrske strukture narodne zaščite (MSNZ), enega najtišjih, a najpogumnejših poglavij slovenske osamosvojitve. Območna zveza veteranov vojne za Slovenijo Brda in Zveza policijskih veteranskih društev Sever Severne Primorske sta pripravili dogodek, ki je združil veterane, predstavnike lokalne skupnosti ter številne goste v poklon tistim, ki so leta 1990 v času politične negotovosti oblikovali tajno obrambno strukturo – temelje prihodnje slovenske vojske.

Slovesnost je s pozdravnim nagovorom odprl predsednik briškega združenja veteranov Jože Abramič, ki je poudaril, da je MSNZ nastala iz odgovornosti, poguma in nuje po samozaščiti. Med prisotnimi so bili tudi predsednik Zveze veteranov vojne za Slovenijo Ladislav Lipič, najbolj odlikovani vojak v vojni za Slovenijo leta 1990–1991 Srečko Lisjak, predsednik Zveze policijskih veteranskih društev Sever dr. Tomaž Čas ter predsednik Društva veteranov »Sever« Severne Primorske. Prizvok slovesnosti je z ubranim petjem dvignil Moški pevski zbor Ludvik Zorzut.

Osrednji del programa je prinesel srečanje z vodilnimi akterji MSNZ na severnoprimeškem območju – Dragom Vidrihom, Zvonom Kelherjem, Ivanom Marcem, Edvardom Golobom, Rafaelom Mokorelom in Vitom Bergincem. Njihove pripovedi so razkrile, kako zahtevna in tvegana je bila naloga vzpostavljanja tajne strukture: od organiziranja skladišč v Vipavski dolini, koordinacije ob meji v Novi Gorici, pa do logističnih izzivov tolimskega in idrijskega območja. Vsako njihovo dejanje je spremljala ista neizrečena zaveza: »Ostati tiho in se ne zmotiti!« V razpravah so izpostavili napete noči, skrivne premike orožja, kodirana sporočila in stisko, ko niso vedeli, komu lahko zaupajo. Družine so slutile, da se dogaja nekaj velikega, vendar o tem niso smele izvedeti ničesar.

Dogodek se je zaključil s poudarkom, da MSNZ ni bila le vojaška struktura, temveč izraz narodne zrelosti in odgovornosti. Prav zaradi nje je Slovenija v osamosvojitveno vojno stopila pripravljena in samozavestna. Manevrska struktura narodne zaščite ostaja simbol tihega poguma, tistega, ki ne išče pozornosti, a v ključnih trenutkih odloča o prihodnosti naroda.

Dominik Rusjan

Dogodek za vse generacije

Božič v Brdih ponovno navdušil

Tradicionalni dogodek Božič v Brdih je 25. decembra 2024 znova napolnil Brda s prazničnim sijajem. Domačini in številni obiskovalci so že tretje leto zapored doživeli nepozabno praznič-

Dogajanje se je začelo s predstavo čarodeja Tonija, ki je z raznolikimi čarovniškimi triki navdušil najmlajše obiskovalce. Škratki so pomagali otrokom pri igri na napihljivem gradu, hkrati pa so skupaj z Božičkom poskrbeli za veselo obdarovanje vseh otrok.

Kot prvi je na oder stopil Dejan Dogaja in poskrbel za pravo otroško rajanje, ki je navdušilo celotno občinstvo. Sledil mu je DJ Torta, ki je s svojo energijo dodatno dvignil razpoloženje ter pripravil teren za vrhunec večera. Za

no druženje, ki je šotor pri Štalonu spremenilo v pravo božično pravljico prizorišče, polno otroškega smeha, topline in iskrenega veselja.

piko na i pa je poskrbela glasbena skupina Polkaholiki, ki je s poskočnimi ritmi ogrela prizorišče in ustvarila nepozabno praznično vzdušje.

Božič v Brdih tudi letos potrjuje svoj sloves dogodka, ki združuje skupnost, spodbuja povezanost in prinaša veselje vsem generacijam. Iskrena hvala vsem, ki so kakorkoli prispevali k uspešni izvedbi tega čudovitega prazničnega druženja.

LuNin Events
Jessica Di Nallo

25. decembra 2025 ne zamudi nepozabnega dogodka za vse generacije! Božič v Brdih - Dobrovo, parkirišče Pod gasilskim domom

BOŽIČ V BRDIH - DOBROVO, PARKIRIŠČE POD GASILSKIM DOMOM

Bliža se eden najlepših časov v letu – december, tisti čarobni mesec, ki ga radi preživljamo v dobri družbi. To obdobje nas vse navdaja z veseljem, prinaša druženje, darila in otroško radost.

Pridružite se nam na dogodku, polnem smeha, otroške energije in nepozabnega glasbenega večera!

18.00: ČAROBNI OTROŠKI PROGRAM - TAČKE NA MISIJI PRI BOŽIČKU

Na prizorišče prihaja nagajivi GRINCH, ki želi preprečiti božično misijo BOŽIČKU.

Tačke na patrolji se pogumno lotijo reševanja, a brez otrok ne bo šlo! Interaktiven šov poln humorja, presenečenj in praznične čarovnije.

Po predstavi sledi SNEŽNA ZABAVA s pravim snežnim topom, točka na hoduljah ter ples z božičnimi maskotami.

20.00: Fotografitanje z Božičkom ter obdaritev vseh otrok

Božiček bo poskrbel za pravo praznično čarobnost – z vsakim obiskovalcem se bo z veseljem fotografiral. Za otroke pripravlja posebna darilca, odraslim pa podarja tisti pristni občutek decembrske toplote.

To je dogodek, kjer se srečajo smeh, glasba in lepši trenutki – zato ga preprosto ne smeš zamuditi.

21.00: Večerni koncert - Miran Rudan Indesign ter Dj Torta

Oder se prižge, glasba ogreje, vzdušje pa poveže. Pridi in doživi praznični večer, ki ostane v srcu.

Dom upokojencev Podsabotin

Cimetova jesen

Jeseni se zdi, kot da je svet prekrit z narastkom rjavega sladkorja in cimeta. (Sarah Addison Allen)

In prav taki so naši jesenski dnevi v Domu upokojencev Podsabotin.

Romina Velušček

Svetovni dan oživljanja 2025

Skupaj krepimo solidarnost

V odmaknjenih krajih od urbanih središč, kot to velja za našo občino, je pomen reševalnih služb še toliko pomembnejši. Njihovo delo je polno poguma, srčnosti in hitrosti, saj pogosto odločajo minute, včasih celo

Tudi letos so bile obiskovalcem na voljo meritve krvnega tlaka, sladkorja in holesterola, največ zanimanja pa je požela predstavitev reševalnih služb (in njihovih vozil) na igrišču OŠ Alojza Gradnika Dobrovo. Sodelovali so: Civilna zaščita Občine Brda, Prostovoljno gasilsko društvo Dobrovo, Območno združenje Rdečega križa Nova Gorica, Društvo Canisar Brda, Civilna zaščita Mestne občine Nova Gorica – Enota za hitre reševalne intervencije, Policijska uprava Nova Gorica in Služba za nujne medicinske pomoči Nova Gorica.

Dogodek se je odvil z veliko mero predanosti in predvsem z mislijo, da bi za tovrstne službe navdušili že mlade. Ko otroci spoznajo, kako delujejo gasilci, reševalci, policisti ali gorski reševalci, v njih pogosto vzklije ob-

sekunde. Iniciativni odbor za življenje – za AED Občine Brda je letos že tretjič organiziral obeležje svetovnega dneva oživljanja, s katerim se pokloni vsem službam, ki nas navdajajo z občutkom varnosti.

čudovanje in navdušenje. Takšno spoštovanje ne krepi le njihove odgovornosti in solidarnosti, temveč lahko v prihodnosti navdahne nove generacije junakov, ki bodo skrbeli za varnost vseh nas. Z vizijo, kot je dejala Audrey Hepburn, ko v procesu odraščanja spoznajo, da imajo dve roki: »Ena je za to, da pomagaš sebi, druga pa za to, da pomagaš drugim.«

Erika Koncut
Fotografija: Teja Lazar

Nagradna križanka ob Svetovnem dnevu oživljanja

V okviru Svetovnega dneva oživljanja smo v Briškem časniku objavili nagradno križanko. Pravilno geslo je bilo *Svetovni dan oživljanja*.

Med številnimi dopisnicami s pravilnimi odgovori, ki so prispele na naše uredništvo, smo izžrebali nagrajenca **Albina Skubina**, Brdce pri Kožbani 6, Dobrovo. Nagrajenec prejme **SOS gumb**.

V sklopu projekta **iHelp – Iniciativni odbor za življenje – za AED Občine Brda** nagrajencu podarjamo SOS gumb, ki v primeru stiske omogoča hitro in enostavno pošiljanje SMS alarmov vsem vnaprej določenim nujnim kontaktom. SOS gumb je v velikosti obeska za ključe in je primeren za ljudi z zdravstvenimi težavami, osebe, ki živijo same, starejše, otroke, športnike ter ljudi, ki potujejo sami v tujino. Izdelek ni namenjen uporabi pri potapljanju ali plavanju v bazenu, morju ali reki. Nagrajenec naj za nagrado pokliče na uredništvo.

Uredništvo

Komemoracija ob dnevu spomina na mrtve

V Medani s spoštovanjem do preteklosti

Medana je 1. novembra tudi letos postala središče spomina, hvaležnosti in tihega premisleka. Medanjska komemoracija ob dnevu spomina na mrtve je ponovno privabila krajane,

Valter Kocina, predsednik Krajevnega skupnosti Medana, je v svojem govoru izpostavil, da prav spomin na tragične dogodke izpred 80 let pomeni temelje za naše sodobne vrednote. Opozoril je na številne grozote, ki so zaznamovale Brda in širšo regijo, od požigov vasi do umorov civilistov, talcev ter trpljenja v taboriščih. »To so zgodbe, ki jih ne smemo pozabiti,« je poudaril. »Ne kot bremena, ampak kot opomin, da je svoboda krhka in odvisna od naše medsebojne solidarnosti.« Poudarili so

predstavnik borčevskih organizacij in občine, ki so se poklonili padlim v drugi svetovni vojni ter vsem, ki so s svojim življenjem soustvarili svobodo, v kateri danes živimo.

še, da 1. november ni le dan žalovanja, temveč tudi dan zavedanja. Da mir ni le zgodovinsko naključje, temveč rezultat poguma številnih ljudi.

Dogodek je bil prežet z domoljubnim nabojem, ki se je odražal tudi v skrbno oblikovanem kulturnem programu. S svojim nastopom je zbrano občinstvo nagovoril Moški pevski zbor Ludvik Zorzut. Učenki OŠ Alojza Gradnika Dobrovo pa sta s pesmimi dodali pomemben medgeneracijski pečat ter opomnili, da se spomin prenaša z ene generacije na drugo.

Osrednje sporočilo letošnje komemoracije je bilo jasno: »zgodovina nas uči, da so bili v najtežjih časih najmočnejši tisti, ki so znali stopiti skupaj.«

Komemoracija v Medani je tako znova potrdila svojo vlogo, ne kot formalnost, temveč kot pomemben družbeni dogodek, ki krepi občutek skupnosti in ohranja zgodovinski spomin. V času, ko se svet sooča z novimi negotovostmi, je tovrstno kolektivno spominjanje ključno. Občutek je bil enoten: svoboda, ki je bila nekoč izbojevana s krvjo, lahko ostane živa le, če jo negujemo z medsebojnim spoštovanjem in odgovornostjo.

Dominik Rusjan
Fotografija: Andrej Colja

Devetošolci na misiji

V času, ko so nonoti pisali zgodovino!

Naša 5-peresna deteljica devetošolcev se je 23. oktobra odpravila na zgodovinsko misijo s šolskim kombijem! Cilj? Hiša Alma v Medani, kjer so si ogledali razstavo *Na zahodnem robu: Stoletje Karla Špacapana*.

Avtor razstave, dr. Marko Klavara, je s pomočjo čudovitih ilustracij Tine Volarič ustvaril pravo časovno kapsulo spominov, v kateri so devetošolci ugotovili, da zgodovina ni le skupek letnic, ampak prava zakladnica človeških usod.

Medtem ko so eni razmišljali o pomenu identitete in pripadnosti, so drugi ugotavljali, da so naše none in nonoti pravzaprav bili pravi »superjunaki Primorske«. Na koncu so učenci zaključili, da čeprav se zgodovina včasih ponavlja, se obisk takšne razstave nikakor ne bo!

Komemoracija ob dnevu spomina na mrtve

Svoboda je živa le toliko, kolikor smo živi mi

V Gonjačah, ob spomeniku, posvečenem 315 žrtvam druge svetovne vojne, je bila letošnja komemoracija ob dnevu spomina na mrtve. »Najprej so prišli po komuniste, nisem spregovoril, nisem bil komunist. Ko so zapirali socialiste, sem ostal tiho, ker nisem bil socialist. Ko so prišli po jude, sem molčal, ker nisem bil jud. Ko so prišli pome, ni bilo nikogar več, ki bi lahko spregovoril v mojem imenu. To so besede, pripisane pastorju Niemöllerju,« je dejal moderator komemoracije Dominik Rusjan in dodal: »Ta misel ni zgodovinska fraza. Je moralni kompas. Sporoča nam, da svoboda ni samo osebna pravica, temveč kolektivna odgovornost. Da se ohranja z vsakdanjimi, majhnimi dejanji: z zmožnostjo poslušati, prisluhniti stiski, segati čez ograje predsodkov in strankarskih barv. Zato danes ne pozivam k vedno večjemu dvoumju, temveč k enotnosti v tem, kar

je bistveno: v dostojanstvu vsakega človeka, v spoštovanju drugače mislečih, v skrbi za skupno dobro. Ne dovolimo, da nas sebičnost in jeza razdrobita. Odločimo se, da bomo, tako kot naši predniki, na prvem mestu ljudje. In naj nas ti, ki počivajo tam daleč, opominjajo na to. Ne bomo jih pozabili. In ne bomo pozabili, da je svoboda živa le toliko, kolikor smo živi mi - v sočutju, pogumu in medsebojni odgovornosti.«

Stojimo na eni najlepših točk naših krajev, ob stolpu v Gonjačah. Ta stolp ni le razgledna točka, spomenik ob njem je opomin. Opomin na čas, ko so civilisti in vojaki umirali zaradi zgrešenih idealov in tuje agresije, kraj, kjer se spomnimo 315 ljudi, žrtev druge svetovne vojne. Na takih mestih navadno rečemo: »Nikoli več.« Spomnimo na zločine, na krivice, na krutost tistega časa. Prepogosto pa pozabimo, kako odločilna je bila povezanost. Kako so ljudje

kljub razlikam stali drug ob drugem. Skupaj. Kaj pa danes? Kje so naše vrednote? Kje je naša skupnost? Krivice vidimo tudi doma, ne le po svetu. Prevečkrat smo tiho. Prevečkrat hitro razsodimo: »Če nisi naš, si proti nam.« Razdvojenost nam jemlje energijo, upanje in predvsem zmožnost, da slišimo drug drugega.

Komemoracija se je začela s prihodom praporščakov ob spremljavi Pihalnega orkestra Brda. Sledila je državna himna.

Sodelovanje med narodi je zrelost

Letošnja govornica je bila Nadja Šfiligoj, občinska svetnica in predsednica Socialnih demokratov Brda, ki je med drugim dejala: »Danes smo zbrani tu v Gonjačah, ob spomeniku, posvečenem 315 žrtvam druge svetovne vojne na desnem bregu Soče, kamor danes polagamo cvetje in tišino. Tu je zapisano Bevkovo posvetilo, ki seže globoko v srce:

Sinovom Brd in Benečije, čuvarem zvestim naše govorice, upornim neupogljivim v robstvu, junaškim v boju za pravice, izkrvavelim v grudo domačije, da zdaj nam lepše sonce sije in v nove zarje nam gredo poti. Slava jim do konca dni.

Tukaj, kjer se srečujejo tri kulture – slovanska, romanska in germanška, se že stoletja učimo, da sožitje ni samoumevno, a je mogoče. Da sodelovanje med narodi ni šibkost, ampak zrelost. Da lahko živimo drug ob drugem in drug z drugim. Od tu nam čarobna širina razgleda daje občutek svobode, a hkrati

Komemoracija ob dnevu spomina na mrtve

povezanosti s preteklostjo in tudi odgovornosti za prihodnost.

Kako pomenljivo torej, da se danes ne spominjamo samo smrti čuvarjev naše govorice, ampak tudi obeležujemo dan reformacije, praznika slovenskega jezika. Osrednji predstavnik slovenskega protestantizma, Primož Trubar, je leta 1550 prvič zapisal slovenske besede v knjigo, da bi nas naučil, da narod živi, dokler ima besedo. Reformacija nam je omogočila, da imamo slovenski jezik kot temelj narodove identitete.

Spominjamo se življenja, ki so ga vsi varuhi našega jezika dali za boljši jutri nas vseh in za bodoče rodove. Narodnoosvobodilni boj se danes sliši kot nekaj oddaljenega, kot pravljica in ne resničnost. Zakaj? Zato, ker smo med prehojeno potjo, med temi desetletji premalo

skrbno čuvali vrednote, ki so nam jih s krvjo na rokah in v srcih, a z izjemno spoštljivostjo, prinesli tisti, ki so se zanje dejansko borili. Njihov dar nas obvezuje, da ohranjamo mir – ne le s politiko, temveč z vzgojo, spoštovanjem in sočutjem. Ohranjanje vrednot je odgovornost vzgoje v družini in vseh vzgojno-izobraževalnih ustanovah. Delo politike pa je, da nas zavaruje pred nasiljem, revščino in vojno.

Čuvarji jezika in vrednot

Naj nas spomin na padle sinove Brd in Benečije navdihuje, da bomo tudi mi čuvarji, ne le jezika, ampak tudi vrednot – spoštovanja, človečnosti, miru in varnosti. Naj nebo nad Gonjačami simbolizira to, kar so si padli želeli – svet, kjer v miru

sobivamo in svobodno govorimo naš slovenski jezik.«

Ob spremljavi žalostinke sta delegaciji Občine Brda in Krajevne organizacija borcev za vrednote NOB Brda položili venca k spomeniku. Sledila je minuta molka.

Kulturni program so oblikovali Pihalni orkester Brda pod taktirko Boštjana Vendramina, Moški pevski zbor Srečko Kumar pod umetniškim vodenjem Aleksandra Sluge ter recitatorke Tiara Tronkar, Ema Filej in pevski zbor Osnovne šole Alojza Gradnika, podružnice Kojško, pod mentorstvom Lare Kodrič.

Organizatorji prireditve so bili Občina Brda, OZB NOB Nova Gorica, KO borcev za vrednote NOB Brda in OZVVS Brda

Milena Beguš

Fotografija: Andrej Colja

Medgeneracijsko druženje v Vrhovljah

Jesensko ustvarjanje in gibanje

Na lepo jesensko jutro konec oktobra smo se dobili v vaškem domu, kjer smo ustvarjali različne stvari na temo jeseni in noči čarovnic. Veseli smo bili, da so se nam pridružili tudi nekateri otroci iz drugih delov Brd, ne samo vaški otroci. Barvali in sestavljali smo jesensko obarvana ročna dela, najmlajši so uživali v ustvarjanju s plastelinom in nalepkami. Ker je bilo zunaj čudovito vreme, smo šli tudi ven in se igrali igro Prilepi črva na jabolko z zavezanimi očmi, ogreli smo se z jesensko telovadbo in na koncu priredili še lov na zaklad med sprehodom po vasi, kjer so otroci iskali jesenske liste različnih barv, kamenčke, rjavo travo, veverico ali mravljico ...

Irena Marc

Samozaščitna ravnanja pred vlomi v hiše

Pospravite orodje okoli hiše, odprite luči in zaklenite vrata

Na območju Policijske uprave Nova Gorica smo policisti v zadnjem obdobju ponovno beležili pojav kaznivih dejanj vlomov v stanovanjske hiše, zato se obračamo na vas, da s skupnimi močmi poskušamo vse, kar je v naši moči, da bi bilo teh neljubih dogodkov čim manj.

Za zmanjšanje možnosti napada vlomilcev na vašo hišo lahko veliko storite tudi lastniki stanovanjskih hiš sami, saj storilci pogosto vlamljajo skozi vrata oziroma okna stanovanjskih objektov in iz notranjosti krajejo predvsem gotovino, nakit in druge vrednejše predmete. Najpogostejši načini vlomov v stanovanjske hiše so vlom na vzvod ali s silo telesa, lomljenje vložkov cilindričnih ključavnic, razbitje steklenih površin, pogosto pa k temu pripomore tudi premajhna previdnost lastnikov objektov (na primer: puščeno orodje ali druga priročna sredstva v okolici hiše, ključi, lestve ...). S preventivnim ravnanjem in zavarovanjem svoje lastnine lahko že sami precej zmanjšate priložnosti za izvršitev premoženjskih kaznivih dejanj, predvsem vlomov, in se tako izognete neljubim dogodkom.

»Priložnost dela tatu«

Vlomilec bo raje izbral tisto stanovanje ali hišo, kjer bo za izvedbo kaznivega dejanja najmanj ovir in

bo tveganje za odkritje najmanjše. Stavba, v kateri ni nikogar, ker so stanovalci na primer na dopustu, ali je očitno brez varovanja, bo bolj verjetno tarča vloma kot obratno. Posebno »vabljliva« za vlomilce so odprta vrata ali okna, razpoložljivo orodje za dostop (na primer: zaboji, lestev, ki omogoča dostop do drugače nedosegljivih oken ipd.), vrtnarsko orodje, s katerim lahko vlomilec nasilno vlomi, zapuščene žive meje ali visoke ograje, za katerimi lahko storilci delujejo skriti pred očmi drugih ...

Vse občane zato pozivamo, da več pozornosti namenijo samozaščitnemu ravnanju, saj je z nekaterimi enostavnimi ukrepi možno storiti veliko. Če kljub temu vlomijo v stanovanjski objekt, občanke in občane pozivamo, da takoj pokličejo policiste najbližje policijske postaje oziroma na znano interventno številko policije 113. Ne spreminjajte kraja kaznivega dejanja in ne uničujte sledi, ki so pomembne za nadaljnjo preiskavo kaznivega dejanja (oziroma se ne dotikajte stvari, ne sprehajajte se po prostoru ...). Tudi ko ugotovite, da so bili vlomilci pri sosedu, ko ga ni bilo doma, takoj obvestite policijo!

- Ukrepi, za katere lahko pred daljšo odsotnostjo poskrbite že sami:
- zaklenite vrata in zaprite okna;
- ne pozabite zapreti plina in vode (da vam zaradi puščanja vode ali požara ne bo treba predčasno prekiniti dopusta);
- vklopite alarmno napravo;
- ključev ne puščajte na skritih mestih, kot so nabiralniki, predpražniki, lončki za rože ipd.;

- ne puščajte doma dragocenosti in denarja (med dopustom raje najemite sef);
- ne puščajte sporočil o svoji odsotnosti (na telefonskem odzivniku, listkih, spletnih omrežjih);
- poskrbite, da bo videti, kot da je nekdo vedno doma (naj vam prijatelj ali sosed redno prazni poštni nabiralnik in dviguje rolete; vgradite časovna stikala za samodejno prižiganje luči, odpojte dostavo časopisov);
- doma parkirana vozila zaklenite ter varno shranite dokumente in ključe, tudi rezervne;
- orodja ali drugih priročnih sredstev ne puščajte v okolici hiše;
- vrednejše predmete umaknite z vidnih mest;
- sosedom povejte, kako ste dosegljivi;
- preglejte zavarovalne police in preverite, kako je s kritjem škode pri vlamu;
- zapišite si serijske številke vrednejših predmetov ali jih celo fotografirajte, po možnosti pa tudi označite (umetniške slike, nakit, tehnični predmeti idr.).

Prav tako občanke in občane pozivamo, naj več pozornosti namenijo tudi morebitnemu zaznavanju sumljivih oseb in vozil v stanovanjskih soseskah ter po vaseh. Vse tovrstne informacije lahko krajani sporočijo policistom najbližje policijske postaje oziroma na interventno številko policije 113 ali pa kar vodi policijskega okoliša.

Gabrijel Cizera, višji policist I - vodja policijskega okoliša

OŠ Alojza Gradnika Dobrovo: Tradicionalni slovenski zajtrk

Mize polne domačih dobrot

V tednu od 17. do 21. novembra smo na naši šoli obeležili Teden slovenske hrane, 21. novembra pa smo ga slovesno zaključili s tradicionalnim slovenskim zajtrkom. Zajtrk, ki ga vsako leto pripravimo tretji petek v novembru, je sestavljen iz samih domačih dobrot – medu, masla, kruha, mleka in jabolka. To so živila, ki jih pridelajo slovenski kmetje in čebelarji, zato nas ob tem dogodku vedno spremlja tudi pomembno sporočilo o pomenu lokalno pridelane hrane.

Program smo začeli s pozdravnima nagovoroma ravnatelja Uroša Kobala ter podžupanje Teje Jelina. Spomnili smo se, da praznovanja danes ne bi bilo, če se Čebelarstva zveza Slovenije pred petnajstimi leti ne bi odločila za izvedbo prvega medenega zajtrka, iz katerega je zrasel vseslovenski projekt Tradicionalni slovenski zajtrk.

Posebej smo se razveselili obiska

našega čebelarja Oskarja Kristančiča, ki nam je predstavil zanimivosti o čebelah, medu in njihovem pomenu za naravo in prehrano.

Bogat kulturni program, ki so ga pripravili učenci prve triade, je bil obarvan s petjem, plesom, recitacijami in igrivimi točkami o čebelah, sadju ter domači hrani. Ob pesmi o veseli kuharici Jeli so učenci prikazali, koliko veselja prinaša priprava domače hrane, recitatorji pa so po-

udarili, da je sadje zdravo, okusno in nepogrešljiv del našega vsakdana.

Za zaključek smo se zahvalili vsem nastopajočim, obiskovalcem ter gostom, ki so z nami praznovali, zajtrkovali in podprli pomen domače hrane.

Naj nas zajtrk opominja, da najboljša hrana raste doma – s trudom naših kmetov, čebelarjev in predanih rok.

Tradicionalni slovenski zajtrk v Kojskem

Pomen zdrave prehrane

21. novembra smo na podružnični šoli obeležili tradicionalni slovenski zajtrk, ki nas vsako leto spomni na pomen zdrave prehrane in lokalnih živil. Dogodek smo začeli vsi učenci šole skupaj, pridružila pa se nam je tudi skupina otrok iz vrtca. Pripravili smo kratek kulturni program. Zapeli smo pesem Čebelar, si ogledali poučen video, tretješolci so zaplesali ob ljudski pesmi, petošolci pa so uprizorili pesem Mete Rainer Gobji ples.

Sledilo je medgeneracijsko povezovanje. Učenci so se razdelili v skupine, petošolci pa so se postavili v vlogo učiteljev in mlajšim učencem predstavili svoje plakate na temo

zdrave in nezdrave hrane ter načina življenja.

Dogodek smo zaključili ob tradicionalnem slovenskem zajtrku, ki je vseboval kruh, maslo, med, mleko in jabolko ter nas spomnil na vrednost

domačih živil. Po obroku so učenci nadaljevali s poukom, prvošolci pa so tisti dan tej temi namenili še vrsto dejavnosti, kjer so poglobljeno spoznavali pomen zdrave prehrane in slovenske običaje.

Briški planinci na izletih

POHOD V NEZNANO

Tokrat smo se mudili v Kočevju. Najprej smo si ogledali cerkev svetega Jerneja, nato pa še Pokrajinski muzej Kočevje. Sledil je ogled ostankov Gradu Fridrihštajn (najvišje ležeči grad v Sloveniji). Povzpeli smo se do Mestnega vrha (1034 m), od koder je čudovit razgled na Kočevje vključno z Rudniškim jezerom. Spustili smo se do koče Jelenov studenec na odlično ješprenjko. Nadaljevali smo do vasi Željne, kjer smo si ogledali Željnske (ciganske) jame. Te jamo so nam povsem neznane, a vredne ogleda. Naše potepanje smo z odlično večerjo v veseli družbi zaključili v gostilni Tušek. Drugo leto pa?

MARTINOV POHOD

Planinsko društvo Brda je z odliko izpeljalo 7. Martinov pohod. V Brda smo privabili čez 400 pohodnikov z vse Slovenije in sosednje Italije. Pot je pohodnike popeljala med vinogradi, sadovnjaki in oljčniki s postanki v Medani in pri vinarski družini Benedetič v Vipolžah. Ponudili smo jim klobase in krodegine na beli polenti, salamo, pršut, ocvirkovko ter kruh z grozdem (mari-kano). Družina Drnovšček je poskrbela za degustacijo oljčnih olj in drugih njihovih proizvodov. Poleg vseh dobrot se je prilegel kozarček žlahtne kapljice lokalnih pridelovalcev iz medanskega okolja ter vin Benedetič. Za zaključek pohoda smo pohodnike pogostili z Martinovim krožnikom in kozarčkom vina Kleti Brda. Za veselo vzdušje sta poskrbela harmonikaša iz Benečije. S strani pohodnikov smo prejeli veliko zahval in pohval. To je za društvo veliko priznanje. Da pa vse to lahko izpelješ, je potrebna dobra ekipa. Hvala vsem donatorjem in članom društva.

Iva Šibav

Dobrodelna dražba vin za nakup dializnega aparata

Briški vinarji pripomogli k izjemni uspešnosti dobrodelne dražbe

Briški vinarji so za dobrodelno dražbo vrhunskih vin in penin za nakup dializnega aparata in ostale opreme, ki jo potrebuje oddelek za dializo v šempetrski bolnišnici, donirali najboljše, kar imajo v svojih žlahtnih kletih. Skupaj s kolegi vinarji iz Vipavske doline in Krasa so briški vinarji na dražbo dali več kot 100 steklenic raznovrstnega vina in celo sod barrique z 225 litri vina. Na prestižni licitaciji je sodelovalo nič manj kot 48 vinarjev.

Dobrodelna akcija briških vinarjev in njihovih prijateljev iz Vipavske doline in Krasa je odmevala po celi Sloveniji. Veriga dobrih ljudi, ki verjame v humano poslanstvo šempetrske bolnišnice, je z letošnjo dobrodelno dražbo postala še večja in še močnejša. Postala je tudi vseslovenska. Donacije in dražitelji so namreč prišli iz celotne Slovenije.

S pomočjo radodarnih ljudi se je v mesecu dni zbralo za 54.195 evrov, od tega 23.287 evrov na dražbi vrhunskih vin in penin. Splošna bolnišnica dr. Franca Derganca Nova Gorica, ki je dobrodelno dražbo izvedla v partnerstvu s Fundacijo Vrabček upanja, bo z zbranimi sredstvi lahko kupila dva dializna aparata.

»Najprej bi se rad zahvalil vinarjem, ki so ta vrhunska vina darovali, takoj zatem pa dobrotnikom bolnišnice, ki so ta vina kupili. Zbran denar bomo porabili za nakup dializnih aparatov. Mislim, da imamo zagotovljena sredstva za dva aparata. V primerjavi z našo spletno dražbo vin izpred dveh let smo naredili velik korak naprej. Prvič smo lahko uživali v dražbi v živo. Verjamem, da se bo ta žlahtna tradicija dobrodelnosti nadaljevala,« je o izkupičku dobrodelne dražbe povedal v.d. direktorja Splošna bolnišnice dr. Franca Derganca Nova Gorica Dimitrij Klančič.

»Letošnja dražba je bila uspešnejša od tiste izpred dveh let. Privabili smo še več vinarjev. Zaključni dogodek, ki smo ga organizirali, je bil nadvse prijeten, topel, srčen. To se je videlo tudi po aktivnostih licitatorjev. Prepričana sem, da dajemo še večji pečat temu, da je solidarnost danes ena velika vrednota nas vseh. Verja-

mem, da se bo dober glas o tej dobrodelni zgodbi širil naprej. Da bomo kot dobro uigrana ekipa uspeli dosežati še boljše rezultate in šempetrsko bolnišnico opremiti s sodobnimi aparaturami tam, kjer bo to najbolj potrebovala,« pa je dobrodelni projekt opisala predstavnica ustanovitelja Fundacije Vrabček upanja Darja Povšič Peršolja.

Zadovoljstvo dializnih pacientov iz šempetrske bolnišnice Marjana Murovca in Marije Drnovšček ob razkritem izkupičku dobrodelne dražbe.

Predstavniki vinarjev donatorjev in briški vinar Alis Marinič je ob tem še poudaril: »Mislim, da smo odlično izpeljali ta dobrodelni projekt. Licitacija vrhunskih vin in penin, ki smo jo organizirali v živo, je popestrila to našo lepo zgodbo. Verjamem, da je to velik korak v lepo prihodnost. Vinarji se bomo še naprej trudili, da zberemo čim več sredstev za potrebe šempetrske bolnišnice. Velik poklon vinarjem donatorjem in dražiteljem, ki so se resnično izkazali s svojim radodarnim srcem.«

V.d. direktorja SB Nova Gorica Dimitrij Klančič (v sredi-ni) z vinarji donatorji.

Gostiteljica zaključnega dogodka, direktorica Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda Tina Novak Samec, je po dogodku strnila misli: »Novembrska dobrodelna dražba, ki je potekala v Vili Vipolže, je bila čudovit primer izjemne povezanosti briške skupnosti in naših prijateljev iz Vipavske doline ter Krasa. Počaščena sem, da je sklepni dogodek potekal pri nas in da smo lahko v našem prostoru gostili tako plemenito pobudo, ki presega lokalne meje ter združuje ljudi z različnih koncev Slovenije v podporo šempetrski bolnišnici. Iskreno podpiram tovrstne dobrodelne aktivnosti, saj dokazujejo, da smo kot skupnost zmožni ustvarjati velike in pomembne premike tam, kjer jih ljudje najbolj potrebujejo. Verjamem, da bo ta zgodba solidarnosti še naprej rasla in da bomo skupaj tudi v prihodnje pisali takšne navdihujoče zgodbe.«

Do novega leta lahko še vedno donirate za nakup dializnega aparata preko bančnega nakazila na spletni strani vrabcekupanja.si. Podjetja pa lahko izkoristite davčno

olajšavo za donacijo Fundaciji Vrabčku upanju v višini 1 % obdavčenega prihodka podjetja v davčnem obdobju.

Engelbert Osojnik

DU Dobrovo

Izlet v Sauris v čudovitih furlanskih Dolomitih

Člani Društva upokojencev (DU) Dobrovo smo 14. in 16. oktobra 2025 krenili na en prav poseben, malo drugačen izlet po ponudbi TA Porton iz Nove Gorice. Prvi avtobus je na izlet popeljala lastnica agencije Katja, v drugem avtobusu pa je bil vodič Dušan.

Naš prvi postanek je bil v kraju Venzona oziroma v Pušji vasi, ki smo si jo ogledali z daljšim sprehodom skozi kraj ter obiskom ene malo drugačne, posebne cerkve.

Po krajšem postanku smo pot nadaljevali skozi tunele brez vsakršne osvetlitve, a pod spretnimi rokami šoferja Krsta, ki nas je srečno pripeljal do vseh predvidenih doživetij.

Naš cilj je bil prav poseben kraj v furlanskih Dolomitih, ki je ostal kot odrezan od sveta, kot da bi se v njem čas ustavil. To je Sauris ali Zahre. Mala gorska vasica, ki ponuja res mnogo. Tokratni program je predvideval predvsem lepa druženja in razvajanje brbončic z enkratnimi jedmi in pijačo s tega območja. Okusili smo sire iz sirarne Caseificio val Tagliamento, različne slanine in pršut pršutarne Wolf, ki smo si jo kasneje pod strokovnim vodstvom tudi ogledali. V pivovarni nam je vse o pivu nazorno povedal lastnik pivovarne Massimo.

Spoznali smo tudi njegovo ženo Slavico, ki nam je častila limončelo. Pri njih smo jedli friko s polento in svežim zeljem.

Domov smo se vrnili polni vtisov in tudi raznoraznih dobrot, s čimer smo tudi sami pripomogli, da bodo ti kraji še v bodoče ekonomsko neodvisni. Bil je to res lep, malo drugačen izlet in vsi smo bili hvaležni našim organizatorjem iz društva upokojencev za tako dober predlog izleta.

Mariza Koncut

Svetovni dan hrane

Z roko v roki za boljšo (pre)hrano in boljšo prihodnost

Vsako leto 16. oktobra obeležujemo svetovni dan hrane. Letos poteka pod geslom *Z roko v roki za boljšo hrano in boljšo prihodnost*. Namen tega dne je opozoriti na pomen hrane za kakovost našega življenja, na nujnost zmanjševanja lakote v svetu ter na odgovorno ravnanje z viri, ki jih imamo.

V vseh členih verige preskrbe s hrano se zavržejo velike količine dragocene hrane. Po svetu se s podhranjenostjo še vedno sooča več kot 800 milijonov ljudi, po drugi strani pa se več kot 1,9 milijarde svetovnega prebivalstva sooča s problemom prekomerne hranjenosti in debelosti. Ob tem pa vsako leto v razvitem svetu zavržemo še približno **1,3 milijarde ton hrane**. Leta **2023 smo v Sloveniji zavrgli 164.803 ton hrane**, kar je **9 % več** kot leto prej. Največ odpadne hrane nastane v gospodinjstvih (44 %), sledijo gostinstvo in strežba hrane (34 %), proizvodnja hrane (13 %) ter trgovina z živili (9 %) (vir: SURS).

Prebivalec Slovenije je tako v povprečju zavrzel kar **78 kilogramov hrane** v enem letu. Zato je svetovni dan hrane tudi priložnost, da se vprašamo, kako lahko sami prispevamo k bolj odgovornemu odnosu do hrane. Netrajnostna poraba in pridelava hrane pušča močne negativne posledice – na okolju, gospodarstvu in tudi preskrbi s hrano. Zavržena hrana ne pomeni le izgube same hrane, temveč tudi izgubo porabljene energije, vode, zemlje in dela, ki so bili vloženi v njeno pridelavo, predelavo in dostavo do potrošnika.

Kako lahko prispevamo sami?

Vsak od nas lahko z majhnimi koraki naredi veliko:

Hrana kot vrednota

Hrana ni le gorivo za naše telo, temveč tudi **povezovalni element skupnosti**. Ob obrokih se družimo, ohranjamo tradicijo in prenašamo znanje iz roda v rod. V našem okolju je še posebej dragoceno, da imamo bogato izbiro lokalnih pridelkov – od sveže zelenjave in sadja do mlečnih izdelkov, meda ... S tem,

- **Kupujmo premišljeno** – nakupujemo s tedenskim jedilnikom in seznamom; tako kupimo le, kar res potrebujemo. Izogibajmo se industrijsko močno predelani hrani.
- **Shranjujmo pravilno** – hrano kupujemo premišljeno, v količinah, ki jih bomo porabili pred iztekom roka. Kuhajmo večje količine jedi in jih shranimo za kasneje. Ohranjajte svežino sadja in zelenjave, tudi s preprostimi postopki, kot je vrtnarjenje doma.
- **Ustvarjalno uporabljajmo ostanke** – iz preostankov npr. kosila lahko nastane nova jed.
- **Podpirajmo lokalne pridelovalce** – nakupujemo na tržnici ali pri kmetu v naši skupnosti. Uživate svežo, sezonsko in lokalno pridelano hrano; s tem zmanjšamo transport in podpiramo lokalne pridelovalce.
- **Izbirajmo sezonsko hrano** – taka hrana je okusnejša, bolj zdrava in prijaznejša okolju.

ko posegamo po lokalni hrani, podpiramo naše kmete in obrtnike, hkrati pa zmanjšujemo obremenitev okolja zaradi prevozov in embalaže.

Zdrava prihodnost

Ob tem dnevu se spomnimo tudi na pomen **uravnotežene in pestre prehrane**. Slabe prehranske navade so eden glavnih razlogov za kronične bolezni. Z več sadja, zelenjave, polnovrednih žit in

manj predelane hrane lahko pomembno izboljšamo svoje počutje ter zmanjšamo tveganje za bolezni.

Majhni koraki, kot so načrtovanje obrokov, lokalni nakup, ustvarjalna uporaba ostankov in s tem zmanjšanje odpadkov, prinašajo velike spremembe – za naše zdravje, okolje in prihodnje generacije.

NIJZ OE Nova Gorica

DU Dobrovo in DU Kojsko

Na delavnici digitalnega opismenjevanja

Članice in člani društev upokojencev (DU) Dobrovo in Kojsko so se 15. in 22. oktobra 2025 udeležili delavnice digitalnega opismenjevanja v sklopu projekta Mobilni heroji 2025 (Simbioza Mobiln@). Udeleženci so z velikim zanimanjem spremljali vsebine, ki jim bodo pomagale pri boljšem razumevanju uporabe sodobnih digitalnih orodij.

Predavatelji so se trudili, da bi na preprost in razumljiv način odgovorili na vsa zastavljena vprašanja in razjasnili morebitne nejasnosti. Njihov zavzet pristop je bil dobro sprejet, kar se je odražalo tudi v ak-

tivnem sodelovanju in pozitivnem vzdušju med delavnico.

Udeleženci so izrazili zadovoljstvo in se že veselijo naslednjih srečanj, kjer bomo skupaj še naprej razvijali digitalne veščine.

Majda Korenjak

Društvo Briške žene in dekleta v letu 2025

Pestro leto v znamenju čezmejnih sodelovanj

Leto 2025 bo v zgodovini Društva Briške žene in dekleta zapisano kot leto živahnega utripanja skupnosti, pristnih medsebojnih vezi in široko odprtih vrat sodelovanja – tako doma kot onkraj meja Brd. Že od svojih začetkov društvo spodbuja povezanost, ohranja

briško identiteto ter skrbi, da tradicija ostaja živa. Leto 2025 je tej zgodbi dodalo novo poglavje, v katerem se tradicija še močneje prepleta s sodobnostjo, domače dobrote z mednarodnimi srečanji, briška srčnost pa s toplino pobratenih in prijateljskih občin.

Začelo se je s pustnim dogajanjem v pobrateni Občini Matulji (HR). Organizatorji so nas prijazno povabili na ogled njihovega muzeja Kuća halubajskega zvončara, mesta Kastav in povorke Zvončarska smotra. Dan smo zaključile v eni izmed njihovih restavracij, kjer so nas pogostili s tipičnimi jedmi in kulinaricnimi dobrotami. Naše članice so se vrnile domov polne vtisov, okusov in toplote, ki jo znajo ponuditi Matuljčani – občutek domačnosti, ki presega meje.

V letu 2025 smo večkrat sodelovale v Vili Vipolže. Ob različnih dogodkih smo obiskovalcem pripravile pogostitve z našimi tradicionalnimi briškimi jedmi. Medtem ko se v vili prepletata zgodovina in sodobnost, smo s svojimi jedmi dodale pristno briško noto – okus domačnosti, ki se ga ne da kupiti, le podariti.

Ob simboličnem odprtju Martinovega kroga smo dogodek obeležile z izmenjavo dobrot Brd in Collia, ki smo jo pripravile skupaj z ženami iz pobratene Občine Krmin. Skupaj smo pokazale, da nas povezujejo podobne vrednote: spoštovanje do tradicije, ljubezen do domačega kraja ter predanost skupnosti.

Obred povezanosti

Med bolj slovesne trenutke leta štejemo otvoritev razstave Zorana Mušiča na Gradu Dobrovo. Obiskovalci

so si lahko ogledali dela enega najpomembnejših slovenskih umetnikov ter hkrati spoznavali okuse, ki pričajo o bogati briški identiteti in kmečki modrosti, ki skozi stoletja neguje našo zemljo.

Odzvale smo se vabilu Društva žena Miren - Orehovlje in se udeležile njihove povorke ob Prazniku špargljev. Gre za dogodek, ki ima za nas poseben pomen, saj poudarja sezonske pridelke in tradicionalne jedi, ki jih znajo gospodinje preoblikovati v pravo kulinarčno doživetje.

Najpomembnejši dogodek društva je Praznik češenj. Letos smo pripravile nekaj povsem posebnega: mednarodni češnjev štrudelj, pri katerem so sodelovale ženske iz Matulj, Števerjana in Orehovlj. Spekle smo kar **125 štrudljev, ki so v dolžino merili 50 metrov**, kar je številka, ki je navdušila tako domačine kot obiskovalce od drugod. Briške češnje smo pred praznikom odnesle v naše pobratene in prijateljske občine. Od tam pa so se nam vrnile v obliki štrudljev, ki smo jih postregli obiskovalcem praznika. Tako se je kroženje darov – od zemlje do mize in nazaj – spremenilo v pravi obred povezanosti.

Kmalu okrogli jubilej

Letos smo tudi začele s pripravami na leto 2026, ko bomo obeležili kar dve pomembni obletnici:

60. obletnico Praznika češenj in 60. obletnico delovanja našega društva. Članice že zdaj snujemo nekaj posebnega, nekaj, kar bo ponosno zapisano v zgodovino Brd in našega društva.

Po Prazniku češenj smo se odzvale vabilu Občine Matulji in se udeležile dogodka *Bilo je vavek veselo*, festivala starinskega kanta, ki ohranja izročilo petja naših prednikov. Kot predsednica društva sem na dogodku predstavila Brda skozi čas – od dela v vinogradih, skrbi za družino, do vztrajnosti in moči briških žensk nekoč. Veliko obiskovalcev je prvič spoznalo, kako bogata je briška zgodba in kako pomembno vlogo v njej nosijo ženske. Seveda pa niso manjkale niti briške dobrote, kot so češnjev štrudelj, frtalja in polenta.

Konec avgusta smo se z 58-člansko delegacijo odpravile v pobrateno Občino Pliberk, kjer je občina Brda sodelovala kot nosilka dogodka Alpe-Adria šotora. Delegacijo so sestavljali župan Franc Mužič, direktorica občinske uprave Anita Manfreda, članice Društva Briške žene in dekleta, vokalna skupina Vinika, Pihalni orkester Brda ter Briški kvintet. Sodelovale smo v povorki ter nato na stojnici skupaj s ponudnikom Primar počastili domačine in eminentne goste, ki so se udeležili slavnostnega odprtja. Dogodek je bil pomemben za sodelovanje med občinami in širše povezovanje v prostoru Alpe-Adria.

Novembra smo tradicionalno sodelovale na martinovanju, kjer smo pripravile mednarodno kulinarično tekmovanje med pobratenimi in prijateljskimi občinami. Sodelovale so članice Društva Briške žene in dekleta, žene iz Števerjana, žene iz kraja Matulji, moška ekipa iz Pliberka – ti so letos sodelovali prvič – ter članice

Društva žena Miren - Orehovlje. Dogodek je bil poln veselja, druženja in zdrave tekmovalnosti, s poudarkom na medsebojnem spoštovanju in bogastvu kulinaričnih znanj, ki ga premore naš širši prostor. O šegah ob praznovanju sv. Martina smo se pogovarjali tudi na Radiu Robin.

Eno od najlepših poglavij

Ob koncu leta, ko se oziramo nazaj po prehojeni poti, lahko z iskrenim ponosom rečemo, da so Briške žene in dekleta v letu 2025 zapisale eno najlepših poglavij v zgodovini društva. Vsak dogodek, vsaka pot, vsaka jed in vsak nasmeh so prispevali k temu, da Brda ostajajo prostor toplote, sodelovanja in globoke povezanosti.

Zahvaljujem se vsem, ki ste z nami ustvarjali zgodbe letošnjega leta – članicam društva, pobratenim občinam, lokalnim organizacijam, Občini Brda in županu Francu Mužiču ter seveda domačinom, ki nas vedno sprejmete z odprtim srcem.

Vsem želim mirne božične praznike, obilje dobrega v novem letu in naj vas leto 2026 napolni s toplino, zdravjem in novimi priložnostmi. Za nas bo to leto še posebej slovesno – leto dveh 60-letnic, leto praznovanja tradicije, ki nas povezuje, ter leto, v katerem bomo ponovno dokazale, da je moč Brd prav v ženskah, njihovem delu, znanju in srčnosti.

Skupaj zremo v prihodnost – povezane, ponosne in navdahnjene.

Silvestra Elen Brašnič Saffigna

Fotografije: Damijan Simčič, ZOSO foto, arhiv društva, Marko Trampusch, Radio Robin, FB Brda (ZTKMŠ Brda)

Klub Strelišče

»Plac«, kjer se že več kot štiri desetletja soustvarja kulturni prostor naše regije

Klub Strelišče, ustanovljen leta 1982, je eno tistih mest, o katerih krožijo številni miti in govorice. Za nekatere je to »prostor greha«, za druge pa kulturno zbirališče generacij, ki so v njem odraščale, odrasle, se v njem kalile in izoblikovale ter kamor se še danes, poleg aktivnih članov, radi vračajo tudi tisti iz prvih generacij. A če odmislimo stereotipe, se razkrije precej drugačna resničnost: Strelišče je eno najpomembnejših kulturnih jeder naše regije in širšega prostora. Je živa kronika štirih desetletij alternativne misli, uporništv in vztrajnosti, ki je niso omajali ne finančni pritiski ne sumničav pogled okolja.

Nedavni pogovorni večer *Strah pred zgodovino* v novogoriški knjigarni in kavarni Maks je ponovno odprl vprašanje punkovske, postpunkovske in hardkorovske dediščine, ki je zaznamovala naš prostor v osemdesetih in devetdesetih letih 20. stoletja. Na omizju so sodelovali Marko Rusjan (pravnik, glasbenik, aktivist in državni sekretar), Rihard Russian (veteran goriške »IT« hardkor scene) ter Ernest Žnidarčič (dolgoletni briški glasbeni promotor). Razpravo je vodil zgodovinar Oto Luthar. V sproščenem, vendar poglobljenem pogovoru so prišli do zaključkov, da Strelišče ni bilo nikoli, zgolj »kletni klub«, temveč prostor idej, družbenih premikov in kulturnega spominjanja.

Da klub pod gradom nikoli ni bil samo lokalna posebnost, potrjuje njegova zgodnja zgodovina. V osemdesetih letih 20. stoletja so na Humu nastopali Laibach, ki so v Brda prinesli provokativno estetiko in uporno energijo tistega časa. V devetdesetih letih so se v istem okolju znašle tudi zasedbe, kot so NOFX in druge mednarodne skupine, ki si jih danes le težka predstavljamo v prostoru, zgrajenem iz prostovoljskega zanosa in mladostne drznosti. Ravno v tem pa je bistvo Strelišča - ne meri na udobje in popolnost, temveč na izraz, upor in radovednost.

Ena najbolj znanih anekdot je že skoraj legenda. Skupina Nirvana je imela dogovorjen nastop v Zadružnem domu na Humu. Kurt Cobain, Krist Novoselic in Dave Grohl pa naj bi prespali kar pri organizatorjih doma, na kavču. Tik pred koncertom pa je izšel album *Nevermind*, ki je Nirvano dobesedno izstrelil med globalne glasbene zvezde in ostalo je zgodovina. Anekdota ni zgolj zabava, ampak priča o presenetljivo tesni povezanosti našega podeželja z globalno alternativo.

Kot je zapisal naš briški rojak, novinar Jaša Bužinel, mu je prežgodaj preminuli Borut Bašin razkril, da so

slovenski punkerji leta 1981 v italijanski Podgori zasedli tamkajšnjo, takrat še montažno športno dvorano zaradi koncerta Dead Kennedys. Drugič mu je Zlatko Kaučič namignil, da naj bi ravno »streliščarji«, ki so v devetdesetih letih organizirali številne free jazz dogodke, bili »krivi« za to, da je ta zvrst prodrla tudi v prestolnico. Bužinel dodaja, da nam te zgodbe razkrivajo ravno nasproten odnos med centrom in periferijo. Tisto, čemur danes pravimo »oddaljena kulturna provinca«, je bila nekoč prostor, kjer se je svet odpiral prej, drzneje in bolj pogumno kot v »prestolnici«.

A Strelišče ni zgolj zgodovina. Skupnost, ki jo povezuje, je živa še danes. Mladi se tu srečujejo, ustvarjajo, debatirajo, včasih tudi prepirajo, kar je vse prej znak vitalnosti kot razkroja. Klub ni muzejski artefakt, temveč organizem, ki se nenehno obnavlja. Zato ostaja eden redkih prostorov, kjer mladina še vedno sama oblikuje svoj glas, svojo kritiko in svojo kulturo.

Po štirih desetletjih je Strelišče še vedno tu. Ne zato, ker bi bilo popolno, temveč zato, ker ponuja nekaj, česar drugje ni. Je prostor drugačnosti, glasnosti, iskrenosti in na nek način svobode. Morda je prav zato »prostor greha«, ki se ga nekateri še vedno bojijo, v resnici največji kompliment, ki ga klub lahko prejme.

Dominik Rusjan
Fotografija: Matej Srebrnič

V spomin na Elviro Markočič Versen

Ohranjala je tradicije in zgodovino Šmartnega

V letošnjem letu nas je zapustila Darinka Sirk. Ob tem je prav, da se spomnimo tudi njene velike podpornice Elvire Markočič Versen iz Šmartnega, ki nas je zapustila pred tremi leti v starosti 92 let. Čeprav je bila veliko časa v tujini, je z neizmerno energijo in ljubeznijo skrbela za ohranjanje tradicije in zgodovine svojega rojstnega kraja ter Brd. Bila je človek močnih načel, nepopustljiva do sebe in drugih. Zastavljene cilje je udejanjala s konkretnim delom do častitljive starosti.

Njena otroška leta in mladost sta zaznamovala velika revščina in boj za preživetje. Preselila se je v Düsseldorf v Nemčiji in dobila zaposlitev v prestižnem hotelu. Z odgovornim in vestnim delom je napredovala do oskrbnice hotela, kjer so prišli do izraza njen čut za odgovornost, veselje do dela, discipliniranost, vztrajnost, točnost, natančnost, urejenost in smisel za kreacijo. Poleg strokovnih znanj je morala obvladati tudi več tujih jezikov.

Zaradi domotožja in misli na domač kraj je izkoristila vsako priložnost, da se je vračala domov. Po moževi smrti in upokojitvi je poskrbela za prenovitev domače hiše, kjer je preživela jesen življenja. Zmeraj jo je gnala velika želja, da nadaljuje in nadgrajuje mamine zapise o zgodovini, običajih, življenju posameznih družin ter ohranjanju imen hiš, ulic in trgov. Ob prenovi Šmartnega so bile zelo koristne njene informacije iz zgodovinskih zapisov z mnogimi fotografijami. Uredila je tudi hišno zbirko z več kot 500 pripomočki za delo na kmetiji.

Bila je vir informacij za pisce različnih zgodovinskih in posebnih tematskih knjig, strokovnih prispevkov za revije in časopise, diplomskih nalog, pri pripravi promocijskih materialov in za nagovore ob različnih dogodkih.

Kljub svojim letom je imela veliko motivacijo in voljo pri iskanju, zbiranju in urejanju starih zapisov, fotografij, predmetov in oblačil iz zakladnice njenih prednikov, domačinov,

arhivov v Sloveniji in tujini ter tudi od nekdanjih prebivalcev Šmartnega, ki živijo po svetu.

Svoje bogate izkušnje in znanje je izkazovala z nastopi v radijskih in televizijskih oddajah, dokumentarnih filmih ter prireditvah v Šmartnem in drugje.

Svoj naravni dar za ročno spretnost je uporabila pri pripravi razstav, posebno pa jaslic, prostovoljne prispevke pa namenila v dobrotelne namene.

Pomemben je tudi njen prispevek k razvoju turizma v ožjem in širšem okolju. Z veliko vnemo in gostoljubnostjo je sprejemala goste z različnih koncev sveta in jim z velikim ponosom na svoj način predstavila krajevne značilnosti, običaje, zgodovinske dogodke in arhitekturno ureditev vasi.

Za svoje delo je leta 2018 prejela občinsko priznanje.

Prav bi bilo, da ob hvaležnosti za njeno nesebično delo začutimo tudi odgovornost za nadaljevanje in nadgrajevanje tega poslanstva za naslednje rodove.

Ivan Peršolja

Obisk spomenika v Koprivnem

Most med sosednjima narodoma

Predstavniki ZB za vrednote NOB Brda smo 31. oktobra 2025 že tradicionalno položili venec Republike Slovenije k spomeniku trem padlim partizanom v furlanski vasi Koprivno (Capriva).

Venec smo položili skupaj s predstavniki občine Koprivno. Tam je naša delegacija vedno lepo sprejeta. Župan občine Daniele Sergon prisotnim poudari pomen dogodka, ki je most v povezavi obeh sosednjih narodov. Na dogodku so bili tudi učenci iz Koprivnega, kar je zelo pomembno za poznavanje skupne polpretekle zgodovine.

Besedilo in fotografija: Branko Filej

Osem dnevnji izlet UNITRI Brda na Portugalsko

Jesenske lepote Portugalske

Po zaključeni trgatevi smo se člani UNITRI Brda odpravili na osemdnevno raziskovanje Portugalske – dežele prijaznih ljudi, slikovitih mest in čudovite narave. Naša pot se je začela v Lizboni, kjer smo spoznali glavne

mestne znamenitosti, se sprehodili skozi staro četrt Alfama ter obiskali Sintro s kraljevo palačo. Navdušil nas je tudi Cabo da Roca, najzahodnejši rt Evrope, od koder se odpira veličasten pogled na Atlantik.

Drugi dan smo obiskali slikovito vasico Obidos, znano kot kraljičino mesto in mesto čokolade. Sprehod po obzidju in ozkih ulicah z belo ometanimi hišami. Sledila je vožnja do najlepšega cistercijanskega samostana v Alcobaça in postanek v obmorskem mestu Nazaré, kjer smo srečali tradicionalno oblečene prodajalke lokalnih dobrot. V Fatimi smo se poklonili znanemu romarskemu središču in dan zaključili v Coimabri, starodavnem univerzitetnem mestu.

Tretji dan nas je pot vodila v Aveiro, »portugalske Benetke«, kjer smo se vkrkali na barvite čolne in se zapeljali po kanalih. Popoldne smo prispeli v Porto, si ogledali tržnico, si privoščili lokalne dobrote in kozarec dobrega vina. Veselo razigrani smo se vkrkali na ladjo in se zapeljali na panoramski ogled mesta po reki Duoro ter si ogledali dvonadstropni most, uvrščen na seznam UNESCO. Spust v dolino reke Duoro nam je razkril strme vinograde, iz katerih prihaja sloviti portovec. Obisk ene od tradicionalnih »quint« nam je približal način pridelave te znane portugalske kapljice.

V naslednjih dneh smo raziskovali notranjost Portugalske: srednjeveško mestece Trancoso, mogočno Serra da Estrela z vrhom Torre, ledeniške doline in pravljичno vas Monsanto, kjer so hiše vtkane med ogromne granitne balvane. Ogledali smo si tudi predelavo plute ter se ustavili v zgodovinski Evori, mestu pod zaščito UNESCO.

Zadnji večer smo doživeli pristno portugalsko izkušnjo – večer Fada, poln čustev, lokalne hrane in glasbe. Izlet smo zaključili z ogledom modernih delov Lizbone in Belema, od koder so portugalski pomorščaki nekoč odhajali v svet.

Našo pot sta čudovito vodila Nina Marselan iz agencije Oskar in vedno nasmejani šofer Karloš. Domov smo se vrnili polni lepih spominov in novih prijateljstev ter dobro razpoloženi. Potovanja nas bogatijo, imajo svoj začetek, trajanje in konec, a v naših srcih ostanejo za vedno.

Milanija Bole in Evgenija Prinčič Koncut
Fotografija: Marjan Beltram

Prireditev ob mednarodnem dnevu starejših na Humu

Starejši kot temelj družbe

Vaška skupnost (VS) Hum in Društvo upokojencev (DU) Kojsko že tradicionalno pripravljata prireditev ob 1. oktobru, mednarodnem dnevu starejših.

Mednarodni dan starejših je priložnost, da se ustavimo, pogledamo nazaj, pa tudi naprej – in se hkrati spomnimo, kako pomembno vlogo imamo starejši v

družbi. Vloga starejših danes ni več samo skrb za vnuke ali pripovedovanje zgodb iz preteklosti – smo aktivni, ustvarjalni, solidarni in povezovalni člen v naši skupnosti.

Današnji svet se hitro spreminja in čas neizmerno beži. A v tej naglici ne bi smeli pozabiti na pomembne vrednote – na sočutje, solidarnost, medgeneracijsko sodelovanje in predvsem – na skrb za starejše. Starejši nismo le breme, temveč temelj družbe.

Dogodek v dvorani na Humu je popestrila gledališka skupina Kontrada iz Kanala z gledališko predstavo RITRIT. Ob tej priložnosti gre iskrena hvala podjetju Alpacem Cement d. d., Anhovo, ki s svojo donacijo omogoča, da DU Kojsko organizira takšne prireditve, da vključuje starejše v različne dejavnosti in predvsem spodbuja starejše k ohranjanju vitalnosti in sodelovanju med generacijami. Podpora Alpacema ni samoumevna, je izraz spoštovanja do starejših in lepa gesta, ki jo resnično cenimo.

Po obilici smeha in dobrega razpoloženja je sledila pogostitev ob prijetnem druženju.

Majda Korenjak

Avto klub Brda

Drugi dogodek Avto open Brda

Zadnjo nedeljo v oktobru je Avto klub Brda organiziral drugi dogodek Avto open Brda. Prireditev se je dogajala v Vipolžah na relaciji med športnim parkom v Vipolžah in Dobrovim.

Zbiranje udeležencev se je pričelo ob 8. uri zjutraj z njihovim prihodom na prizorišče ob nogometnem igrišču v Vipolžah, kjer so pustili spremljevalna vozila. Vpis in zajtrk za vse je bil na kmetiji Moro. Ob 10.00 je bil ogled organiziran ogled proge, v koloni so večkrat prepeljali celotno traso.

Ob 11.00 je bila prva vožnja serijskih vozil in driftarjev. Imeli so tri vožnje. Po končanih vožnjah je Nik Leban s svojim motorjem KTM 450 popestril odmor z atraktivno vožnjo svojega motorja na relaciji igrišče–križišče za Medano.

Ob 12.45 je sledila uradna otvoritev s slovensko himno, pozdrav predsednika kluba in pozdrav župana Občine Brda Franca Mužiča. Župan je s prvo vožnjo tudi otvoril vožnjo dirkalnih vozil. Odvile so se tri vožnje dir-

kalnikov in drift vozil, kot zanimivost sta letos nastopili tudi dve formuli in en prototip, ki so po progi zapeljali štirikrat. Po koncu vseh voženj je ponovno šel na progo Nik Leban in požel velik aplavz.

Kot organizatorji se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste pomagali, da smo uspešno in varno izpeljali prireditev.

Boris Jakončič, predsednik Avto kluba Brda

Dan suverenosti

Dvig zastave na Sabotinu

Na dan suverenosti 25. oktobra 2025 je VSO Brda organiziral dvig zastave na Sabotinu v čast dnevu suverenosti. Na ta dan leta 1991 je iz Slovenije odšel zadnji vojak Jugoslovanske vojske.

Dviga zastave so se udeležili predsednik regijskega odbora VSO Nova Gorica, praporščak veteranov vojne za Slovenijo iz Kanala, novogoriški mestni svetnik Anton Harej, podžupanja Občine Brda Teja Jelina in praporščaki VSO Brda. Dvig zastave je potekal ob slovenski himni, ki jo je zaigral trobentač Masimo Pirih. Zastavo so dvignili praporščaki VSO Brda.

Pozdravni govor je imel predsednik območnega odbora Boris Jakončič, pozdravil je tudi novogoriški mestni svetnik Anton Harej, v imenu Občine Brda pa je spregovorila podžupanja Teja Jelina, ki

je prebrala tudi glavni govor podpredsednika državnega zbora Danijela Krivca.

Po dvigu zastave smo se zbrali pri karavli na Sabotinu ter ob prigrizku in dobri kapljici imeli prijetno druženje z vsemi udeleženci.

Boris Jakončič

Koncert polifonične skupine Caprivese v Šmartnem

Peli so v slovenskem, italijanskem, latinskem in furlanskem jeziku

Leto 2025 je leto, v katerem sta se Nova Gorica in Gorica združili v Evropsko prestolnico kulture. Zato je goriški USCI predlagal projekt *Obmejne harmonije*, katerega cilj je spodbujanje kulture in umetnosti v Novi Gorici in Gorici ter njunih okolici. V ta namen smo 26. oktobra v podružnični cerkvi sv. Martina v Šmartnem gostovali polifonično skupino Caprivese, ki je spremljala sveto mašo pod vodstvom zborovodkinje Lorelle Grion. Zbor sta spremljala tudi profesor Fulvio Madotto na električnih orglah in profesor Giorgio Marcossi na flavti. Peli so v slovenskem, italijanskem, latinskem in furlanskem jeziku.

Polifonična skupina Caprivese je bila ustanovljena leta 1970. Začela je kot župnijski zbor, kasneje pa je razširila svoj repertoar. Sodeluje na regionalnih, pokrajinskih zborovskih dogodkih in tekmovanjih ter prireja koncerte in župnijske dejavnosti. Organizira fe-

stivale in koncerte, vključno z rednim zborovskim projektom *Note su Note* in tradicionalnim božičnim koncertom *Cantan gli angeli*. Repertoar zbora obsega popularno, posvetno, sakralno in sodobno glasbo.

Ob zaključku svete maše se je župan Koprivnega Daniele Sergon zahvalil za lep sprejem polifonične skupine in gostoljubje.

Druženje smo nadaljevali v farovžu ob dobrotah naših župljank in ob briški žlahtni kapljici. Obljubili smo si, da se ne bomo pozabili, zato smo že sprejeli njihovo vabilo, da jih obiščemo v Koprivnem. Ugotavili smo, da smo v resnici že zelo povezani. Kar nekaj njihovih starih staršev izhaja iz briških vasi, mi pa pogosto kolesarimo skozi njihove vasi. Poleg tega briški pritrkovalci sodelujejo s pritrkovalci iz Koprivnega in okoliških vasi.

Gabrijela Mugerli

Fotografija: polifonična skupina Caprivese

VSO Brda - Števerjan - Gorica

Prižiganje sveč za dan spomina na mrtve

V spomin na preminule zavedne Brice smo v organizaciji Združenja slovenske osamosvojitve Brda - Števerjan - Gorica dan pred dnevom spomina na mrtve prižgali sveče.

Sveče smo prižgali v Vipolžah gospodu monsinjorju Jožku Benedetiču, v Kozani zvestemu članu VSO Brda Borisu Reji, v Kojškem Tigrovcem Ivanu Lenardiču, Antonu Starucu in Slavku Vugi. Na Humu Alojzu Štekarju in Karolu Maražu, v Števerjanu ustanovitelju Slovenske skupnosti v Italiji Marjanu Trpinu, v Cerovem žrtvam nacizma pobitim med drugo svetovno vojno, pri Peter-

nelu žrtvam krutega maščevanja nemškega okupatorja, v Hruševlju med vojno izginulega Venca Beča, v Šlovrencu mnogo prezgodaj preminulemu našemu članu Borisu Erzetiču, na Dobrovem briškem Tigrovcem in dr. Avgustu Šviligoju, ki je bil eden vodilnih članov organizacije Tigr, in v Biljani letos preminulemu članu VSO Borisu Mariniču ter župniku Marjanu Kožlinu.

Naj počivajo v miru v briški rodni zemlji.

Boris Jakončič,
predsednik VSO Brda - Števerjan - Gorica

Pecivo za starejše

10 let dobrodelnosti, topline in povezanosti

Že 10. leto zapored poteka srčna dobrodelna akcija Pecivo za starejše, ki združuje številne prebivalce, prostovoljce in organizacije v želji, da bi starejšim polepšali praznične dni.

V okviru akcije so 16. in 17. decembra 2025 zbirali pecivo na več lokacijah. Doma spečeni piškoti, medenjaki in druge dobrote so napolnili številne darilne pakete in simbolično ogreli srca starejših prebivalcev.

Organizatorji in pobudnica akcije Ajda Miška poudarjajo, da akcija ni zgolj zbiranje sladkih dobrot, temveč krepitev medgeneracijske povezanosti, občutka za skupnost in skrb za tiste, ki so pogosto sami. »To je naš majhen znak hvaležnosti in spoštovanja do starejših, ki so s svojo življenjsko modrostjo in delom soustvarjali skupnost, v kateri živimo danes.«

L. P. T.

Martinovanje v Šmartnem

Umirjeno in složno praznovanje

Če bi vaškemu zavetniku sv. Martinu v zadnjih mesecih kdo prišepnil, kako burne so bile razprave o letošnjem praznovanju, bi morda res pomislil, da

bo god doma dočakal s praznim kozarcem. A Šmartno je tudi tokrat dokazalo, da zna kljubovati negotovosti. Martin je praznoval doma.

Drugi novembrski vikend je srednjeveška vasica odprla vrata martinovanju, tokrat v nekoliko zadržani izdaji. Brez množic, brez prerivanja. Šmartno je zadihalo drugače, globlje, počasneje, bolj v skladu s svojim zgodovinskim utripom. In kdo bi si mislil, da bo prav tišina tista, ki bo vrnila glas tradiciji.

Klic na pomoč skupnosti

Letošnje martinovo je bilo daleč od običajnega. Tina Novak Samec, direktorica Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda, je povedala, da se je zgodil pomemben in nujen prelomni korak v razvoju in profesionalizaciji enega izmed najbolj prepoznavnih briških dogodkov poleg največjega tradicionalnega Praznika češenj. »V tednih pred in po prazniku se je o njem veliko govorilo in pisalo, kar je povsem razumljivo – martinovo je priložnost, ko Brda stopijo v središče pozornosti, in prav je, da vsa ta pričakovanja usmerjamo v pravo, briško vizijo. Vendar je bilo letošnje zanimanje novinarjev toliko večje, zaradi avgustovskega medijskega izpostavljanja predstavnikov civilne iniciative vaščanov, ki živijo znotraj Šmartnega. Že v začetni fazi organizacije smo se zavedali, da je dogodek umeščen v srce naše dediščine, v edinstveno vaško okolje Šmartnega. In ravno tu se je

skrivala velika lekcija preteklih let. Letos smo se morali odkrito soočiti z lansko ,grenko izkušnjo', ko se je martinovo po mnenju predstavnikov civilne iniciative, sprevrglo v nočno moro zaradi različnih aspektov prekomernih obremenitev. Posledica tega je bil prav nastanek civilne iniciative vaščanov, ki živijo znotraj obzidja Šmartnega. To ni bil le ,del demokratičnega procesa', kot ga včasih vidijo mediji – to je bil resničen klic na pomoč naše skupnosti, klic po spoštovanju lastnega doma.«

Kot je še povedala Tina Novak Samec, so se v ZT-KMŠ Brda ter na Občini Brda odločili, da klicu ne bodo le prisluhnili, ampak bodo z domačini z roko v roki poiskali rešitve: »Od prvih sestankov naprej smo gradili odnose, ki temeljijo na medsebojnem spoštovanju, odprtosti in skupnem razumevanju, da mora Šmartno tudi v času praznovanja ostati prijeten in varen prostor za življenje, saj z organizacijo takega dogodka stopamo praktično v njihove domove.«

Šmartno v elitni preobleki

Vas je tako goste sprejela v elitni preobleki. Uličice so dišale po dobri hrani, vinu in kostanju. Iz kamnitih podhodov so odzvanjali glasovi akustičnih izvajalcev, furlanski plesi, odmevi Benečije ter plesne pripovedi iz

Martinovanje v Šmartnem

tolminskega in kanalskega konca. Šmartno je za nekaj dni postalo stičišče pokrajin, ki si delijo iste korenine, a govorijo v različnih dialektih.

»Prav odprt dialog je bil temelj letošnjega uspeha. Z vaščani smo sodelovali tvorno in z iskrenimi nameni. Pri oblikovanju novega koncepta so bile ključne spremembe: skrajšanje sobotnega programa (zaključek ob 22. uri), s čimer smo poskrbeli za nočni mir vasi. Povečali smo prizorišče po celotni vasi – obiskovalci so se razporedili po celotnem prizorišču, s čimer smo preprečili lanske prizore prenatrpanosti. Povečali smo prisotnost varnostnih služb ter rediteljev. Nadgradili smo ponudbo in program. Poudarek smo dali eno-gastronomiji, bogati tržnici, pestremu kulturnemu in zabavnemu programu ter tradiciji,« dodaja direktorica ZTKMŠ Brda.

Uradna otvoritev je bila skoraj ceremonialna. Župan Občine Brda Franc Mužič, župan Števerjana Marjan Drufovka in podžupan Pliberka Daniel Wriešnič so vsak s svojim nagovorom nanizali isto misel: sodelovanje ni floskula, temveč pogoj za preživetje skupnosti. Nato je stopil naprej še mladi vikar Mel Kovic, ki je opravil blagoslov vina. V množici je sprožil val nasmehov, ko je priznal, da v Vipavi, čeprav tam uradno služi, »skriva še vedno mašuje z briškim vinom«. Takšne iskrene malenkosti martinovanju vračajo domačnosti.

Kljub manjšemu obisku so bili stojničarji letos zadovoljni. Morda zato, ker se ljudje niso le sprehodili mimo, ampak so se ustavili, poklepetali, poskusili. »Super izkušnja,« je dejal Anej, eden izmed prodajalcev lesenih izdelkov, ki je v Šmartnem sodeloval prvič. »Prodaja odlična. Naslednje leto sem gotovo spet tukaj.«

Samo Beridan, ki se kot gostinec redno predstavlja z lokalnimi jedmi, je letošnje martinovanje ocenil kot zelo uspešno: »Bili smo zelo zadovoljni, zdela se mi je lepa prireditve. Odločili smo se za tradicionalne jedi, kot je jota s klobaso, nad katero so bili predvsem italijanski sosede navdušeni. Kot gostincu se mi je zdela ura zaključka prireditve ravno pravšnja.« Z nami je Beridan delil tudi zgodbo obiskovalcev iz Gorenjske, ki martinovanja obiskujejo po vsej Sloveniji. Po njihovem mnenju je tisto v Šmartnem eno najbolj kulturnih in na nivoju.

Številne novosti

Letos se je v šmartenskem obzidju odvijalo še nekaj novosti, ki so se izkazale za pravi korak naprej. Obiskovalci so lahko slišali zgodbe vinarjev, ki so se predstavili osebno, ne le skozi svoja vina. Poseben doprinos je bil tudi Davis Prinčič, ki je na nonetovem turnu razlagal, kako se olje najprej vonja, šele nato okuša. Navdušila je delavnica izdelovanja tarcentov in martincev, kjer je bilo mogoče videti, kako roke domačinov prenašajo znanje naprej. Veliko zanimanja je požela tudi kulinarčna delavnica briških žena s pobratenimi občinami iz Slovenije, Italije, Avstrije in Hrvaške. Nedeljsko pritrkovanje je nad vasjo zazvenelo kot glasbeni most med stoletji, Evropski red viteзов vina pa je prazniku dodal še dodaten pečat.

So se torej poletne polemike, ki so pretresale vas, izkazale za resnične? Morda. Vsekakor pa je bilo pred praznikom jasno, da se išče nekaj drugega: način sobivanja, ki ne izčrpava, temveč spoštuje prostor.

Novi temelji

To je povzela tudi predstavnica civilne iniciative Katja Kogej: »Glede na pogovore z ljudmi lahko rečem, da so letos zadovoljni. Bilo je drugače. Bolj prijetno. Mislim, da so vsa letošnja pogajanja obrodila sadove in da so se naši predlogi izkazali za smiselne in učinkovite. Prepričani smo, da je letošnje martinovanje dobra osnova za nadaljnje sodelovanje, ne le za ta dogodek, temveč tudi za druge projekte. Lahko rečemo, da so bili postavljeni novi temelji.«

Da je martinovanje letos potekalo v bolj umirjenem in butičnem duhu, potrjujejo tudi domačini. Sonja Erzetič, ki je dogodek spremljala večji del sobote, pravi: »Moram reči, da je bil letošnji način izvedbe zelo dober. Manjše število obiskovalcev ter odsotnost glasnega ozvočenja in didžejev sta ustvarila povsem drugačno, bolj povezano vzdušje. Ljudje so se veliko bolj povezali, tako obiskovalci kot stojničarji in nastopajoči. Vsi so bili bolj odprti, bolj sproščeni.«

Martinovanje v Šmartnem

Letos so prvič po več letih ulice dejansko zadihale, saj naj bi bila prejšnja leta marsikatera ulica popolnoma zamašena. »Dobila sem vtis, kot da je ljudi manj, a v resnici jih je bilo dovolj – le lepše so se porazdelili.« Poudari še, da so organizatorji letos dobro sodelovali z vaščani, kar je v Šmartnem ključnega pomena. »Ko smo domačini zadovoljni, se to pozna tudi na obiskovalcih. Vzdušje je drugačno, pristno,« še meni.

Šmartno ni kulisa za »masovke«

Tina Novak Samec pravi, da so s tem martinovanjem pokazali, da znajo svoje dogodke razvijati tako, da služijo in gradijo na pozitivnem ugledu Brd ter so v ponos vsem nam. »Potrdili smo tudi našo zavezo z mednarodno pobudo Wine in Moderation, s čimer smo poudarili, da smo vinska regija, ki ceni vrhunsko kulturo pitja, in ne kulisa za masovno in neodgovorno zabavo. Dogodek je uspel. Obiskovalci so bili zadovoljni in kar je najpomembnejše: domačini so izrazili mnenje, da je to tisti pravi način sodelovanja ter programa, ki je sprejemljiv in da so se počutili vključene. Seveda se bo vedno našel kdo, ki mu je bil starejši koncept bliže – to je naravni del vsake spremembe. A verjamem, da je smer, ki smo jo letos zastavili, edina prava za Brda: temelji na dvigu kakovosti, spoštovanju prostora in ljudi, urejenem poteku dogajanja ter dolgoročni viziji. Na to gledam

kot na skupno zmago, čeprav ostaja kanček grenkobe, povezan predvsem z nepotrebnimi in morda nekoliko nepremišljenimi poudarki o lanskem dogajanju, ki se je po avgustovskem medijskem »pompu« ponovil nekaj dni pred Martinovim vikendom. S tem pa vnesel dvome o resnični gostoljubnosti Brik in Bricev med mnoge goste, ki so se tik pred zdajci odločali o tem, ali v Brda sploh priti, ali so pri nas še vedno zaželeni, kako jih bomo sploh sprejeli. Grenkobo smo z zares profesionalnim pristopom, sproščeno in iskreno dobrodošlico, ki smo jo skupaj z domačini in ponudniki izrekli slehernemu obiskovalcu, upam da, pregnali. S tem, ko smo resno obravnavali kritike in pomisleke, smo utrdili temelje, da bo Šmartno ostalo biser, ne pa le eno od prizorišč. Prepričana sem, da bomo z nadaljnjim spoštovanjem prostora, z vključevanjem lokalne skupnosti ter s premišljenim razvojem dogodkov tudi v prihodnjih letih nadgrajevali to zgodbo – martinovo, ki ostaja pristno, kakovostno, spoštljivo in ponosno briško.«

In prav to je bilo bistvo letošnjega praznika. Manj ljudi, več prostora. Manj hrupa, več duše. Manj spektakla, več tradicije. Šmartno je pokazalo, da zna, če hoče, in da so spremembe mogoče, ko ljudje enkrat sedijo za isto mizo.

Sv. Martin je tako ostal doma. In doma ni bil žejen.

Dominik Rusjan

Fotografija: Damijan Simčič, ZOSO foto

DU Kojsko

Izlet po jesenski Istri

Člani Društva upokojencev (DU) Kojsko smo zopet dokazali, da si radi vzamemo čas za druženje, sprostitvev in raziskovanje novih krajev. Tokrat nas je pot vodila po čudoviti slovenski in hrvaški Istri, ki je v jesenskih barvah še posebej očarljiva.

Najprej smo se ustavili v srednjeveškem mestecu Motovun na Hrvaškem, ki s svojega griča ponuja prekrasne razglede na okoliške kraje. Po kratkem ogledu in sprehodu po ozkih ulicah smo se odpravili v Novigrad. Ker je bil izlet v znamenju sv. Martina, smo se tam ustavili v vinski kleti Peršurić, kjer smo imeli degustacijo vin. Izlet smo zaključili v Dekanijah, kjer nas je čakalo pozno Martinovo kosilo. Ob odlični hrani, dobri družbi in glasbi harmonike je vladalo veselo vzdušje.

Izlet po jesenski Istri je bil mešanica kulture, narave, kulinarike in prazničnega vzdušja, predvsem pa priložnost za druženje, prijetne klepete in utrjevanje prijateljskih vezi.

Majda Korenjak

Četrtošolci v CŠOD Jurček

Jesenska šola v naravi

Po deževnem jutru na Primorskem smo 17. novembra 2025 prispeli v Kočevje, kjer nas je presenetilo tudi sonce. Namestili smo se v svoje sobe, ki imajo imena po gozdnih živalih. Po kosilu smo v popoldanskem času nekateri izdelovali čisto pravo ptičjo krmilnico, drugi pa smo se preizkusili v spretnostni vožnji s kolesom. Po večerji smo organizirali *Jurček ima talent*, kjer se je vsaka soba predstavila z eno točko. Veliko smo plesali, igrali v predstavi in peli.

Prebudili smo se v zasneženo jutro. V dopoldanskem času smo se učili o orientaciji in obiskali jamo ter spoznavali sledove gozdnih živali, ki smo jih potem iskali v gozdu. Po okusnem kosilu smo spoznali kanu ter se preizkušali v vožnji z njim. Kratkočasili smo se tudi s sestavljanjem lego kock. Zvečer nas je čakal še nočni pohod z lučkami. Medveda nismo srečali.

Sreda je minila brez dežja, zato smo se po zajtrku podali na kratek pohod. Pot nas je vodila v gozd, kjer nas je pričakalo ognjišče z zakurjenim ognjem. Na njem smo si pogreli kruh za malico, ki nam je zelo teknil. Tako kot v torek smo tudi to popoldne po kosilu izdelovali ptičje krmilnice in se preizkusili v spretnostni vožnji s kolesom. Po večerji pa smo svoje novo pridobljeno znanje preverili še v zabavnem kvizu.

Učenci, ki še niso obiskali kraške jame, so lahko občudovali čudovite kapnike, opazovali netopirje ter doživeli popolno temo jame in moč vode, ki jo je oblikovala. Ostali so se podali v gozd, kjer so raziskovali življenje v njem. Ker je bilo vreme nepredvidljivo, smo popoldne preživeli pod streho. Spoznali smo lok in se naučili streljati v tarčo, kar je učencem prineslo veliko navdušenja. Večer smo zaključili v plesnem ritmu, kjer smo se sprostili in zabavali ob glasbi.

Atlas pozabljenih sadovnjakov ter nagrada Prešernovega sklada Gregorju Božiču

Ohranjanje delček spomina in ustvarjanje prostor za bodoče prakse

Atlas pozabljenih sadovnjakov je botanično-umetniški projekt uradnega programa GO! 2025, ki povezuje pokrajine, v katerih so bila v obdobju več generacij obdelovana sadna drevesa in prostori domišljije. Srce projekta predstavlja sadovnjak v Kojskem, največja regijska genska banka starih sadnih sort in edini prostor na širšem območju, ki je namenjen sistematičnemu vzdrževanju

in raziskovanju starih lokalnih sadnih sort ter z njimi povezane kulturne dediščine. Obenem se projekt razgleduje daleč čez meje Goriške in v izginjanju starih sadovnjakov prepozna globalni pojav. V okviru projekta je nastal odprt atlas pozabljenih sadovnjakov, knjižnica dokumentaristično-domišljjskih pričevanj o nekdanjih prostorih sobivanja ljudi in dreves.

Center: sadovnjak in paviljon

Zadnjo nedeljo v novembru so »projekt v dveh poglavjih« predstavili v Kojskem in objektu Epic v Novi Gorici. Dopoldne so se mudili v Centru za kulturo sadja v Kojskem Goriška, kjer so priredili voden ogled sadovnjaka starih sadnih sort in predstavitev male botanične knjižnice. Sadovnjak se razprostira na 8000 m² in je zasnovan kot visokodebelni sadovnjak, vzdrževan na tradicionalen način. Nekatera drevesa na spodnjem, severnem delu so stara več kot 80 let. »Večino dreves smo načrtno posadili med leti 2008 in 2013, najvišji, južni del pa leta 2018,« oriše Gregor Božič, ki stoji za projektom in se že več let ukvarja z raziskovanjem starih sadnih sort ter z njimi povezano kulturno dediščino. Center za kulturo sadja v Kojskem je edinstveno posvetilo bogati kulturi sadjarstva na Goriškem. Izhaja iz dolgoletne prakse beleženja, ohranjanja in popularizacije starih in avtohtonih sort sadja ter z njimi povezane kulturne dediščine. Sestavljen je iz Sadovnjaka pod Skalco in več-

namenskega paviljona z botanično knjižnico. Paviljon je namenjen izobraževanju in druženju. Obiskovalcem približuje dediščino starih sadnih sort, del te dediščine pa je na voljo v mali botanični knjižnici skupaj z drugo literaturo o sadjarstvu. Mnoge sadne sorte so povezane z zgodbami, opisanimi v knjigi *Sadje sonca* avtorja Gregorja Božiča. Nov ponatis knjige, v angleško-slovenski verziji, je bil na voljo na dogodku.

Sadovnjak pod Skalco je genska banka avtohtonih in tradicionalnih sadnih sort ter hkrati živ prikaz tradicionalnega oblikovanja krajine. V njem raste več kot 65 tradicionalnih sort, dopolnjenih z izbranimi mednarodnimi sortami, ki so bile najbolj cenjene v času razcveta goriškega sadjarstva v Avstro-Ogrski. Poleg tega so zasajene tudi nekatere tuje vrste sadja, ki bogatijo biodiverziteti in se uporabljajo v sodobni biodinamični pridelavi.

Filmski izseki raziskovanj

Popoldanski program pa je bil posvečen predstavitvi kreativnih procesov, ki so v zadnjih desetih mesecih v okviru projekta *Atlas pozabljenih sadovnjakov* nastajali na različnih koncih sveta. Svoja raziskovanja in filmske izseke iz teh raziskovanj so v konferenčni dvoran EPIC v živo predstavile ustvarjalke in ustvarjalci delujoči v sedmih deželah in treh kontinentih. Katarina Jazbec (Slovenija/Nizozemska) je raziskovala starodavne nasa-de fig na jugu Hrvaške, Saodat Ismailova (Uzbekistan/Francija) divje orehove gozdove južnega Kirgizistana, Zaina Bseiso (ZDA/Palestina) v vojni uničeno rodovitno dolino Wadi Gaza, umetniški kolektiv Los Ingrávidos (Mehika) divje sadeže kaktusov, domačin Gregor Božič (Slovenija) pa stare sorte hrušk Goriške ter njihov vpliv na kulturo lokalnega prebivalstva. Dogodku v angleščini s simultanim prevodom v slovenščino *Filmska potovanja v pozabljene sadovnjake: večer z ustvarjalci* je sledilo druženje in pokušanje dobrot iz starih sadnih sort.

Sadje kot del spominov

»Pridelava sadja ni oblikovala le gospodarskega razvoja regije – sadeži, zlasti stare sorte, so globoko zaznamovali osebna življenja prebivalcev. Postali so del njihovih spominov in pripovedi, ki so jih ljudje negovali vse življenje. Sadje je bilo pomemben vir preživetja in hkrati več stoletij simbol upanja ter lepote, varno sidrišče v notranjih svetovih ljudi. Intimen odnos do dreves in njihovih plodov se je skozi mite, pripovedi, domišljijo in sanje vtisnil v kolektivni spomin regije,« še pojasni Božič. Center kulture sadja ohranja delček tega spomina in ustvarja prostor za bodoče prakse in razmislek.

Nagrada Prešernovega sklada Gregorju Božiču

Le nekaj dni po dogodku pa so razkrili Prešernove nagrajence za leto 2026. Med njimi je tudi Gregor Božič, režiser in direktor fotografije ter dolgoletni raziskovalec starih sadnih sort. Prejel je nagrado Prešernovega sklada,

za kar mu iskreno čestitamo. Upravni odbor Prešernovega sklada je v obrazložitvi nagrade zapisal: »Scenarist, režiser in direktor fotografije Gregor Božič se je kot avtor na mednarodni zemljevid filma zapisal že s študijskimi filmi in s celovečernim prvcem, a zadnji leti njegovega ustvarjanja sta še zlasti opazni in filmsko ter fotografsko prodorni. Trije filmski projekti, na katerih je uresničeval svoj edinstveni in pretanjeni umetniški pogled, so premiere doživeli na najpomembnejših svetovnih festivalih (mdr. Cannes in Rotterdam), prejeli najvišja priznanja in dosegli tudi izjemen uspeh pri občinstvu.

Kot režiser, direktor fotografije, soscenarist in somontажer je leta 2025 ustvaril kratki film *Navadna hruška*, ki na gledalca deluje na več čutnih in miselnih ravneh. Z izrazito filmskim jezikom poetično in hkrati zelo konkretno, ostro in duhovito nagovarja intimne in skupnostne čustva ter spomine in spodbuja razmislek o trajnosti, dediščini ter človekovem odnosu z zemljo, Zemljo ... in s filmom.

Kot direktor fotografije je podpisal udarna filma *Človek, ki ni mogel molčati* (Nebojša Slijepčević, 2024) in *Fiume o morte!* (Igor Bezinović, 2025) in s preciznim razmislekom o fotografiji ojačal samosvoji avtorski poetiki, vsebini in sporočila obeh filmov. Kritike in obrazložitve nagrad za filma praviloma ne prezrejo tudi vrhunske in inovativne fotografije Gregorja Božiča.

Božič se, enako predano kakor s filmom, ukvarja tudi z raziskovanjem starih sadnih sort ter z njimi povezano kulturno dediščino. Zasnoval je vzorčni sadovnjak v vasi Kojsko (v letu 2025 odprt za javnost) ter uredil monografsko publikacijo *Sadje sonca*. Delo na tem področju Božič ustvarjalno povezuje s svojo umetnostjo v obliki umetniško-naravovarstvenih projektov, v letu 2025 tudi s svojo prvo samostojno fotografsko razstavo v Sloveniji *Sadeži*, kot jih sanjajo sadjarji v zimskem času (v Koroški galeriji likovnih umetnosti), ki ponazarja preplet naravne in kulturne krajine ter konflikt med naravo in človekovim racionaliziranjem okolja.«

Ana Cukijati

Fotografije: Arhiv Gregor Božič

30. obletnica konca osnovne šole

Razred starih prijateljev

Na praznovanju 30. obletnice konca osnovne šole smo se ponovno počutili kot razred starih prijateljev. Smeh in ples sta napolnila prostore restavracije Grad Dobrovo. Pogovor o skupnih prigodah in na novo ubranih poteh je tekkel v zgodnje jutranje ure. To je bil topel, iskren in nepozaben večer letnikov 1980.

Monika Prinčič

Petošolci v šoli v naravi na Debelem rtiču

Učenci so preživeli zanimiv teden v šoli v naravi na Debelem rtiču.

V spomin na tiste, ki jih ni več med nami

Učenci POŠ Kojško so pred jesenskimi počitnicami obiskali spomenik Srečka Kumarja in grobnico vojakov pri sv. Križu. Tam so prižgali sveče in s pesmijo počastili spomin na tiste, ki jih ni več med nami. Med počitnicami pa so pevke in pevci podružničnega pevskega zbora sodelovali na komemoraciji v Gonjačah.

Dan promocije poklicev 2025

Briški učenci največ zanimanja pokazali za turistične poklice

Na dnevu promocije poklicev 2025, ki ga je v sodelovanju z lokalnimi delodajalci organizirala Območna obrtno-podjetniška zbornica (OOZ) Nova Gorica, se je zbralo več kot 470 devetošolcev z vseh 13 osnovnih šol goriških občin.

Zanimanje učencev OŠ Alojza Gradnika Dobrovo, kjer je dejavnost potekala pod mentorstvom šolske psihologinje Mateje Simčič, je letos izrazito pokazalo interes s področja turističnih poklicev. To se lepo ujema z značajem Brd kot ene najmočnejših turističnih destinacij v državi. Poleg turizma pa so učenci zanimanje pokazali tudi za elektro dejavnost, kozmetiko, tekstilstvo, avtoservisno dejavnost, fotografijo in trgovino, kar kaže na raznolikost poklicnih zanimanj med briško mladino.

Devetošolci so letos lahko izbirali med 22 različnimi poklicnimi področji, predstavljenih s strani 30 delodajalcev. Ogledi so potekali v različnih delovnih okoljih – od pisarn, salonov do delovnih prostorov in celo gradbišča.

Po zaključenem prvem delu spoznavanja poklicev so se učenci preselili v avlo Mestne občine Nova Gorica (z možnostjo pridružitve staršev), kjer so se predstavile srednje, strokovne in poklicne šole: vsi programi Šolskega centra Nova Gorica, Gimnazija Nova Gorica z vsemi štirimi programi, Srednja gradbena šola Ljubljana in celo Univerza v Novi Gorici. Dijaki in mentorji so skozi predstavitve in praktične prikaze mladim približali različne poklicne poti ter jim olajšali razmišljanje o nadaljnjem izobraževanju.

Dogodek podpirajo župani vseh šestih goriških občin – med njimi tudi Občina Brda, ki v njem prepoznava pomembno vlogo pri spodbujanju poklicne usmerjenosti in razvoju lokalnega gospodarstva.

Briški devetošolci so s svojo radovednostjo in odprtostjo do različnih poklicev pokazali, da v Brdih raste generacija mladih, pripravljena izkoristiti priložnosti tako v lokalnem turizmu kot v številnih drugih dejavnostih.

OOZ Nova Gorica

Vinski vodnik Vini d'Italia

Briški vinarji utrjujejo svoje mesto v italijanskem vodniku

Revija Gambero Rosso, ki velja za avtoriteto na področju italijanske eno-gastronomije, je letos že četrty zapored Brda vključila v vinski vodnik Vini d'Italia 2026. V publikaciji najdemo več kleti iz Brd, skupno pa kar 87 vin. Od teh se jih je 22 uvrstilo v finalna ocenjevanja, štiri pa so zaradi svoje posebnosti in edinstvenosti prejela najvišje priznanje.

Najvišje priznanje Tre bicchieri so prejela vina: rebula opoka Medana jama cru 2022 vinarske hiše Domaine Marjan Simčič, chardonnay Groblja Vedrignano II Cru 2022 vinarske hiše Noüe Marinič, chardonnay borgo Scholaris 2023 vinarske hiše Carolina Jakončič in Bagueri chardonnay superior 2021 Kleti Brda. Slavnostna podelitev priznanj je bila 12. oktobra 2025 v Rimu. Več o tem bomo poročali v naslednji številki Briškega časnika.

Erika Koncut

Fotografija: arhiv Klet Brda

RRA Severne Primorske

Z znanjem, povezovanjem in trajnostjo za razvoj regije

RRA Severne Primorske d. o. o. Nova Gorica tudi v letu 2025 dokazuje, da z znanjem, povezovanjem in predanostjo ustvarja priložnosti za ljudi ter spodbuja razvoj regije. Kot vodilni in strokovni partner sodeluje pri več pomembnih projektih, ki povezujejo podjetnost, inovativnost in trajnostni turizem, s čimer soustvarja prihodnost Goriške, ki temelji na znanju, ustvarjalnosti in spoštovanju do okolja.

Projekt LAS V objemu sonca – Kolesarske poti Brda, Kras in Vipavska dolina

V okviru Lokalne akcijske skupine LAS V objemu sonca, kjer je bila vodilni partner RRA Severne Primorske d. o. o. Nova Gorica, se je v letu 2025 uspešno zaključil še en za Občino Brda pomemben projekt, ki predstavlja odličen primer, kako lahko lokalne skupnosti z evropskimi sredstvi povezujejo območja, izboljšujejo kakovost življenja prebivalcev ter krepijo trajnostni turizem in prepoznavnost Goriške regije. Projekt je bil sofinanciran iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) in Republike Slovenije v okviru Programa razvoja podeželja 2014–2020.

V okviru projekta je bila urejena in označena kolesarska pot, izdelani so bili zemljevidi, digitalne vsebine in promocijski materiali, ki spodbujajo aktivno preživljanje prostega časa in trajnostno mobilnost. V Občini Brda poteka pot v Vipolžah mimo najlepše renesančne vile v Sloveniji, nadaljuje se do čarobne srednjeveške vasi Šmartno, kjer si ogledamo svojevrstno arhitekturo ter uživamo ob ponudbi domače obrti ter gostinskih dobrot. Popelje nas tudi mimo veličastnega 23 m visokega razglednega stolpa v Gonjačah, s katerega nam pogled na idilično briško pokrajino poboža srce.

Kolesarske poti pomenijo velik doprinos za občine in lokalno prebivalstvo, saj omogočajo boljšo povezanost krajev, varnejše poti za kolesarje ter razvoj dopolnilne ponudbe.

Jure Francetič,

RRA Severne Primorske d. o. o. Nova Gorica

PONI Goriška – Podjetno nad izzive

Projekt PONI Goriška je del širšega modela podjetniškega usposabljanja, ki posameznikom iz Goriške regije daje možnost, da svojo poslovno idejo razvijejo v konkretno podjetniško pot. V štirih mesecih udeleženci pridobijo nova znanja, strokovno podporo in mentorstvo, ob tem pa so za čas trajanja programa tudi zaposleni na RRA Severne Primorske d. o. o. Nova Gorica. Takšna ureditev jim omogoča, da se svoji ideji popolnoma posvetijo – brez finančnih skrbi in z vso strokovno pomočjo, ki jo potrebujejo ob prvih podjetniških korakih. Izvajamo ga v sodelovanju s partnerskimi agencijami – z RRA ROD Ajdovščina, s Posoškim razvojnim centrom in z Idrijsko-Cerkljansko razvojno agencijo. S krožnim izvajanjem na različnih lokacijah (Nova Gorica, Ajdovščina, Tolmin in Idrija) omogoča vključitev čim večjemu številu ljudi in hkrati povezuje različna lokalna okolja.

Projekt se nadaljuje z uspešno izvedbo podjetniških usposabljanj, ki so do sedaj združila že šest skupin udeležencev. **Oktobra 2025 je bil objavljen nov javni razpis za vključitev v 7. skupino, ki bo potekala v Tolminu s predvidenim začetkom februarja 2026.**

Sofinanciran je s strani Evropske unije (ESRR) in Republike Slovenije v okviru Programa evropske kohezijske politike 2021–2027.

Spet prišla jesen in zima je

*Joj, kako hitro se vrti ta svet,
v našo lepo deželico je prišla jesen in kmalu tudi zima spet.
Pridni kmetje pobrali sadje in pridelke so,
v vinski kleti negujejo vino, da prav super bo.
Pa že do konca leta smo prišli, z željo, da se bomo večkrat dobili,
pokramljali in skupaj nazdravili.
To leto se kmalu izteče, želim vam veliko zdravja, za vse ljudi
na svetu pa miru in veliko sreče.*

Nada Koncut

Zorenje kakija s plinom CO₂

Barvni plodovi jeseni za zdravje

Plodove kakija lahko uživamo trde ali zmehčane (umedene). Večina sort je ob obiranju neužitnih oziroma trpkih, le plodovi sort iz skupine PCNA (*jiro*, *hana fuyu*, *ogoshi*) so v tehnološki zrelosti ob obiranju načeloma vedno užitni. Za te sorte je primerno toplej-

še podnebje z zelo dolgo vegetacijo, v naših pogojih slabo rodijo in večkrat ne dozori oz. ostanejo deloma trpki. Pridelujejo jih na Daljnem vzhodu (Japonska, Koreja), v Avstraliji, Braziliji in Italiji, drugod pa le v manjšem obsegu.

V Sloveniji so najbolj razširjene sorte kakija *kaki tipo* (najpomembnejša sorta), *hachiya*, *fuji*, trdo užitna sorta *jiro*, v zadnjem času tudi sorti *rojo brillante* in *triumph*. Vse našete razen sorte *jiro* potrebujejo zorenje. Naravno zorenje kakija poteka počasi, plodovi pri tem izgubljajo vodo (venejo). Proces zorenja pospešimo, če plodove hranimo pri temperaturi (T) približno 20 °C. Rezultat takšnega zorenja je intenzivno obarvan, umeden (mek) kaki. Če pri isti temperaturi v vrečko ali komoro dodamo jabolka (10 %) ali plodove tretiramo z mešanico etilena in dušika, plodovi dozori v 2–3 dneh. Podoben učinek dosežemo, če plodove tretiramo z alkoholno raztopino (do 30 vol. % alkohola).

Veliko večino kakija na svetovnem tržišču prodajo trdo užitnega, enako velja tudi za Slovenijo. Manjši del odpade na sorte iz skupine trdo užitnih sort (PCNA), večji pa na sorte, ki so ob obiranju trpke. Trpkost jim odpravijo s plinom CO₂. Najbolj znani sta španska sorta *rojo brillante* (trg. imeni *persimon* ali *vaniglia*) in izraelska sorta *triumph* (trg. ime *sharon fruit*). Plodovi so trdi, čvrsti, manj obarvani in bolj obstojni od umedenih.

Pogoji in čas zorenja

V Sadjarskem centru Bilje smo jeseni 2017 postavili plinotesno komoro za zorenje kakija zmogljivosti 1700 kg. Začeli smo s poskusnim zorenjem sort *triumph*, *kaki tipo*, *rojo brillante* in *hachiya*. Zainteresiranim pridelovalcem ponujamo storitev zorenja plodov.

Zorimo tehnološko zrel kaki, rumene do oranžne barve in zadovoljive trdote. Nezreli (zeleni) in prezreli plodovi niso primerni za zorenje s plinom. Nezrel ni privlačen, ne bo izgubil trpkosti in ne bo okusen, preveč zrel kaki pa se bo v času zorenja zmehčal. Plodove zložimo v zračne (perforirane) platoje. Kaki zorimo v plinotesni komori pri temperaturi 20 °C. V času zorenja je potrebno zorilnico ogrevati, kar je dodaten izziv, če vemo, da nam CO₂ ob vpihu niža temperaturo v notranjosti. Komora mora imeti enosmeren odvod odvečnega zraka, ki ga težji CO₂ izpodriva. Za natančno spremljanje vsebnosti plina v komori je potreben senzor za CO₂. Plodove izpostavimo plinu CO₂ v koncentraciji > 95 %. Koncentracijo je potrebno doseči čim prej in jo z do-

datnim vpihovanjem plina vzdrževati na približno isti ravni do konca tretiranja.

Tretiranje traja približno 48 ur, odvisno predvsem od sorte. Sorta *hachiya* se je izkazala za najbolj zahtevno, pozna sorta *triumph* pa za najbolj primerno za zorenje s CO₂. Uspešno smo zorili tudi sorti *kaki tipo* in *rojo brillante*. V času zorenja pride do sprememb tudi v sestavi plodov kakija. V njih naraste vsebnost acetaldehida in etanola, tanini se iz topne spremeni v netopno obliko, kar plodovom odstrani trpkost.

Razplinjevanje in skladiščenje tretiranih plodov

Tretirane plodove moramo razpliniti pri 20 °C, postopek traja vsaj 24 ur. Večkrat plodovi po končanem tretiranju še ne izgubijo trpkosti, ampak se to zgodi šele po končanem razplinjevanju. Tu je temperatura bistvenega pomena, saj če plodove takoj spravimo v hladilnico, proces zorenja (sproži ga CO₂) ne steče do konca. Plodove lahko skladiščimo pri temperaturi 3–4 °C do štiri tedne brez večjega vpliva na kakovost plodov.

Davor Mrzlić, KGZS - Zavod GO, SC Bilje

Pihalni orkester Brda

Uspešno skozi izzive leta 2025

Leto 2025 se od nas poslavlja in zopet nam je namenilo kar nekaj izzivov tako na glasbenem kot tudi na drugih področjih. Naš največji izziv je bil za-

Dirigentsko paličico je ponovno zavihtel Boštjan Vendramin

S prvimi vajami smo začeli že avgusta, saj je bilo ponovno potrebno orkester pripraviti na korakanje, ki ga kar nekaj let nismo izvajali. Ponoviti je bilo treba vse sprevodniške ukaze, se uskladiti s tolkalci, ohraniti ustrezno razdaljo in še na marsikaj je bilo potrebno paziti. Še dobro, da našemu novemu »staremu« dirigentu vse to ni tuje. S ponosom in veseljem oznanjamo, da je dirigentsko paličico ponovno prevzel Boštjan Vendramin. Veseli in hvaležni smo, da je znova med nami ter nas bo s svojim znanjem in zanosom držal v strumnih ritmičnih ubranih melodij.

Povorka na pliberškem Jormaku

Hitro smo morali poprijeti za delo, saj smo se zadnji vikend v avgustu v sklopu delegacije Občine Brda odpravili v Pliberk na Jormak. Po dolgih letih smo strumno zakorakali v povorki in to je čar, privilegij, ki ga ne doživi vsak. Hkrati moraš biti kot muzikant pozoren na toliko stvari (prava noga, prave note, kakšno je povelje ...), hkrati pa te navdajajo občutki ponosa, ko ob mogočnih ritmičnih koračnicah strumno korakaš skozi množico. Seveda spremlja te nastope izven rodni Brd tudi poseben čar, saj nam celodnevno druženje predstavlja vir zabave in solz sreče ter celo kopico spominov.

Podmladek v orkestru

Septembra smo se razveselili tudi mladih okrepitev v našem orkestru. V naše vrste smo sprejeli dva nova člana, klarinetistko Nežo Markočič in trobentača Davida Gregorca. Svoj krstni nastop sta prestala na komemoraciji 31. oktobra 2025 v Gonjačah, ko smo se tradicionalno poklonili padlim žrtvam. Zadnja leta večkrat slišimo kak komentar, da nas je malo. Da, res je, številčno nas morda res ni veliko in verjemite, da se tega še kako zavedamo, kako pomemben je sleherni izmed nas. Zato smo veseli vsake nove okrepitve in zelo se trudimo, da peljemo 50-letno tradicijo godbeništva v Brdih naprej. Vztrajati in ne obupati je dandanes pravi izziv. Toda ravno taki trenutki, ko v orkester pridejo nove okrepitve, ti dajo ponoven zanos.

gotovo poiskati novega dirigenta ali dirigentko za našo godbo. Ob koncu poletnih počitnic so na nas namreč že čakali prvi pomembni nastopi.

Martinova nastopa

Martinovo v Brdih je bilo tudi letos glas(be)no, živahno in polno briškega ponosa. Člani Pihalnega orkestra Brda smo v dveh dneh izvedli kar dva nastopa zapored, vsakega v svojem značilnem vzdušju. Prvi nastop je potekal v petek v Kleti Brda, kjer smo z glasbo pozdravili tamkajšnje kooperante. Drugi nastop je sledil v soboto popoldne, ko smo z našimi melodijami prevzeli ulice Šmartnega, obiskovalcem pa pričarali avtentični duh domačnosti.

Na letošnjem koncertu domači gostje in drugačen koncept

Letos smo se odločili nekoliko prevetrili koncept naših zimskih koncertov: drugačna dvoranska postavitve z drugačnimi gosti. Že nekaj let zapovrstjo smo medse povabili priznane slovenske pevce in pevke, tokrat pa smo se odločili za nastop briških izvajalcev. V goste smo povabili Briški kvintet, s skupnimi močmi smo pripravili program živahnih polk, čutnih valčkov in priljubljenih domačih melodij. Ti razveselijo vsakogar, ki se rad prepusti nostalgiji domače glasbe. Večer je bil lep uvod v praznični čas, obiskal pa nas je tudi Miklavž.

Želimo vam, da preostanek veselega decembra preživite v družbi tistih, ki vam grejejo srca in rišejo nasmehe na obraze. V novem letu pa se ponovno nadejamo srečanja ob novih glasbenih poslasticah.

Anja Rožič

Fotografija: Damijan Simčič, ZOSO foto

Razstava *Na stičišču svetov: Brda in življenje ob meji*

Vpogled v zgodovinske trenutke ob meji

»Enkrat sva s stricem Gerom orala njivo, ki je bila poseben primerek kmetijske diplomacije: pol nje je bilo v Italiji, pol v Jugoslaviji. Ko sva orala na italijanski strani, sva se morala točno na sredini obrniti, kar pomeni obrniti vola in staro težko drevo. Ko sva orala na jugoslovanski polovici, je bilo ravno obratno. Nekoč, ravno ko sva zaklju-

čevala polovico brazde in se pripravljala na obrat, nama je pred noge nenadoma skočil vojak. Kot strela z jasnega. Zagrabil je vola za roge in kričal, da je bila njegova glava na jugoslovanski strani, čeprav je bilo najino delo takrat na italijanski polovici. Trdil je, da je to kršitev meje in da mora vola nemudoma odpeljati na karavlo.«

Primer izvirne kmetijske diplomacije je le eden od mnogih, ki si jih lahko obudimo ob prebiranju kratkih osebnih zgodb posameznikov, vključenih v razstavo *Na stičišču svetov: Brda in življenje ob meji* avtorice Danile Zuljan Kumar. Zgodbe lahko tudi slišimo, in sicer v briškem narečju, angleščini, italijanščini in furlanščini. Postavitev nedavno odprte razstave na Gradu Dobrovo, nastale v okviru projekta Linguae Mundi, je bila v rokah podjetja GEAart iz Nazarij. Poleg prikaza kratke zgodovine Brd s poudarkom na spreminjanju meja in osebnih pričevanj Brik in Bricev o dogodkih, za današnji čas nedoumljivih in komičnih, jo bogatita še fotografski arhiv in osebni predmeti, ki jih je posodil Goriški muzej. Fotografski arhiv je rezultat dela Orlovih terenskih ekip, ki so po drugi svetovni vojni po Sloveniji zbirale gradivo in podatke o takratni kulturi in načinu življenja. Ime so si nadele po prvem povojnem ravnatelju Slovenskega etnografskega muzeja Borisu Orlu, začetniku skupinskega terenskega raziskovanja po Sloveniji. Omenjene terenske ekipe so s svojo fotografsko zapuščino omogočile avtentičen vpogled v zgodovinske trenutke slovenskih krajev, tudi Brd. »Brd so regija, ki je skozi zgodovino imela pomembno vlogo kot stičišče različnih kultur, narodov in političnih ureditev,« zapiše Danila Zuljan Kumar. »Od propada Goriških grofov so bila Brda razdeljena med Avstrijo in Beneško republiko. V prvi polovici 20. stoletja so prehajala iz ene države v drugo, iz Avstro-Ogrske v Italijo in nato Jugoslavijo, kar je močno zaznamovalo vsakdanje življenje njihovih prebivalcev.«

»Še danes hranim ta vrč«

Briški vsakdan, seveda zaznamovan tudi s prevozom češenj na kolesu, osvetlujejo razstavljeni osebni predmeti, gospodinjski pripomočki, oblačila in simbolični darovi, ki ponazarjajo kulturni in čustveni pomen družinskih vezi, tradicij in vsakdanjih opravil. Eden od predmetov, preprost vrč za vodo, ki se izriše v zgodbi Brike, poročene v Krmin, postane simbol družinske povezanosti v času, ko so bile meje neprehodne.

Razstava pouči tudi o briškem narečju, o katerem pravi Danila Zuljan Kumar, da »se ne govori le v občini

Brda, temveč sega tudi čez njene meje, vse do Liga v občini Kanal, ki je najsevernejši kraj, kjer ga še slišimo. Na jugu briški govori segajo do slovensko-romanske meje v krajih, kot so Krmin (Cormons), Bračan (Brazzano), Moša (Mossa) in Koprivno (Capriva del Friuli), kjer se stikajo z govori furlanskega jezika.«

Grajska muzejska soba ne ponuja le zgodovinske zgodbe, temveč tudi čustveno izkušnjo, ki obiskovalce nagovarja k razmišljanju o mejah, tako geografskih kot osebnih. Kako je biti oddaljen le nekaj kilometrov od svojih bližnjih, a jih ne videti. Kako se simbolika vrča za vodo preoblikuje v globok simbol družine in ljubezni. Je pripoved o tem, kako so ljubezen, spomin, družinske vezi in kultura presegali državne črte. Kako je meja zaznamovala identiteto, a ni izbrisala povezanosti med ljudmi.

Iva Sivec

Fotografija: GEAart

Fotografija: Iz muzejske sobe

»Naslednji teden je v vinograd prišla moja mama. Policistu na meji je rekla, da nosi kosilo za delavce v vinogradu. Mama mi je prinesla, zavito v kuhinjsko krpo, kot bi nosila za delavce, poročno darilo: vrč za vodo in štiri kozarce. To je bil eden najsrečnejših trenutkov v mojem življenju, le objeti svojo mamo za nekaj minut ... Takrat je bilo namreč strogo prepovedano srečevati se! Še danes hranim ta vrč, ki je bil v tistih letih moja edina vez z družino.«

DU Kojsko na Festivalu Linguae mundi

Punčke iz blaga – most med generacijami

Grad Dobrovo je med 16. in 19. oktobrom 2025 gostil enkratni Mednarodni festival manjšinskih je-

zikov Linguae mundi, ki je potekal v okviru Evropske prestolnice kulture Nova Gorica-Gorica 2025. Festival

je predstavil bogastvo manjšinskih jezikov, spodbujal medkulturno razumevanje ter ponudil raznolike kulturne vsebine in delavnice.

Na dogodku so sodelovale tudi članice Društva upokojencev (DU) Kojsko, ki so v okviru delavnice Punčke iz blaga – most med generacijami prikazale tradicionalno ročno spretnost in pomen medgeneracijskega povezovanja. Veseli smo bili velikega zanimanja tako med najmlajšimi kot starejšimi obiskovalci, vsi skupaj pa smo uživali ob nastajanju čudovitih punčk.

Organizatorjem festivala pa gre iskrena zahvala in velik poklon za odlično izvedbo prireditve.

Majda Korenjak

Festival Linguae Mundi

Mural, ki združuje umetnost, jezik in srčnost Brd

Učenci in strokovni delavci OŠ Alojza Gradnika Dobrovo smo oktobra sodelovali na festivalu Linguae Mundi, ki povezuje umetnost, jezik in sodelovanje med mladimi. Gre za mednarodni festival manjšinskih jezikov, ki je potekal med 16. in 19. oktobrom 2025. Pod strokovnim vodstvom slikarke Nataše Gregorič in oblikovalke Jasne Kos so imeli učenci izjemno priložnost vstopiti v celoten ustvarjalni proces – od prvih risarskih potez do nastanka končne likovne kompozicije, ki danes krasi steno Mladinskega centra Brda.

Pomembno vlogo pri izvedbi projekta je imel tudi Zavod za turizem, kulture, mladino in šport (ZTKMŠ) Brda, partner festivala Linguae Mundi. Brez tega partnerstva se aktivnosti s koordinatorkama Jasno in Natašo ne bi mogle uresničiti, saj ju je k sodelovanju povabil prav ZTKMŠ Brda ter jima zaupal izvedbo celotnega likovnega procesa.

Temelj ustvarjanja je bila otroška pesem *Narobe svet*

velikega briškega pesnika Alojza Gradnika. Učenci so najprej likovno upodobili posamezne verze pesmi, nato pa je bila iz izbranih ilustracij oblikovana skupna kompozicija. Pri ustvarjanju so sodelovali vsi učenci naše šole. Iz njihovih risb je nastala celovita likovna podoba, ki je bila nato prenesena na steno Mladinskega centra Brda. Tam so učenci – opremljeni s čopiči, dobro voljo in občutkom za skupinsko delo – ustvarili živahen in barvit mural, ki odraža ustvarjalnost, vedoželjnost in kulturno raznolikost naših krajev.

Otvoritev murala so obogatili nastopi učenk. Pod mentorstvom Marjetke Zavrtanik so pesem *Narobe svet* predstavile v slovenskem jeziku, pod mentorstvom Linde Kobal pa še v italijanščini, kar je dodatno poudarilo jezikovni utrip Goriških brd. Dogodek je s svojo gimnastično točko obogatila tudi učenka, ki je s svojo ustvarjalnostjo dodala posebno energijo otvoritvi.

Ob tej priložnosti se iskreno zahvaljujemo vsem,

Festival Linguae Mundi

ki so prispevali svoj čas, znanje in energijo. Posebna zahvala gre mentoricama in koordinatorkama celotnega likovnega procesa, slikarki Nataši Gregorič in oblikovalki Jasni Kos. Skupaj smo ustvarili umetniško delo, ki združuje jezik, kulturo ter toplino in srčnost naše skupnosti.

Mural *Narobe svet* tako ni le likovna obogatitev prostora, temveč tudi trajen dokaz, da lahko ustvarjalnost in sodelovanje povežeta generacije ter ohranjata bogato dediščino Goriških brd.

Festival Linguae Mundi

Praznik jezikov in kultur

Jeziki sveta (lat. Linguae Mundi), prvi mednarodni festival manjšinskih jezikov, je nastal na pobudo Občine Krmin, ki je bila hkrati glavni partner projekta. Z Zavodom za turizem, kulturo, mladino in šport (ZTKMŠ) Brda sta se družno prijavila na drugi poziv Sklada za male projekte in nas-

tal je dogodek, ki je kot del programa Evropke prestolnice kulture (EPK) potekal sredi letošnjega oktobra v Brdih, Krminu in širši čezmejni regiji, posvečen manjšinskim jezikom, ki so stoletja oblikovali kulturno krajino obmejnega prostora.

Idejo prepletanja jezikov in kultur nakaže že grafična podoba festivala, ki se oblikovno naslanja na idejo kroga, mreže ali gnezda. Ta arhetipska oblika z univerzalno berljivostjo ponazarja dialog med jeziki in kulturami, ki se ne zapirajo vase, temveč krožijo in se oplajajo. V svoji grafični govorici sporoča, da jeziki niso le sredstvo sporazumevanja, ampak tudi kulturna dediščina, ki jo je treba varovati, hkrati pa lokalne prebivalce in obiskovalce nagovarja, naj se zavedajo pomena tovrstnega mostu med generacijami in kulturami.

Festival v svojem gnezdu prepleta italijanščino, slovenščino, furlanščino, nemščino in druge jezike, ki sobivajo na obmejnem prostoru in so skozi čas oblikovali njegovo kulturno dediščino. Slednji je bil posvečen bogat festivalski program. Najprej so v Mladinskem centru Brda odprli festival z Muralesom, umetniškim projektom, ki poudarja vizualno moč jezika in skupnosti, sledilo je slavnostno odprtje prvega mednarodnega festivala manjšinskih jezikov v Krminu in se v Vili Vipolže

in v Krminu nadaljevalo s srečanjem strokovnjakov iz Slovenije, Baskije, Švice in Gradiščanske v razpravi o jezikovni politiki. Odprli so razstavo na Gradu Dobrovo z naslovom *Meje*, o kateri poročamo v posebnem članku, in z ustvarjalnimi delavnicami za otroke in odrasle na Gradu Dobrovo – od gibalne delavnice do izdelave lutk, vezenja, poslikave kamnov, umetnosti kaligrafije in

Festival Linguae Mundi

Jezik giba

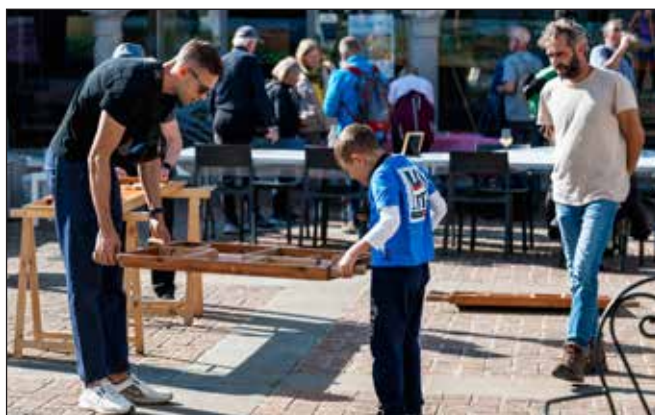
Jezik gledališča

oblikovanja gline – popestrili dogajanje. Izbira z bogato obložene mize, ki je ponujala kulturno hrano, je bila raznolika, oplemenitena tudi z glasbo in dvema gledališkima predstavama: prvo v slovenskem in italijanskem jeziku v sodelovanju z Gledališčem Koper na Gradu Dobrovo, drugo pa kot sklepni del festivala v krminskem Stalnem gledališču Furlanije – Julijske krajine v italijanskem in furlanskem jeziku. Za tiste, ki prisegajo na fizično aktivnost, je bil organiziran še čezmejni pohod med briškimi griči, vinogradi in vasmí. In tudi za obujanje spomina na čas strogih pregledov pri prehodu meje je bilo poskrbljeno.

Da bi se ohranjali manjšinski jeziki, nosilci zgodovine, identitete in kulturne raznolikosti, da bi v medkulturnem dialogu povezal prebivalce obeh strani meje, spodbujal spoštovanje in razumevanje različnosti ter da bi kot del širše vizije Evropske prestolnice kulture, ki želi pokazati, kako jezikovna raznolikost bogati skupno evropsko identiteto, je bil organiziran festival Linguae Mundi, praznik jezikov in kultur. Da bi se jeziki srečali, da bi osvetlili poti, ki vodijo drug k drugemu, in da bi besede, kot semena razpršene med kulturami, poiskale zemljo, v kateri lahko vzklijejo in preživijo.

Iva Sivec

Fotografija: Damijan Simčič, ZOSO foto

Pohod in delavnice

Pregled prikolice

Pogovor z glino

Koncert zasedbe Y-OTIS v Vili Vipolže

Eksplzivna fuzija jazza, elektronike in hip hopa

Na koncertnem večeru, pripravljenem v sodelovanju z društvom Controtempo in festivalom Jazz&Wine of Peace, je občinstvo 25. oktobra 2025 navdušila švedsko-berlinska zasedba **Y-OTIS**. Dogodek je potekal v intimnem ambientu vile, ki je bila do zadnjega kotička napolnjena, kar je dodatno okrepilo energijo in odzivnost med nastopajočimi in poslušalci. **Zasedbo Y-OTIS sestavljajo** Otis Sandsjö (saksofon), Dan Nicholls (sintetizator), Petter Eldh (električni bas, moog) in Jamie Peet (bobni).

Skupino vodi švedski skladatelj in saksofonist **Otis Sandsjö**, ki je tudi tokrat postregel s svojo prepoznavno vizijo naprednega »tekočega jazza«. Intenzivna, a hkrati sproščena energija je občinstvo takoj posrkala vase. Zasedba je postregla s prepoznavnim zvočnim mozaikom, ki spretno prepleta elemente **hip hopa, elektronike in sodobnega jazz**a. Večer se je zaključil v izjemno pozitivnem vzdušju, navdušen aplavz pa je potrdil, da je **Y-O-**

TIS trenutno ena najzanimivejših in najbolj svežih evropskih jazzovskih formacij.

Patricija Špacapan
Fotografija: KD Nova Gorica

Jubilejni koncert ŽPZ Orlice Pišce

MoPZ Srečko Kumar na gostovanju

Na povabilo predsednice zbora ŽPZ Orlice Pišce ob praznovanju njihove 40. obletnice bi moral nastopiti MoPZ Ludvik Zorzut iz Medane. Zaradi bolezni v zboru jih je nadomestil MoPZ Srečko Kumar iz Kojsega. Ob polni dvorani in poslušanju ubranih glasov zborov je bilo zares enkratno vzdušje. Po nastopu so bili ob ko-

zarčku žlahtne kapljice ter dobri večerji in kramljanju vsi nastopajoči zadovoljni. Ob skupnem prepevanju je čas kar hitro minil. Briški pevci so prejeli veliko pohval. Prisrčno se tudi sam zahvaljujem zboru in Občini Brda za sponzoriranje prevoza.

Valter Kocina

Novice iz Almine hiše

Od ideje, rojene pod češnjo, do sprehoda skozi zgodovino

Modno se je odela Almina hiša to jesen. Najprej se je sredi oktobra oblekla v majice nove blagovne znamke BrdaVajb, ki črpa navdih iz briške identitete – narečja, humorja, karakterja in pogleda na svet, konec novembra

pa se je z razstavo avtorice Tanje Devetak in oblikovalca razstave Eduarda Čehovina sprehoda skozi bogato, a pogosto prezrto zgodovino slovenske oblačilne kulture.

Fotografija: Tine Marinič

BrdaVajb se predstavi, v sredini avtorica Karin Špacapan

Ker Brda niso samo razglednice in vino, prisega Karin Špacapan, snovalka znamke BrdaVajb. Mlada Brika iz Podsabotina, ki je kot osnovnošolka hotela napisati slovar briških izrazov, zdaj pa se dobro znajde v marketinških vodah, si skupaj s sodelavci želi pokazati Brda kot življenjski slog, tak, ki ti ne da miru, tak, ki te nasmeji. Znamka se poigrava z lokalnimi izrazi, narečjem in estetiko, ki združuje minimalizem in duhovitost. Za tiste, ki hočejo nekaj lokalnega, nekaj, kar ni spominek, ampak se ga nosi vsak dan. Z mislijo na mlade.

Namesto velikih logotipov ali klišejev ponuja znamka subtilne poudarke in sporočila, zapišejo »vajbovci« na svoji spletni strani. Pravijo še, da BrdaVajb ni nastal v pisarni, da se je rodil pod češnjo, s kozarcem rebule in med smehom, ko je vmes padla tudi kakšna domača in se je nekemu utrnilo: »Ma sej to je za na maj'co!«

In so potem tisti dan na borjaču Almine hiše obiskovalcem razkrili svojo prvo kolekcijo majic in dodatkov – minimalistično, a močno zaznamovano z briškim značajem in narečjem, na kateri je vsak izraz, vsak grafični motiv poklon Brdom. Hudomušno, igrivo, včasih skregano z logiko in etiko, a vedno briško. Znamka prepriča s svežino ideje in kakovostjo izvedbe – od izbire materialov do tipografije in same zgodbe. Ustvarjalci

Fotografija: David Verlič

Iz skicirke

napovedujejo, da bo znamka rasla počasi, v sodelovanju z lokalno skupnostjo in dogodki, ki združujejo kulturo, dizajn in lokalni ponos. Pri snovanju nove kolekcije bi se radi povezali še z drugimi briškimi ponudniki, vinarji in lastniki turističnih nastanitev. Pa še dve sočni z njihovih »majc«: *Ki b' rad?*, *Muč, n bjž!* – in prevod za tiste manj mlade. Beseda *vajb* se je v slovenščini kot pogovorni izraz že precej udomačila. Prevzeta je iz angleške besede *vibe* (iz *vibration*) in pomeni občutek, vzdušje ali energijo, ki jo nekaj ali nekdo oddaja.

Od sedmih do treh

Pravo nasprotje »vajbovski« kreativnosti s svobodno izbranim delovnim časom pa je kazala razstava s pomenljivim naslovom 7.00–15.00. Od sedmih do treh se je pred desetletji delalo v industriji. Tudi modni, saj je tak sistem obravnaval modno oblikovanje kot proizvodni proces, ki ga je mogoče normirati in časovno omejiti. Vendar kreativno delo presega takšne okvire, saj ga ni mogoče vnaprej določiti ali zakoličiti v osemurni urnik. Zanimiva razstava, ki bo na ogled do prve polovice januarja 2026, opozarja prav na to dvojnost – med določenim delovnim urnikom in svobodo, ki jo zahteva

Novice iz Almine hiše

ustvarjanje; med kreativnim in delovnim časom.

Avtorica Tanja Devetak in oblikovalec razstave Eduard Čehovin sta v prostore Almine hiše, ki je umetnina že sama po sebi, postavila na ogled izvirne modne ilustracije različnih formatov in tehnik, izbrana originalna oblačila ter video portrete osmih slovenskih modnih ustvarjalk, ki so s svojim ustvarjanjem pomembno zaznamovale razvoj slovenske mode. Razstavljene modne ilustracije, katerih barvni nanosi, poudarjene linije in likovne tehnike razkrivajo bogat in večplasten izrazni jezik in avtorski slog z osebno oblikovalsko poetiko, ponujajo hkrati vpogled v širši družbeni in kulturni kontekst časa, v katerem so nastajale: v čas razcveta slovenskih tekstilnih podjetij in njihovega propada. Razstava, ki jo je podprlo Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije, je nastala v sodelovanju s Centrom za raziskave dizajna in Galerijo Alma. Ne razkriva zgolj vizualne podobe oblačil, kaže tudi

preplet risarskih spretnosti, likovne občutljivosti in tehnične dovršenosti ter je obenem dragocen zgodovinski vir, skozi katerega lahko spremljamo razvoj estetskih smernic, vpliv modnih trendov in inovativne oblikovalske pristope.

Vesna Gaberščik, Jelka Kermavner, Marta Hrovatin, Dragica Gantar, Lenka Fajfar, Eva Paulin, Slavica Rauter in Zdenka Ščančar so oblikovalke, katerih ideje lepšajo Almino hišo v Medani. Nekatere so ustvarjale znotraj tovarniških kolektivov, druge kot zunanje sodelavke uspešnih in kvalitetnih podjetij Almira, Rašica, Angora, Novoteks, Industrija usnja Vrhnika, Labod in Mura. Še je na cesti videti njihove izdelke, še se jih danes lahko nosi. Propad omenjenih tovarn se je v kolektivni spomin naroda vtisnil kot občutek izgube domačega ponosa, saj so bile več kot podjetja – bile so kraji identitete.

Zadnja novembrska sobota v Almi postreže s pogovorom o slovenski modi, prva decembrska pa

Fotografija: David Verlič

Še danes bi jo lahko nosili

prinaša še pogovor s tremi oblikovalkami, udeleženkami razstave. Z aktualno razstavo in obema pogovoroma zaključuje Hiša Alma svojo peto uspešno sezono razstav, dogodkov, festivalov in rezidenc.

Iva Sivec

Ta veseli dan kulture

Krog v kvadratnem mestu

V sklopu dogajanja ob 3. decembru, ko obeležujemo **ta veseli dan kulture**, smo izvedli otroško pripovedno predstavo *Krog v kvadratnem mestu*, ki jo igrata klovna Rose in Marjeta Cveta. Predstava na igriv in topel način pripoveduje zgodbo o krogu v svetu, kjer je vse kvadratno, ter skozi klovnovsko igro, pantomimo in interakcijo z občinstvom raziskuje teme sprejemanja drugačnosti, sobivanja in izražanja lastne edinstvenosti.

Predstavo ustvarja **KUD Globus Hystericus**, ki se posveča fizičnemu, uličnemu in klovnovskemu gledališču. Članica društva **Alenka Marinič**, slovenska igralka, performerka in klovnesa, ima družinske korenine v briški vasi **Fojana**. Tokrat se je v sklopu predstave prelevila v igralko, ob tem pa je znana tudi kot sovoditeljica v televizijski oddaji **Kaj dogaja?**, kjer skupaj s **Tilnom Artačem** vodi satirično oddajo in prispeva s svojim igralskim in improvizacijskim talentom.

Patricija Špacapan

Fotografija: Luka Daksakobler

MoPZ Srečko Kumar na Češkem

Na srečanju zborov dveh držav na Moravskem

Lahko bi rekli, da se je potovanje Moškega pevskega zbora Srečko Kumar začelo že novembra lani, s sprejetjem soorganizacije koncerta »10. srečanje slovenskih in moravskih zborov«, ki je potekalo 27.

oktobra 2024 v Vili Vipolže. Na njem sta kot gostujoča zbora iz Moravske na Češkem nastopila Vachov zbor moravskih učiteljic iz Brna in Ženski pevski zbor Pesem iz Jedovnice.

Že naslednji mesec je s strani češko-slovenskega društva iz Brna na njihov e-naslov prispelo vabilo na 11. srečanje slovenskih in moravskih zborov. Častno pokroviteljstvo nad festivalom sta prevzela slovenski veleposlanik Aleš Balut in glavar Južnomoravske regije Jan Grollih.

Prvi koncert je potekal v mestecu Slavkov u Brna, znanem po Bitki treh cesarjev iz Napoleonove dobe. Na večernem koncertu so se »Srečkom« pridružili še Mešani zbor Cantus Morkovice, organizator koncerta Vachov zbor učiteljic, Ženski pevski zbor Pesem iz Jedovnice ter drugi predstavnik iz Slovenije – Mešani cerkveni zbor Jezersko.

Zbrane nastopajoče in poslušalce, med katerimi je bil tudi župan Slavkova Michal Boudnys, je nagovoril slovenski veleposlanik na Češkem Aleš Balut.

Prizorišče sobotnega koncerta je bila koncertna dvorana Sál Milosrdných bratří, baročna dvorana v prostorih nekdanje bolnišnice samostana bratov usmiljencev v Brnu. Dvorana, ki je s svojo lepoto in akustiko prevzela nastopajoče ter poslušalce in ki gosti številne koncerte, je lahko v svoj almanah vpisala tudi čudovit koncert petih povabljenih zborov iz sklopa »Srečanje moravskih in slovenskih pevskih zborov«.

Oba koncertna večera sta se zaključila s skupnim petjem, prav zaključek pa je pripadel pesmi »Slovenija, od kod lepote tvoje«, kar je bilo za vse nas nepozabno.

Združeni zbori so zapeli Slovenija, od kod lepote tvoje

Zbor Srečko Kumar je s svojo energijo, mogočnostjo glasov in ubranostjo postal zvezda večera – in to ne govorim kar tako. Pred menoj sta na sobotnem koncertu sedela dva gospoda, ki so ju moravski dirigenti (pišem v množini, saj se je dirigentsko palico med nastopajočimi moravskimi zbori zamenjalo več dirigentov) in ostali pevci spoštljivo pozdravljali. Domnevam, da imata v glasbenih krogih v Brnu – če ne celo na celotnem Moravskem – pomembno vlogo. »Srečkoti« so

namreč za nastop na Moravskem poleg slovenskih izbrali tudi dve češki pesmi. Že po prvi odpeti se je po dvorani razlegel bučen aplavz in vzkliki odobravanja. Med prepevanjem »Veno« skladatelja Bedřicha Smetane pa sta si prej omenjena gospoda pogosto prikimavala, po koncu pesmi pa sta vstala in z močnim aplavzom skupaj z ostalimi poslušalci nagradila izjemno prepevanje.

Pevci so sicer imeli napovedan ogled znamenitih vodnih zbiralnikov, vendar je prevladala njihova

MoPZ Srečko Kumar in veleposlanik Republike Slovenije v Pragi Aleš Balut

MoPZ Srečko Kumar na Češkem

strast do prepevanja na različnih lokacijah. Obisk katedrale sv. Petra in Pavla (neogotske mojstrovine, ki je znana po svojih zvonovih, ki tradicionalno zvonijo poldan ob 11. uri dopoldne,) jih je s svojo notranjostjo tako prevzel, da so morali preveriti tudi njeno akustiko. Enako navdušujoče je bilo petje na grajskem dvorišču gradu Špilberg, kjer je bil oder slučajno že pripravljen. Zapeli so nekaj pesmi, obiskovalci gradu pa so jih nagradili s spontanimi aplavzi. Za ogled vodnih zbiralnikov bo še čas.

Kaj pomeni pozitivna energija v zboru, sproščeno vzdušje ter zaupanje med pevci in zborovodjo, se lepo odraža v petju. Aleksander Sluga je pevce vodil z veliko mero sproščenosti in navdih, pevci pa so sledili vsakemu njegovemu gibu in rezultatu je čudovito prepevanje. Lahko zagotovim, da je Moški pevski zbor Srečko Kumar več kot odlično predstavljaj Slovenijo na tem srečanju.

Pri organizaciji so jim pomagali številni, zato bi se radi zahvalili Aleksi Šamonilovi, ki je zbor povabila,

mu pomagala pri organizaciji, bila vodička pri ogledu znamenitosti mesta ter prevajalka in voditeljica programa. Zahvala gre tudi Uradu vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu za prispevano denarno pomoč. Velika zahvala gre Občini Brda in županu Francu Mužiču za vso pomoč pri delovanju zbora in za darila, s katerimi so lepo promovirali naša lepa Brda.

Nataša Zuljan

Ob dnevu državnosti v Biljani

V znamenju ponosa, povezanosti in hvaležnosti

V Biljani je na predvečer dneva državnosti potekala slovesnost, s katero so se krajanke in krajani poklonili 34. obletnici samostojnosti Republike Slovenije. Dogodek sta pripravili Vaška skupnost Biljana - Zali Breg in Združenje za vrednote slovenske osamosvojitve Brda - Števerjan - Gorica.

Pred začetkom slovesnosti je bila darovana maša za domovino, ki jo je vodil župnik Alojz Suban. Zbrani so se pri njej priporočili za mir, blaginjo in povezanost slovenskega naroda.

Sledila je slovesnost s slovensko in evropsko himno ter nagovori organizatorjev. Zbrane sta pozdravila predsednik vaše skupnosti Miha Sirk ter predsednik VSO Brda - Števerjan - Gorica Boris Jakončič, slavnostni govor pa je imel podpredsednik Državnega zbora Danijel Krivec.

Kulturni del programa so oblikovali domači ustvarjalci. Nastopila je pevka Ameli Jelinčič, na trobento se je predstavil Aljoša Peršolja,

čutni literarni recital je izvedla Tiara Tronkar. Nastopil je tudi Mešani pevski zbor Števerjan Sedej pod vodstvom Patricka Quaggiata. S svojim nastopom so slovesnosti dodali toplino in poudarili pomembno vlogo domače kulture v Brdih.

Za prijetno druženje ob pogostitvi po uradnem delu so poskrbeli domači ponudniki: za mesne dobro-

te Mesnica Hlede, za pijačo Kmetija Moro, za sladke dobrote pa članice VSO.

Slovesnost je potekla v znamenju ponosa, povezanosti in hvaležnosti ter je še enkrat poudarila moč skupnosti, ko se ta zbere ob pomembnih trenutkih slovenske zgodovine.

Boris Jakončič

Gradnikovi večeri v Vili Vipolže in na Gradu Dobrovo

Poklon pesniku intimne človeške notranjosti, temnih senc in svetlih samot

Peli in izpeli so se konec novembra letošnji 33. večeri, posvečeni Alojzu Gradniku, pesniku Goriških brd, domoljubu, ki je v svojih pesmih združeval intimno izpovednost z nacionalno zavestjo. Pred več kot desetletjem je skrb za organizacijo Gradnikovih večerov prevzel domači Zavod za turizem, kulturo, mladino in šport Brda, pove njegova direktorica Tina Novak

Samec in s ponosom zre na ta praznik besede, glasbe, spomina in lepote umetnosti nasploh. »Tu, v Vipolžah, v srčiki Goriških brd, se nocoj poklanjamo dediščini Alojza Gradnika, ki je znal iz besed stkati tako nežno bližino kot neukrotljivo hrepenenje po domači zemlji in njen hvalospev,« pozdravi obiskovalce povezovalka prireditve Megi Rožič.

Mešani pevski zbor Amor Vincit

O domovini med koreninami in krili

Večer se je slavnostno začel s pesmijo *Vstala Primorska* v izvedbi Tržaškega partizanskega pevskega zbora Pinko Tomažič, okrepljenega z briškimi in goriškimi glasovi. Živo izvedbo himne so kot sklepno skladbo ob slovesnem zaključku EPK 2025 posneli za televizijsko oddajo Rajski zbori, o kateri pišemo v drugem članku.

In so potem zabuskale Busklee, so oblaki pordeli in zadonel je *Triglav, moj dom* iz grl Moškega pevskega zbora Srečko Humar. So se šestošolke Vita, Angela, Pavla, Lucija in Tinkara hudomušno poigrale z Gradnikovimi verzi za otroke, je Moški pevski zbor Ludvik Zorzut opeval Trento, se z Gregorčičem koprneče oziral k planinski roži, gromko naznanil, da je v Brdih (že) maj; je Amor Vincit (Ljubezen zmaguje), mešani pevski zbor, ki združuje pevke in pevce iz širšega goriškega območja, posadil drevce zeleno, objokoval, da je on po svetu šel od

Gradnik za šestošolki

nje, in zaključil z Mlakarjevim obžalovanjem Ma da bi vsaj juokat znou z uspešnice *En glaž vina mi dej*.

»Ljubil sem te, kakor se ljubi dom: ne da bi te imel, a z vsemi svojimi ranami,« bere iz Gradnika povezovalka Megi Rožič. Od tebe sem prejel to težko kri, ti sveta zemlja moje domovine, recitira *Pojóčo kri* Sofija Novak Samec. Karin Jug na violini pod mentorstvom učiteljice violine Clare Bensa in ob klavirski spremljavi Andreje Konjedic zaigra *Prvi tango* in sklence se prvi večer, posvečen pesniku kamna in oljke, trte in sonca, a tudi solza in izgubljene domovine. Pesnik verjame, da se domovina ne meri v kilometrih, je slišati povezovalko, temveč v zvestobi, v jeziku, v tihem spoštovanju do tistih, ki so jo pred nami ljubili in zanjo trpeli. Domovina je v meni, v moji krvi, v mojem dihu. »Kjerkoli sem – ona je tam,« zapiše pesnik. In včasih je največja resnica ta, da domovina ni nikoli dokončna – je gibanje med spominom in hrepenenjem, med koreninami in krili, pomodruje modrec.

Gradnikovi večeri v Vili Vipolže in na Gradu Dobrovo

Od ljudi z morja do zlatih lestev

Naslednji večer se je dogajanje preselilo v Viteško dvorano Gradu Dobrovo. Če se je v Vili Vipolže nalezovala domovina kot vodilna nit večera, so se v grajsko dvorano naselile bolj lahkotne muze. Med glasbo jih je do zlatih lestev spretno vodila Andreja Benedetič iz Kojškega, režiserka in povezovalka marsikaterega dogodka. Zelo smo veseli, da sta se povabila k sodelovanju na Gradnikovem večeru odzvali tudi vipavska in goriška zasedba, se na koncu prireditve obema skupinama zahvali članica vokalne skupine Mozaik, v kateri je šest prekaljenih pevk in pevcev od Sela, Nove Gorice in obmejnih krajev do Brd povezanih v sestavljanke, ki jo vodi priznani glasbenik Patrik Quaggiato. V zgibanki zapišejo, da so ponosni na čezmejno sodelovanje, ki upravičuje ime skupine. Po priredbah slovenskih popevk, ljudskih in tujih zabavnih skladb, vokalnega jazz-a in popa ter skladbah iz zborovske literature pluje njih zvočna ladja, s katere so imeli kaj ponuditi tudi poslušalcem v gradu. Med drugim ušesu in srcu tako ljubi in znani *Besame mucho*, boleče romantični bolero, in *Gente di mare* o ljudeh z morja, da je misel tiho zdrsela po pobočju spomina izpred več desetletij.

»Nekje so. Oko jih človeka ne vidi,« pesni Gradnik, zazrt v zvezde in hkrati ves ukoreninjen v zemlji in zavezan njenim zakonitostim in svojemu rodovnemu izročilu. Andreja spleta pesnikovo poezijo z glasbeno prejo, ki jo za Mozaikom tke vokalna skupina Divox iz okolice Nove Gorice. Skupina, ki si je nadela okrajšano ime po latinskem izrazu *Voces Diversae*, raznoliki glasovi, pod umetniškim vodstvom Janija Klančiča (tudi vokalista) izvaja ljudsko, sakralno in sodobno glasbo, pa tudi črnsko duhovno glasbo in dela tujih skladateljev. Sedem pevk in pevcev se lahko pohvali s številnimi koncertnimi nastopi, njihova vizija je ustvarjati harmonije, ki nagovarjajo srca poslušalcev. Tudi v grajski dvorani so s priredbami ljudskih *Ljubca povej* in *Nmau čez izaro* ter avtorsko skladbo Sama Vovka *Ta-na Solbici* z elementi režijanske ljudske glasbe

O ljudeh z morja, vokalna skupina Mozaik

Tržaški pevski zbor Pinko Tomažič, z okrepjenimi briškimi in goriškimi glasovi

– ko so nōge na glas tärmale, da so zwun rizglasnile – gredi njihova srca.

Z etnografsko zvestobo in celo žanrskim slikanjem prizorov upesni Gradnik enolično življenje kmeta, tudi Brica, razpeto med delom in prazniki, svatbami in semnji. Oktet Sotočje iz Vipavske doline se pešniku pridruži z ljudskimi motivi iz kmečkega okolja. Pevci opevajo domačo hišo, oponašajo mlatiče, vedo za medežijo, skuhamo celo repno župo. Njihov umetniški vodja je Jani Klančič, uspešno nastopajo po svetu, pred dvema letoma so na regijskem tekmovanju odraslih pevskih zasedb poleg zlatega priznanja

osvojili tudi naziv najboljše male vokalne skupine.

Še zadnji verzi iz Gradnikove pesmi, v kateri je hrepeneč po svetlobi večnih posmrtnih zvezd, kakršnega so očarale na starokrščanskih mozaikih v Raveni, usmeril tudi svoje zlate lestve, kakor zapiše umetnostni zgodovinar Milček Komelj, in izzveneli so 33. večeri, posvečeni pesniku intimne človeške notranjosti, do bolečine žgoče, srce razjedajoče ljubezni, temnih senc in svetlih samot.

Iva Sivec

Fotografije: Damijan Simčič, ZOSO foto

Rajski zbori – Vila Vipolže sredi vinogradov ponudila varno zavetje

Prestolnica odhaja, kultura ostaja

Za začetek dovolite čisto malo osebne perspektive: iz mandata ministrice za kulturo Majde Širca, katere državni sekretar sem bil, sta mi v spominu ostala dva objekta kot dokaz, da je mogoče z relativno malo pametno

vloženimi sredstvi (zanimivo, v obeh primerih evropskimi) pustiti trajen pečat. Prvi tak objekt je Kulturno središče evropskih vesoljskih tehnologij (KSEVT) v Vitanjah, drugi pa – Vila Vipolže!

Zato vedno s ponosom zavijem navkreber (seveda, če prideš s strani Moša) pri bencinski postaji, ker vem, da bo par ovinkov pozneje vila zasijala v vsej svoji lepoti. Ko smo iskali nadomestno lokacijo za relativno pozno izvedbo *Rajskih zborov* (prvotna prijavna knjiga je namreč skupni koncert briških zborov postavila v naravni ambient vinogradov, a so nam prijazni vinogradniki rekli, da se raje vidimo po martinovem, kar nas je po sili razmer peljalo v interier), se je Vila Vipolže ponudila kot samoumevna rešitev. Kdor ne verjame, se bo lahko prepričal dobesedno v prvi podobi televizijske oddaje, saj je ravno sredi vinogradov ponudila varno zavetje vsem našim pevkam in pevcem – začenši s subtilnimi *Vinikami* pod vodstvom Franke Žgavec.

A lepota ambianta in varno zavetje nista bila edina razloga. Tretji, ključen, je bila izurjena ekipa pod vodstvom direktorice Zavoda za kulturo, turizem, mladino in šport Brda Tine Novak Samec, saj sta vsega dva dni snemanja zahtevala izjemni koordinacijo in predanost, v katerih je posebej briljiral mojster zvoka Matej Srebrnič. Še ena reč se je izjemno poklopila: z režiserjem Sašom Podgorškom sva sodelovala že tako na odrih državnih proslav kot na snemanjih oglaševalskih spotov, vendar ga je bilo po selitvi v Berlin težko dobiti. Tokrat, malo zaradi Evropske prestolnice kulture (kjer je sodeloval pri projektu Isolabs Marka Peljhana), malo pa zaradi filmskega projekta v že tradicionalnem tandemu z Iztokom Kovačem (EnKnap), je bil Sašo »naokrog« - in smo ga lahko povabili k sodelovanju. Zakaj prav njega? Ker ima le redko kdo v teh krajih tako senzibilno oko in roko (dobesedno, saj večino posnetkov naredi z majhno kamero iz roke) za upodobitev glasbe kot ravno on – o čemer pričajo tako antologijski spoti Sidharte kot cel opus Laibachovih filmov.

Prav Sašova ideja je bila (ko smo se zaradi časa in vremena odpovedali živemu nastopu), da poskusimo televizijsko oddajo sestaviti iz dvanajstih samostojnih enot, glasbenih spotov – ki pa vsi skupaj zapojejo himno *Brdom*, uporniškemu duhu regije in vinogradniški tradiciji. In je uspelo – saj poleg celovitosti sporočila posamezne enote dejansko delujejo kot odlični »nosilci« zvoka, nekateri celo pred-premierno (denimo *Kadore* v priredbi in izvedbi Katalene).

Radiotelevizija Slovenija, ki je odmevno prenašala otvoritveno slovesnost GO! 2025 letošnjega 8. februarja, je ponovno prepoznala priložnost – in oddajo *Rajski zbori* uvrstila v vodilni termin petka zvečer (5. decembra ob 20.30), tako da se je novogoriška slovesnost predaje naslova (ki ga od Chemnitza ter Nove Gorice in Gorice prevzemata slovaški Trencin in finski Oulu) praktično na minuto natančno nadaljevala na nacionalni televiziji, ki je tako vsej slovenski javnosti prav z briškimi in goriškimi zbori ter gosti oznanila, da se leto Evropske prestolnice kulture sklepa. A kot radi rečemo (s parafrazo Goethejevega »potovanje je končano, pot se začenja«): *Prestolnica odhaja, kultura ostaja*.

Ostaja tudi v Brdih, ki so znala enako toplo, kot so pela v *Rajskih zborih*, sprejeti tudi dragoceno zapuščino slikarja Zorana Mušiča, ki bo varno shranjena na Gradu Dobrovo, drugi dobri vili Brd kot enkratnega naravnega, kulturnega in družbenega bisera Slovenije in Evrope.

Stojan Pelko, programski vodja GO! 2025,
ko-scenarist oddaje *Rajski zbori*

Rajski zbori – Vila Vipolže sredi vinogradov ponudila varno zavetje

Rajski zbori – Brda kot prostor glasbene skupnosti

Ko danes razmišljam o projektu *Rajski zbori*, me najprej preplavi občutek globoke hvaležnosti. Brda so v tem projektu zaživela na način, ki ga lahko ustvari le skupnost – povezana, ponosna in iskreno predana kulturi. V času, ko smo bili del Evropske prestolnice kulture, smo se znova pokazali kot prostor, kjer ustvarjalnost ne raste iz velikih sistemov, temveč iz ljudi. Iz glasov, ki prihajajo iz naših domov, vasi, z gričev in tradicij. Projekt *Rajski zbori* je v Brdih pustil sled, ki presega okvire enkratnega snemanja ali televizijske oddaje.

Brda niso regija velikih institucij, temveč kraj, kjer kulturno življenje nosijo ljudje: ljubiteljski pevci, zbori in društva, ki ohranjajo tradicijo petja ne glede na čas in okoliščine. Prav ta element skupnosti je bil jedro projekta *Rajski zbori*. Nastopajoči so na snemanje prinesli tisto avtentičnost, ki izhaja iz lokalnega prostora: zvočno raznolikost, dediščino, predanost in predvsem iskrenost. Njihov nastop je pokazal, da ljubiteljska kultura v Brdih ni obrobna dejavnost, temveč pomemben in živ del našega družbenega utripa.

Vila Vipolže, ena ključnih kulturnih točk Brd, je bila za to priložnost več kot le prizorišče. S svojo arhitekturo, umeščenostjo v vinogradniško krajino in akustično izraznostjo je omogočila, da je projekt dobil tako vizualno kot vsebinsko trdnost. V dialogu med prostorom in glasom se je izoblikovala pripoved, ki izhaja iz lokalne identitete, a je v univerzalnosti glasbe prepoznavna širše.

Pri produkciji je prišlo do dragocene sinergije: profesionalen pristop režiserja Saša Podgorška in njegove ustvarjalne ekipe ter v fazi planiranja angažiranega ko-scenarista Stojana Pelka, ki naš prostor čuti na poseben način, sta se naravno prepletla z našo lokalno organizacijo ter podporo skupnosti. Zahteven urnik, nepredvidljive razmere in odprtost prostora so zahtevali natančno logistiko, tehnično odličnost in veliko mero prilagodljivosti. Naša ekipa ZTKMŠ Brda je v tem projektu delovala s popolno predanostjo. V dveh snemalnih dneh, polnih izzivov in prilagajanja, smo še enkrat pokazali, da znamo ustvariti pogoje za profesionalne in visokokakovostne produkcije, četudi smo majhna sredina, ki zna ob vsem ohraniti toplino in posebnost našega kraja. Od logistike in usklajevanja z nastopajočimi, do tehnične podpore in koordinacije – za vsem stojijo ljudje, ki verjamejo v pomen kultur.

Iskrena zahvala gre vsem, ki so v projektu sodelovali, pevcem in zasedbam iz Brd, Goriške, Trsta in širše: Vokalni skupini Vinike, Nonetu Brda, Goriškemu komornemu zboru z glasbeniki, Kombinatkam, Boštjanu Naratu z Vokalno skupino Mozaik, Kataleni, MoPZ Srečko Kumar, MoPZ Ludvik Zorzut, Mešanemu pevskeemu zboru AmorVincit, Etno bandi Poseben gušt s Klapo Karatel, Tržaškemu partizanskemu pevskeemu zboru Pinko Tomažič ter Vokalni skupini Briške Trcinke ter nepogrešljivemu Mateju Srebrničju s pomočnikom Janom Jakončičem. S svojim sodelovanjem so omogočili, da je projekt postal preplet različnih glasov in tradicij, ki so prav v Brdih zazveneli kot celota.

Ceprav nas leto Evropske prestolnice kulture nagovarja z intenzivnimi programi in številnimi dogodki, nas *Rajski zbori* spominjajo na nekaj bistvenega: kultura je trajna tam, kjer jo ljudje živijo vsak dan. Brda bodo tudi po EPK ostala kraj, kjer skupnost soustvarja kulturni prostor, kjer se tradicija srečuje z inovativnostjo in kjer glasba ne potrebuje velikih odrov, da bi dosegla globino in pomen.

Tina Novak Samec, direktorica ZTKMŠ Brda

Fotografije: Damijan Simič, ZOSO foto

Rajski zbori – Vila Vipolže sredi vinogradov ponudila varno zavetje

Fotografije: Damijan Simčič, ZOSO foto

FEMAR - Festival MusicAntica e Arte - BAROQUE STORIES 2025

Melodije redko izvajanih goriških baročnih skladateljev

V Vili Vipolže je 26. oktobra 2025 potekal akustični koncert »Val, ki šumi – Tartini in pozni slovenski barok«, posvečen Gorici in njenemu slovenskemu zaledju v letu, ko mesto nosi prestižni naslov Evropska prestolnica kulture. Dogodek je nastal v sodelovanju z italijanskim združenjem **Barocco Europeo**. Program je ponudil repertoar redko izvajanih goriških baročnih skladateljev, ob njih pa dela izbranih slovenskih avtorjev poznega baroka kot je piranski biser Giuseppe Tartini. S tem je koncert omogočil vpogled v manj znane, a izjemno zanimive glasbene plasti Goriške, ki jih pogosto prekriva bogatejša zgodovinska tradicija večjih evropskih središč. Prav zato je bil večer dragocen: pokazal je, da je bila tudi Goriška v baročnem obdobju prostor živahnega ustvarjanja, dialoga ter kulturnega izmenjevanja. Hkrati pa je spomnil, da je v tihi, rahlo pozabljeni dediščini Goriške še vedno veliko melodij, ki čakajo, da ponovno zazvenijo.

L'ensemble è CENACOLO MUSICALE, Violina solist Tommaso Luison

Patricija Špacapan
Fotografija: Gabriele Sergi

Briški balinarji gostili najboljše mladince v regiji Alpe-Jadran

Briško balinanje gradi čezmejne vezi

Štiristezno pokrito balinišče v Športnem parku Vipolže je bilo 11. in 12. oktobra 2025 prizorišče Mednarodne-

ga turnirja Alpe Adria U-18, na katerem so nastopile mladinske reprezentance Hrvaške, Italije in Slovenije.

»Ta dogodek ni pomemben samo za balinanje v Brdih, za Občino Brda, ampak za balinanje širše regije. V Območni balinarski zvezi Nova Gorica zelo podpiramo take dogodke. Delo z mladimi nam je sicer v zadnjem času malo zastalo. Prav zato s takimi dogodki poskušamo spodbuditi zanimanje za balinanje pri mladih. Balinarski klub Goriška brda letos praznuje 60. obletnico neprekinjenega delovanja. Smo prvo in najstarejše športno društvo v Brdih. V klubu nas je preko 60 aktivnih igralk in igralcev. Članska ekipa nastopa v prvi državni ligi. Tudi žensko balinanje ima v Brdih veliko tradicijo,« je na slavnostnem odprtju turnirja izpostavil predsednik briškega balinarskega kluba in novogoriške območne balinarske zveze Zvezdan Prinčič, ki je nastopajočim zaželel uspešno igro. Uspešne nastope je zaželel tudi župan Franc Mužič, ki je poudaril, da je balinanje močno ukoreninjeno v briški vsakdan: »V starih časih se je, v balé igralo skoraj pri vsaki gostilni v vasi. Tega se spominjam že iz svojih otroških let. Balinanje je posebej v Brdih bilo sprožitelj sklepanja določenih poznanstev s sosednjimi kraji. Briški balinarji so pripomogli, da smo se pobratili z Občino Krmin, podobno se je zgodilo tudi s hrvaško Občino Matulji. Torej prav briška društva in klubi so nas čezmejno povezovali, te povezave pa kot občina ohranjamo še danes. Zadovoljen sem tudi, da smo pridobili dvorano, ki danes gosti ta mednarodni turnir.«

Slovenski reprezentanti so se zagotovo naužili briškega prodornega duha, saj so postregli z zelo uspešnimi rezultati. Urban Hiti je prejel priznanje za najboljši rezultat v hitrostnem zbijanju, Tomaž Bogataj za najboljši rezultat v natančnem zbijanju. Urban Hiti in Žiga Moličnik sta na tekmi 2. kroga Mednarodnega turnirja Alpe Adria s 54 točkami postavila tudi nov mladinski državni rekord v štafetnem zbijanju. Sicer pa je slovenska reprezentanca osvojila končno drugo mesto. Slavila je hrvaška ekipa.

Tokrat so na turnirju omogočili možnost spremljanja tekm na daljavo. Ljubitelji balinanja so si lahko v neposrednem prenosu ogledali tekme preko spletne strani Balinarske zveze Slovenije in Youtube kanala Hegy TV, ob čemer se je lahko širša publika o briški gostoljubnosti prepričala kar na lastne oči.

V Vipolžah so potekale tudi priprave reprezentanc U-18 in U-23 iz Slovenije in Hrvaške. Na svetovnem prvenstvu v turškem Mersinu, ki je bilo na sporedu le teden kasneje po turnirju v Vipolžah, je slovenska ekipa osvojila osem medalj, od tega so trije reprezentanti postali svetovni prvaki. To priča tudi o kakovosti turnirja, ki se je 11. in 12. oktobra 2025 dogajal pri nas v Brdih.

Erika Koncut
Fotografija: Andrej Colja

90-letnica Štefka Benedetič

Srce briške zemlje

Ob svetovnem dnevu kmetic smo Brike obiskale našo dolgoletno članico takratnega Društva kmečkih žena Štefko Benedetič, ki je letos praznovala častitljivih devetdeset let. Želele smo ji izkazati hvaležnost in spoštovanje do vsega, kar je skozi leta prispevala k ohranjanju briške tradicije, običajev in domačnosti.

Ena izmed članic Društva kmečkih žena Brda je nekoč zapisala:

»Misel o kmečki ženi in materi, ki se mi je porodila, sem brez pomislekov povezala z našo tako zelo opevano vinsko trto. Kmečka žena je kot trta, ki se s svojimi krepkimi koreninami oprijema opočnate in težke briške prsti. Upognjena, prikrajšana, negovana, včasih tudi zapuščena, preživi vse zmrzali, nevihte, žgoče poletne sušne in deževne dni, a vedno znova se ponosno dvigne in obrodi najslajše sadove, katerih sok napaja naše življenje.«

Misel o kmečki ženi sem povezala z našo članico društva Štefko Benedetič, ki je v maja praznovala 90. rojstni dan. Članice takratnega društva smo se odločile, da jo obiščemo v domu starejših občanov in ji vsaj za trenutek polepšamo dan. Skupaj smo obujale lepe spomine na takratne čase in vmes tudi kakšno zapele. Zazvenela je tudi pesem, ki jo je pred leti sama napisala:

*Kadar Brda Bog je ustvaril,
ustvaril gore in doline,
sadje, trte in še marsikaj,
tu v Brdih pravi nam je raj.*

Štefka je ena tistih kmečkih žena, ki je svoj dragoceni čas darovala predstavitvi briške dežele. Bila je odlična poznavalka briških šeg in navad, posebej spretna pri pripravi tradicionalnih jedi, ki so vedno nosile okus domačnosti in ljubezni do zemlje.

Našo Štefko smo obiskale 15. oktobra, na svetovni dan kmetic, ki ga je pred skoraj tremi desetletji razglasila OZN. Kmetica je bila nekoč

zapostavljena in prezrta, a danes je to žena, ki nosi največji del bremena življenja na kmetiji. Njene vrednote so zemlja, družina, dom in vera – vse tisto, kar ohranja srce podeželja živo. Velika škoda pa je, da je njen glas še vedno premalo slišan.

Ob tej priložnosti voščim vsem kmeticam in želim, da bi bil njihov poklic vedno spoštovan, poln miru, ponosa in hvaležnosti.

Vesna Tronkar

Miklavževanje

Kojsko

Kojsko

Medana

Gornje Cerovo

Šlovrenc

Vrhovlje

Biljana

Biljana